

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

C 247

Wydanie polskie

Informacje i zawiadomienia

Rocznik 61

13 lipca 2018

Spis treści

I Rezolucje, zalecenia i opinie

OPINIE

Komitety Regionów

128. sesja plenarna KR-u, 22.3.2018–23.3.2018

2018/C 247/01	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Realizacja Europejskiego programu w zakresie migracji	1
2018/C 247/02	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wspieranie łączności szerokopasmowej w Europie . . .	7
2018/C 247/03	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Przegląd śródkresowy EFS i przygotowanie propozycji na okres po 2020 r.	11
2018/C 247/04	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Koszty i zagrożenia związane z brakiem spójności: strategiczna wartość polityki spójności dla realizacji celów Traktatu i sprostania nowym wyzwaniom stojącym przed europejskimi regionami	16
2018/C 247/05	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Rozszerzenie: Włączenie władz lokalnych i regionalnych krajów Bałkanów Zachodnich w unijne inicjatywy dotyczące współpracy makroregionalnej, transgranicznej i transnarodowej	22
2018/C 247/06	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Pakiet w sprawie handlu	28
2018/C 247/07	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Europejska strategia dla przemysłu: rola i perspektywy władz regionalnych i lokalnych	38
2018/C 247/08	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wniosek dotyczący utworzenia Europejskiego Funduszu Obronnego	43

III Akty przygotowawcze

KOMITET REGIONÓW

128. sesja plenarna KR-u, 22.3.2018–23.3.2018

2018/C 247/09	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Zmieniony Program wspierania reform strukturalnych oraz nowe instrumenty budżetowe na rzecz strefy euro	54
2018/C 247/10	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Europejska inicjatywa obywatelska	62

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

KOMITET REGIONÓW

128. SESJA PLENARNA KR-U, 22.3.2018–23.3.2018

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Realizacja Europejskiego programu w zakresie migracji

(2018/C 247/01)

Sprawozdawca: Dimitrios KALOGEROPOULOS (EL/EPL), politycznie odpowiedzialny przed Radą Gminy Palaio Faliro

Dokumenty źródłowe: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie realizacji europejskiego programu w zakresie migracji

COM(2017) 558 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Uwagi wstępne

1. Podkreśla, że ze względu na szereg różnych przyczyn ruchy migracyjne są nieodłącznym elementem historii ludzkości, a zwłaszcza historii Europy. Kładzie szczególny nacisk na fakt, że europejskie miasta i regiony znajdują się obecnie pod presją związaną z dużą liczbą migrantów wynikającą z niestabilności w krajach poza UE. Kontynent europejski, a w szczególności regiony na jego południu i wschodzie, a w ostatnim roku zachodni obszar regionu Morza Śródziemnego i wybrzeże hiszpańskie, w tym hiszpańskie wybrzeże południowoatlantyckie, bardzo długo sam był miejscem pochodzenia emigracji, lecz w ostatnich latach stał się głównym punktem, do którego trafiają przepływy migracyjne i uchodźcze spoza UE.

2. Liczba migrantów i uchodźców, głównie z Afryki i Azji, a także Bliskiego Wschodu próbujących dostać się do państw Unii Europejskiej (UE) gwałtownie wzrosła w ostatnich latach. Od 2015 r. do Europy napłynęło najwięcej migrantów i uchodźców od czasu zakończenia II wojny światowej. Za nasilenie tej tendencji odpowiadają przede wszystkim takie czynniki jak utrzymujący się kryzys w Syrii, niepokoje w wielu regionach Afryki i Azji oraz poszukiwanie przez osoby mieszkające na tych kontynentach lepszych warunków życia w Europie. Główne kraje w UE, do których najpierw przybywają te osoby, obejmują państwa na wybrzeżu Morza Śródziemnego, a zwłaszcza Grecję i Włochy.

3. W celu jak najskuteczniejszego zaradzenia temu bezprecedensowemu wyzwaniu w maju 2015 r. Unia Europejska ogłosiła Europejski program w zakresie migracji ⁽¹⁾. W związku z tragediami humanitarnymi rozgrywającymi się na Morzu Śródziemnym najpilniejszym priorytetem było ratowanie życia na morzu i tym samym rozwijanie działań europejskich w następujących dziedzinach: 1) poprawa akcji poszukiwawczo-ratowniczych; 2) zwalczanie zorganizowanej przestępczości zajmującej się handlem ludźmi i ich przemytem; 3) relokacja uchodźców w granicach UE; 4) powrót osób wysiedlonych do krajów pochodzenia; 5) współpraca z państwami trzecimi w celu opanowania migracji w państwach pochodzenia i tranzytu; 6) wsparcie państw członkowskich UE pierwszej linii napływu migrantów i uchodźców. Europejski program w zakresie migracji ustanawia także cztery filary kompleksowej polityki migracyjnej UE: 1) ograniczenie zachęt dla nieuregulowanej migracji; 2) ratowanie życia i zabezpieczanie granic zewnętrznych; 3) zapewnienie podstaw do spójnego wdrożenia wspólnego europejskiego systemu azylowego; 4) stworzenie nowej polityki dotyczącej legalnej migracji.

4. Doświadczenie historyczne pokazuje, że wobec braku legalnych kanałów migracji migranci są zmuszeni do poszukiwania bardziej niebezpiecznych szlaków do krajów docelowych. Zmusza ich to do uciekania się do usług sieci przemytniczych, przez co narażają swoje życie i integralność cielesną. Znacznie zwiększa to również podatność kobiet na zagrożenia.

Uwagi szczegółowe

5. Europejski Komitet Regionów (KR) odnotowuje na wstępie, że o ile Europejski program w zakresie migracji leży przede wszystkim w gestii rządów krajowych, ważną rolę w tej dziedzinie odgrywają także władze lokalne i regionalne.

6. Zwraca uwagę, że władze lokalne i regionalne odgrywają ważną rolę w przyjmowaniu zwiększonej liczby uchodźców i migrantów. Wynika to z faktu, że są one odpowiedzialne za przyjmowanie uchodźców i migrantów, udzielanie im pomocy, zapewnianie zakwaterowania i zadbanie o nich w warunkach zapewniających poszanowanie godności tych osób – często na czas nieokreślony – a także muszą im w wielu przypadkach pomóc w integracji. Ma to wpływ szczególnie na regiony położone na granicach zewnętrznych UE (takie jak greckie wyspy Morza Egejskiego niedaleko wybrzeża tureckiego, niektóre regiony wyspiarskie Włoch, a także wybrzeże Andaluzji, zwłaszcza jeśli chodzi o osoby przybywające do prowincji Kadyks, Granada i Almeria, terytorium Ceuty i Melilli i Wysp Kanaryjskich), gdzie najpierw przybywają migranci.

7. Mając na uwadze powyższe fakty stwierdza, że trzeba angażować władze lokalne i regionalne na każdym etapie opracowywania i wdrażania Europejskiego programu w zakresie migracji, w tym podczas ustalania priorytetów, oceny wyników i monitorowania konsekwencji polityk rządowych w tej dziedzinie dla szczebla lokalnego i regionalnego. Proces ten powinien w sposób przejrzysty obejmować wszystkie szczeble sprawowania rządów, poczynając od gmin i organów lokalnych.

8. Pochwala dążenie UE do wspierania tworzenia trwałych struktur politycznych i administracyjnych w odniesieniu do kwestii migracji i azylu. Sądzi, że wysiłki te powinny obejmować pomoc w tworzeniu lub wspieraniu instytucji na szczeblu regionalnym i lokalnym poprzez skuteczne finansowanie, wsparcie techniczne i szkolenia dla władz lokalnych i regionalnych, tak aby optymalnie wykorzystać pomoc humanitarną oraz istniejące i przyszłe środki finansowe, przede wszystkim jeśli chodzi o pierwsze przyjęcie. W tym względzie konieczne jest, by regiony najbardziej dotknięte przepływami migracyjnymi lub zamieszkałe przez znaczny odsetek migrantów miały bezpośredni dostęp do funduszy Unii Europejskiej na rzecz integracji.

9. Zwraca uwagę, że władze szczebla niższego niż krajowy reprezentowane w KR-ze podejmują istotne wysiłki i inwestują znaczne zasoby w sprostanie w terenie problemom humanitarnym wynikającym z przepływów migracyjnych i uchodźczych. W tym kontekście KR już okazał się cennym partnerem dla pozostałych zainteresowanych organów (w tym dla Komisji Europejskiej) w kontekście wdrażania Europejskiego programu w zakresie migracji.

Priorytety

10. Uważa za oczywiste, że z jednej strony złożoność tego problemu powoduje, że ścisła współpraca między państwami członkowskimi UE staje się niezbędna, a z drugiej, że wszelkie działania podejmowane przez UE i jej państwa członkowskie zawsze powinny kierować się nadrzędnymi zasadami przestrzegania prawa międzynarodowego i ochrony praw człowieka.

⁽¹⁾ COM(2015) 240 final.

11. Za absolutnie niezbędne postrzega kontynuowanie przez UE wysiłków w celu ustanowienia i wzmocnienia wspólnych europejskich ram prawnych w zakresie migracji i azylu, a także jej działań zapobiegawczych w celu rozwiązania kwestii migracji nieuregulowanej, przyczynienia się do stabilności i ochrony praw podstawowych w sąsiedztwie UE. UE musi być w stanie pomóc tym państwom członkowskim, które ponoszą większy ciężar w związku z przepływami migracyjnymi i uchodźczymi, opierając się na fundamentalnej zasadzie solidarności. Szerokiego wsparcia w tym względzie wymaga basen Morza Śródziemnego oraz hiszpańskie terytoria położone poza Półwyspem Iberyjskim, takie jak Ceuta i Melilla.

12. Podkreśla potrzebę rozwinięcia działań zapobiegawczych dotyczących migracji nieuregulowanej, tak by pomoc została skierowana do osób naprawdę potrzebujących ochrony. Wyraża również głębokie zaniepokojenie z powodu handlu niewolnikami, który rozwinął się w niektórych krajach afrykańskich z powodu nielegalnych szlaków przemytu i działalności przemytniczej, który przekłada się zwłaszcza na handel kobietami i dziewczętami padającymi ofiarami wykorzystywania seksualnego.

13. Uważa, że Unia Europejska, jako największy darczyńca na poziomie międzynarodowym, powinna podjąć wysiłki w celu uczynienia z polityki migracyjnej i międzynarodowej współpracy na rzecz rozwoju skoordynowanych polityk publicznych. Jednocześnie KR uważa za niebezpieczną tendencję niektórych organizacji międzynarodowych (Komitet Pomocy Rozwojowej OECD) pozwalających na to, by koszty poniesione przez kraje rozwinięte na przyjęcie uchodźców zaliczano do oficjalnej pomocy rozwojowej.

14. Podkreśla kluczowe znaczenie współpracy międzynarodowej na rzecz rozwoju jako polityki publicznej mającej na celu promowanie poprawy warunków życia w państwach trzecich, eliminowanie nierówności oraz, w ramach działań humanitarnych, wpływanie na sytuacje prowadzące do przymusowego wysiedlenia.

15. Mając na uwadze obecną sytuację, wskazuje sześć obszarów działania: 1) natychmiastowa reakcja i udzielenie pomocy państwom członkowskim, w których występują sytuacje pilne ze względu na zwiększone przepływy migracyjne lub uchodźcze; 2) zmniejszenie zachęt dla utrzymywania się nieuregulowanej migracji; 3) zarządzanie zewnętrznymi granicami UE; 4) azyl polityczny; 5) zarządzanie legalną migracją oraz integracja migrantów w społeczeństwie; oraz 6) współpraca z krajami pochodzenia.

Reakcja na pilne sytuacje

16. Z zadowoleniem przyjmuje działania podjęte do tej pory przez UE w celu rozwiązania sytuacji kryzysowych powstałych w wyniku zwiększonego napływu migrantów i uchodźców w ciągu ostatnich lat. Środki te obejmują:

- wspólne operacje „Tryton” i „Posejdon” odpowiednio w środkowej i wschodniej części Morza Śródziemnego,
- udzielenie szczególnego wsparcia finansowego państwom członkowskim znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji, które muszą zwiększać skalę podstawowych usług zdrowotnych, socjalnych i prawnych zapewnianych przez regiony tej grupy społecznej,
- utworzenie oraz prowadzenie ośrodków recepcyjnych i ośrodków identyfikacji (hotspotów) w Grecji i we Włoszech, a także punktów przybywania w Andaluzji,
- porozumienie między UE a Turcją, którego skutkiem było zdecydowane ograniczenie niekontrolowanego napływu migrantów z Turcji do Grecji (mimo iż nie należy go traktować jako modelu w zakresie stawiania czoła problemom związanym z migracją), choć porozumienie to wzbudza obawy co do zgodności z normami w zakresie międzynarodowych praw człowieka oraz jego zrównoważonego charakteru jako elementu wszechstronnej reakcji politycznej UE na kryzys,
- udzielenie wsparcia libijskiej straży przybrzeżnej, co odegrało zasadniczą rolę w ograniczeniu przepływów do Włoch w ramach operacji EUNAVFOR MED SOPHIA,
- zwiększenie finansowania Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, co umożliwiło świadczenie większej pomocy państwom członkowskim, które to środki powinny dotrzeć do regionów.

17. Przyznaje, że UE musi podjąć jeszcze bardziej radykalne kroki mające na celu:

- zwiększenie pomocy dla państw członkowskich pierwszej linii napływu migrantów i uchodźców, ze szczególnym naciskiem na wspieranie władz lokalnych i regionalnych w regionach (takich jak greckie wyspy Morza Egejskiego i Włochy czy południowe wybrzeże i wyspy Hiszpanii), które przyjmują większość uchodźców i migrantów ze względu na swoje położenie geograficzne,
- zmniejszenie presji migracyjnej na regiony, do których napływa większość uchodźców i migrantów, przy uwzględnieniu takich czynników jak szczególne uwarunkowania na wyspach,
- zapewnienie ścisłego wdrażania porozumienia między UE a Turcją przy pełnym poszanowaniu norm prawa humanitarnego i międzynarodowego, włączając w to przepisy dotyczące powrotu osób do Turcji, i zapewnienie jednocześnie dostępu do odpowiednich procedur w zakresie azylu osobom do niego uprawnionym,
- udzielenie niezbędnej pomocy grupom doświadczającym najbardziej dotkliwych przemieszczeń, zwłaszcza małoletnim bez opieki.

18. Zwraca uwagę na pozytywną rolę odgrywaną przez niektóre organizacje pozarządowe w odpowiedzi na palące problemy migrantów i uchodźców dotyczące mieszkań, wyżywienia, opieki zdrowotnej itd., zwłaszcza w regionach o największym napływie uchodźców i migrantów. Niemniej odnotowuje potrzebę lepszej koordynacji działań organizacji pozarządowych w ścisłej współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi, aby wkład organizacji pozarządowych był sprawniejszy i skuteczniejszy oraz dostosowany do lokalnych potrzeb i sytuacji. Należy przy tym pamiętać, że podlegają one także niezbędnym wymogom przejrzystości i odpowiedzialności społecznej. Uważa, że rola wolontariatu europejskiego we współpracy z organizacjami pozarządowymi lub organami administracji publicznej mogłaby okazać się kluczowa w przyjmowaniu uchodźców i migrantów.

19. Podkreśla znaczenie międzynarodowej pomocy humanitarnej przekazywanej przez UE i jej państwa członkowskie państwom trzecim w przypadku sytuacji nadzwyczajnych ściśle związanych ze wzrostem przepływów migracyjnych.

Zniechęcanie do nieuregulowanej migracji

20. Uważa za niezbędne kontynuowanie wysiłków UE we współpracy z państwami trzecimi w celu zwalczania sieci migracji nieuregulowanej, zwłaszcza w krajach pochodzenia i tranzytu.

21. Podkreśla, że konieczne jest zapewnienie rzetelnej podstawy prawnej operacji EUNAVFOR MED SOPHIA w celu zwiększenia jej skuteczności i zdolności do uniemożliwiania modelu działania handlarzy i przemytników ludzi; wzywa np. instytucje UE do współpracy z libijską strażą przybrzeżną na rzecz powstrzymania nielegalnych przepraw pontonami i łodziami do UE. Zauważa, że działalność patrolowa, w tym wsparcie na rzecz działań poszukiwawczo-ratunkowych, stopniowo przesunęło się z wód w pobliżu terytorium Włoch na wody bliżej Libii. Przyznaje, że jedną z bezpośrednich konsekwencji tego zjawiska jest zmiana modelu biznesowego przemytników, którzy wysyłają uchodźców i migrantów o nieuregulowanym statusie w tanich pontonach nienadających się do żeglugi morskiej, które nie mają żadnych szans na dotarcie do wybrzeży Włoch, zakładając, że pasażerowie zostaną wyłowieni w pobliżu libijskich wód terytorialnych lub jeszcze na nich.

22. Z zadowoleniem przyjmuje bardzo owocny etap, jakim było utworzenie Europejskiego Centrum Zwalczania Przemytu Migrantów.

23. Wzywa do zwiększenia liczby inicjatyw Komisji Europejskiej w celu stworzenia spójnego planu działania obejmującego wszystkie państwa członkowskie UE, właściwe organy UE oraz inne podmioty, których dotyczy ta kwestia, tak aby móc skuteczniej reagować na działalność sieci przemytniczych.

24. Za niezbędną uważa poprawę skuteczności europejskich ram dotyczących odsyłania osób nieposiadających prawa pobytu, tak aby można było zwiększyć liczbę powrotów, przestrzegając przy tym przepisów europejskich i międzynarodowych.

Zarządzanie granicami

25. Z zadowoleniem przyjmuje powołanie Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej jako niezwykle ważne wydarzenie i decydujący krok w kierunku skuteczniejszej ochrony zewnętrznych granic UE. Jej działalność umożliwia poprawę koordynacji między państwami członkowskimi UE oraz zapewnia szybkie i skuteczne reagowanie w sytuacjach wymagających pilnego działania na granicach zewnętrznych.

26. Przyznaje, że Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej mogłaby jeszcze wiele uczynić w takich dziedzinach jak: 1) zapewnienie pomocy technicznej i operacyjnej jednostkom poszukiwawczo-ratowniczym na morzu w ramach operacji patrolowania granic morskich; 2) organizowanie, koordynowanie i prowadzenie działań i interwencji dotyczących powrotów; 3) wspieranie współpracy operacyjnej między państwami członkowskimi i państwami trzecimi w związku z zarządzaniem zewnętrznymi granicami UE; podkreśla pilną konieczność zmniejszenia liczby przepraw i wstrzymania nielegalnych przepraw pontonami i łodziami do UE.

27. Wzywa Komisję Europejską do opracowania wytycznych w sprawie tworzenia i prowadzenia ośrodków recepcyjnych i ośrodków identyfikacji (hotspotów) na granicach zewnętrznych we wszystkich państwach członkowskich – wytycznych, które zapewniłyby m.in. pełne poszanowanie unijnych i międzynarodowych praw podstawowych i dotyczyłyby między innymi utworzenia specjalnych ram administracyjnych dla tych obiektów. Oznaczałoby to korzystanie z zebranych doświadczeń (w tym doświadczeń odpowiednich władz lokalnych i regionalnych) dotyczących tworzenia i prowadzenia ośrodków recepcyjnych i ośrodków identyfikacji w Grecji i we Włoszech, co między innymi podkreśla konieczność zbadania szczególnego traktowania uchodźców i migrantów.

Wspólna polityka azylowa UE

28. Uważa za konieczne dostosowanie wspólnej polityki azylowej do obecnych pilnych potrzeb i w związku z tym sądzi, że absolutnie niezbędne jest przeanalizowanie funkcjonowania systemu dublińskiego określającego kryteria i mechanizmy decydujące o tym, które państwo członkowskie odpowiada za rozpatrzenie wniosku o azyl; w tym kontekście wzywa państwa członkowskie do poczynienia postępów w dziedzinie proponowanej reformy odpowiedniego prawodawstwa UE, które to reformy, choć prawdopodobnie nie są wystarczające, zmierzają w dobrym kierunku.

29. Zwraca uwagę, że obowiązujący system powoduje nierówny podział uchodźców i migrantów między państwa członkowskie, przy czym większa presja spoczywa na państwach członkowskich (zwłaszcza Grecji i Włoszech), które z uwagi na swoje położenie geograficzne przyjmują przeważającą większość przybyłych osób. Obecna sytuacja przyczynia się do napięć społecznych i niezadowolenia w krajach borykających się z nieproporcjonalną liczbą napływających uchodźców i migrantów o nieregulowanym statusie, zwłaszcza na poziomie lokalnym, i powoduje następnie wtórne ruchy migracyjne w UE. Aby skuteczniej rozwiązać ten problem, należy koniecznie rozważyć – z udziałem najbardziej dotkniętych tym zjawiskiem władz lokalnych i regionalnych – długofalową możliwość przeniesienia odpowiedzialności za rozpatrywanie wniosków o udzielenie azylu ze szczebla krajowego na unijny. Poza tym KR apeluje do państw członkowskich UE o przyspieszenie procedur rozpatrywania wniosków o azyl bez osłabiania pewności prawa.

30. Za konstruktywny postrzega plan rozdzielania uchodźców proporcjonalnie pomiędzy wszystkie państwa członkowskie. Jednocześnie przyznaje, że choć poczyniono w tej dziedzinie postępy, system ten nie funkcjonuje idealnie.

31. Jest zdania, że zastosowanie zasady solidarności między państwami członkowskimi jest wstępnym warunkiem efektywnego zarządzania dużą liczbą osób ubiegających się o azyl.

32. Podkreśla, że ochrona kobiet (zwłaszcza matek i kobiet w ciąży) i dzieci (zwłaszcza pozbawionych opieki) – najbardziej wrażliwych grup uchodźców – musi być traktowana jako zadanie szczególnie istotne. W państwach, gdzie kompetencje administracyjne w zakresie zajmowania się małoletnimi bez opieki należą do regionów, regiony te powinny otrzymać pomoc finansową przeznaczoną na przyjmowanie dzieci będących migrantami.

Legalna migracja i integracja

33. Podkreśla potrzebę stworzenia bezpiecznych szlaków prowadzących do UE dla legalnych migrantów lub osób mających prawo do ochrony międzynarodowej na mocy prawa międzynarodowego, w tym wiz humanitarnych, poszerzonego łączenia rodzin czy prywatnych programów sponsorowania. W tym celu konieczne jest wprowadzenie nowych oraz rozszerzenie już istniejących form współpracy z krajami trzecimi – czy to krajami pochodzenia osób

przesiedlonych, czy państwami, przez które osoby te podróżują w celu dotarcia do UE. Utworzenie hotspotów na terytorium państw trzecich to ważny krok w tym kierunku, zatem UE powinna podjąć wszelkie niezbędne działania w celu osiągnięcia odpowiednich porozumień z tymi krajami, zapewniając pełne poszanowanie prawa UE i międzynarodowych standardów praw człowieka. Jednocześnie niezbędne będzie opracowanie wspólnych ram wytycznych i przepisów, tak aby zapewnić wszystkie elementy umożliwiające sprawne działanie hotspotów.

34. Uważa, że priorytetem jest jak najszybsza i jak najszerza integracja obywateli państw trzecich (legalnych migrantów i uchodźców) w społeczeństwach państw członkowskich UE. Powinna ona być kompleksowa i przebiegać na wielu poziomach. Jednakże należy wziąć pod uwagę zarówno specyfikę lokalną w krajach przyjmujących, jak też cechy szczególne i różnorodność (narodową, językową, religijną itp.) obywateli państw trzecich. Podejście to musi być zatem dostosowane do szczególnych okoliczności panujących w każdym przypadku.

35. Zauważa, że powodzenie polityki integracyjnej będzie zawsze zależać od zasad demokracji, poszanowania praw człowieka, równouprawnienia płci, tolerancji, wolności wypowiedzi i praworządności, które leżą u podstaw wartości europejskich.

36. Uważa za kluczowe zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego i sektora prywatnego na szczeblu lokalnym i regionalnym we wszystkich procesach, które mają na celu na integrację migrantów. W związku z tym nie należy zapominać, że dostęp do godnej pracy jest nieodłącznym warunkiem powodzenia jakiegokolwiek projektu integracji. W związku z tym zwraca uwagę Komisji na istniejące dobre praktyki na szczeblu międzynarodowym, których powodzenie opiera się właśnie na zaangażowaniu od samego początku ludności z obszarów przyjmujących.

37. Uważa za kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych w opracowywaniu planów działania mających na celu pełną integrację migrantów i uchodźców. W związku z tym wzywa Komisję do uwzględnienia dobrych praktyk i projektów pilotażowych, których jakość poświadczyły takie organizacje międzynarodowe, jak Biuro UNHCR, i które już są wprowadzane w życie przez europejskie władze lokalne i regionalne.

Rola władz lokalnych i regionalnych oraz KR-u

38. Podkreśla szczególną rolę, jaką władze lokalne i regionalne mogą i powinny odgrywać we wszystkich wyżej wymienionych dziedzinach. Samorządy zarządzają w terenie wszystkimi kwestiami związanymi z przepływami migracyjnymi i uchodźczymi i w związku z tym muszą otrzymać środki finansowe niezbędne do sprostania tym wyzwaniom. Wymaga to budżetu UE przydzielanego instytucjom stosownie do prowadzonych przez nie rzeczywistych działań i odpowiadającego większym potrzebom w dziedzinie migracji i ochrony granic zewnętrznych UE, za których spełnienie odpowiada sama Unia. Silne zaangażowanie administracji i organów szczebla niższego niż krajowy pomogłoby stworzyć system sprawowania rządów zdolny do kształtowania i wdrażania spójnej polityki skoordynowanej między poszczególnymi szczeblami. Dlatego władze lokalne i regionalne powinny przejąć część zarządzania Funduszem Azylu, Migracji i Integracji.

39. Ponadto podkreśla rolę KR-u jako głównego oficjalnego organu reprezentującego władze lokalne i regionalne na szczeblu UE oraz jako podmiotu, który może skutecznie wspierać dialog – za pośrednictwem organizacji takich jak Eurośródziemnomorskie Zgromadzenie Samorządów Lokalnych i Regionalnych (ARLEM) oraz Konferencja Władz Lokalnych i Regionalnych Partnerstwa Wschodniego (CORLEAP) – z krajami pochodzenia i/lub tranzytu uchodźców i migrantów.

Bruksela, dnia 22 marca 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wspieranie łączności szerokopasmowej w Europie

(2018/C 247/02)

Sprawozdawca: Mart VÖRKLAEV (EE/ALDE), burmistrz gminy Rae**ZALECENIA POLITYCZNE**

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne

1. Zwraca uwagę na fakt, że zgodnie z danymi Banku Światowego ⁽¹⁾ szybki rozwój technologii cyfrowych na świecie doprowadził do głębokich przemian społecznych i obecnie internet stał się kluczową infrastrukturą, która przyczynia się do zmniejszenia kosztów wymiany informacji i do innowacji, a to z kolei przekłada się na lepsze połączenia między ludźmi, między przedsiębiorstwami i w obrębie państwa.
2. Z zadowoleniem przyjmuje prace wspólnej platformy na rzecz sieci szerokopasmowych wraz z Komisją Europejską, mające na celu zapewnienie lepszej współpracy, lepszego uregulowania i wdrożenia łączności cyfrowej w całej Europie i oczywiście finansowania tej łączności.
3. Zdaje sobie sprawę, że dostępna w UE infrastruktura stacjonarnych łączy szerokopasmowych w 2015 r. obejmowała 97 % gospodarstw domowych (przy średnim wykorzystaniu wynoszącym 72 %), zaś zasięg usług opartych na technologiach bezprzewodowych był jeszcze wyższy. Między państwami członkowskimi występują jednak różnice pod względem dostępności i przystępności cenowej stacjonarnych łączy szerokopasmowych na obszarach miejskich i wiejskich.
4. Zwraca uwagę, że zgodnie z 7. sprawozdaniem w sprawie spójności konieczne jest zwiększenie inwestycji, bo wprowadzie we wszystkich gospodarstwach domowych w UE zapewniony jest dostęp do podstawowych sieci szerokopasmowych, jednak ze znacznie szybszych sieci szerokopasmowych nowej generacji (NGA) może korzystać tylko 40 % mieszkańców wsi – i dla porównania – 90 % mieszkańców miast.
5. Stwierdza, że powolne połączenie internetowe oraz niski poziom rozpowszechnienia internetu na obszarach wiejskich, a także szczególne utrudnienia związane ze słabym zaludnieniem lub znacznym oddaleniem pewnych obszarów UE mogą stanowić przeszkodę w osiągnięciu ambitnych celów UE na okres od 2020 do 2025 r. Zdaniem Komisji osiągnięcie tych celów mogłoby przynieść UE około 146,5 mld EUR rocznie, a zarazem pozwoliłoby na utworzenie nawet 2,4 mln nowych miejsc pracy.
6. Podziela opinię G-20 ⁽²⁾, że zniwelowanie przepaści cyfrowej oznacza tak naprawdę umożliwienie w sposób inkluzywny i na równych warunkach wszystkim obywatelom czerpania korzyści płynących z rozwoju cyfrowego. Korzyści te wiążą się z nie tylko z większą efektywnością, ale także silniejszym zintegrowaniem w życiu społecznym i gospodarczym oraz możliwością aktywniejszego udziału w nowej gospodarce. Przepaść cyfrowa ma dwa aspekty – jeden dotyczy dostępu do dobrego połączenia internetowego dzięki sieciom szerokopasmowym, a drugi – możliwości i chęci, by korzystać z usług internetowych.
7. Zwraca uwagę na to, że dla rozwoju całej UE ważne jest, by rozwiązać problem tzw. ostatniej mili (lokalnych pętli abonenckich), co wymaga elastycznych środków.
8. Zwraca uwagę na potencjalnie istotną rolę infrastruktury ICT, dostępu do sieci szerokopasmowych oraz rozwoju zdolności w zmianie struktury na obszarach wiejskich na skutek wyludniania się, jako że właśnie odpływ ludności z obszarów wiejskich i ich marginalizacja są coraz poważniejszym problemem w całej Europie.

⁽¹⁾ „World Development Report 2016: Digital dividends”.⁽²⁾ „Digital infrastructure: Overcoming the Digital Divide in Emerging Economies”, G-20 Insights, kwiecień 2017 r.

Problemy z połączeniem i możliwe rozwiązania

9. Jest zdania, że trzeba zająć się kilkoma istotnymi zagadnieniami:

- ograniczonym dostępem do bardzo szybkiej łączności w ramach stacjonarnej i mobilnej infrastruktury w całej UE,
- ryzykiem niedostatecznej przepustowości, by poradzić sobie z szybkimi zmianami rynkowymi i technologicznymi, np. wzrostem popularności internetu rzeczy,
- obciążeniami administracyjnymi wynikającymi z nadmiernej regulacji i braku spójności, w tym z przepisów dotyczących pomocy państwa.

10. Wyraża obawy co do zapotrzebowania na łączność na niektórych obszarach, co pokazuje, jak ważne są programy nauczania w szkołach oraz programy e-uczenia się dla dorosłych. W przypadku łączności szerokopasmowej nie chodzi tylko o kwestie finansowania, ale również o zapotrzebowanie na budowę i eksploatację tej infrastruktury. Wszystkie instytucje publiczne, szkoły i ośrodki edukacyjne muszą być wyposażone w szybkie łącza szerokopasmowe.

11. Stwierdza, że w niektórych krajach i regionach również trudności mogą też nastroić ograniczona wiedza techniczna i brak informacji dotyczących możliwości finansowania infrastruktury szerokopasmowej oraz nieznaną praktyk.

12. Dlatego z dużym zadowoleniem przyjmuje powołanie ośrodków wiedzy w zakresie infrastruktury szerokopasmowej (Broadband Competence Offices) oraz współpracę różnych dyrekcji generalnych Komisji Europejskiej z myślą o wspólnym celu. Takie podejście powinno znaleźć odzwierciedlenie także w przyszłym budżecie UE.

13. Uważa, że konieczne jest, by takie ośrodki wiedzy utworzono we wszystkich państwach członkowskich i powiązano we wspólną sieć współpracy. Regiony i samorządy lokalne powinny konsultować się z nimi z wyprzedzeniem, aby z ich pomocą opracować optymalne rozwiązania dostosowane do uwarunkowań krajowych i regionalnych.

14. Z zadowoleniem przyjmuje instrument pięciu punktów dotyczący obszarów wiejskich UE – bardzo obiecujący, jeśli chodzi o lepszy dostęp do łączności szerokopasmowej.

15. Śledzi z uwagą rozwój koncepcji inteligentnych wsi, sformułowanej w deklaracji z Cork 2.0 „Lepsze życie na obszarach wiejskich”. Koncepcja ta zasadza się na inwestycjach w sektor ICT, aby poprawić jakość życia i zapewnić dostęp do usług publicznych i infrastruktury, przy jednoczesnym uwzględnieniu lokalnej specyfiki.

16. W związku z tym z zadowoleniem przyjmuje położenie większego akcentu na proporcjonalne uregulowania i na taką konkurencję w zakresie infrastruktury, która zachęca do inwestycji i wyraża się w odpowiednich przepisach dotyczących dostępu do sieci. Ważne jest zaakcentowanie rozwiązań rynkowych opartych na współpracy i sprzyjających budowie infrastruktury w takich gminach i regionach, które są niełatwym zadaniem z biznesowego punktu widzenia. Ważne jest, aby uregulowania dotyczące dostępu przyczyniały się do unikania przepaści cyfrowej w odniesieniu do sieci o bardzo dużej przepustowości oraz do wzmacniania spójności terytorialnej.

17. Uważa, że dla zachowania konkurencji zarówno na rynku stacjonarnej sieci, jak i na rynku 5G trzeba rozdzielić usługi od sieci, podobnie jak to uczyniono w sektorze energetycznym. Na przykład w niektórych państwach członkowskich UE (w Szwecji, Zjednoczonym Królestwie itd.) dokonano całkowitego rozdzielania usług telekomunikacyjnych od usług operatorów sieci. KR jest zdania, że sieć światłowodowa powinna należeć do tych przedsiębiorstw telekomunikacyjnych, których model działalności zakłada równy dostęp do sieci dla wszystkich usługodawców. W ten sposób na rynku mogłoby funkcjonować wielu usługodawców, konsumenci mogliby wybrać ofertę o odpowiednim dla siebie stosunku jakości do ceny, a dodatkowo zapewniono by długofalowy rozwój tego sektora.

18. Jest zdania, że w przypadku rozwijania sieci 5G taka sytuacja gwarantowałaby wszystkim równe szanse – jeśli chodzi o infrastrukturę podstawową nie powinno być żadnej zależności od dominujących na rynku przedsiębiorstw telekomunikacyjnych. W związku z tym UE powinna wspierać rozwój sieci otwartych i skłaniać także państwa członkowskie do obrania tego kierunku, tak by dostęp do wszystkich nowych i istniejących już sieci światłowodowych nie był zależny od operatorów.

19. Podkreśla, że w odniesieniu do istniejącej i planowanej infrastruktury trzeba gromadzić bardziej szczegółowe dane geograficzne pod kątem analizy rynku, aby zidentyfikować obszary o niewystarczającym pokryciu siecią. Ponieważ zazwyczaj tego typu obszary znajdują się w słabo zaludnionych i mniej rozwiniętych regionach, dzięki odpowiedniemu rozpoznaniu można by zwiększyć efektywność publicznych środków wsparcia.

20. Apeluje o takie ustawowe uregulowanie w państwach członkowskich, które umożliwi jak najbardziej elastyczne użytkowanie istniejącej infrastruktury (sieci elektroenergetycznych, słupów elektrycznych itp.) przy rozwijaniu sieci szerokopasmowych, co pozwoli na oszczędność czasu i pieniędzy na etapie budowy nowej infrastruktury szerokopasmowej.

21. Podkreśla, że w obecnym okresie programowania na budowę infrastruktury szerokopasmowej przeznaczono 14 mld EUR z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

22. Jest za tym, by wspierać rozbudowę sieci szerokopasmowych poprzez wzmocnienie polityki spójności, m.in. po to, by za jej pomocą zaradzić najpoważniejszym niedoskonałościom rynku na słabo zaludnionych obszarach wiejskich UE. Nie wyklucza to bynajmniej zwiększenia puli środków na instrumenty finansowe (takie jak finansowanie przez pożyczki) we współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i innymi bankami prorozwojowymi.

23. Popiera większą rolę instrumentu „Łącząc Europę” i Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) w finansowaniu instrumentów finansowych i łączonych (łączenie dotacji z instrumentami finansowymi) w celu zaradzenia łagodniejszym rodzajom niedoskonałości rynku takim jak brak finansowania kapitałowego na mniejsze projekty w bardziej rentownych dziedzinach. Takie komplementarne interwencje zapewniłyby wysokiej jakości łączność szerokopasmową we wszystkich regionach UE.

24. Zaleca wykorzystanie wspólnej platformy na rzecz sieci szerokopasmowych jako płaszczyzny współpracy i zaangażowanie w jej prace także DG REGIO.

25. Popiera propagowanie możliwości wsparcia ze środków programów unijnych oraz opracowywanie nowych koncepcji partnerstw publiczno-prywatnych nastawionych na inwestycje w rozwój sieci szerokopasmowych.

26. Ponownie wnosi o opracowanie tam, gdzie duże przedsiębiorstwa nie są skłonne inwestować, a małe firmy mają trudności ze spełnieniem wymogów, uproszczonych modeli, by ułatwić małym firmom inwestowanie i zaoferowanie rozwiązań dotyczących ograniczonego dostępu do sieci, bądź o uznanie projektów dotyczących rozwoju łączy szerokopasmowych za usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym ⁽³⁾.

27. Przy tej okazji podkreśla, jak ważne jest uproszczenie procedur, ponieważ rozwój technologii postępuje szybciej niż rozwój odpowiednich struktur.

28. Uważa, że naprawdę realistyczne plany rozwoju sieci szerokopasmowych można opracować jedynie w porozumieniu z operatorami telekomunikacyjnymi, organami krajowymi oraz władzami lokalnymi i regionalnymi, gdyż w ten sposób zagwarantuje się uwzględnienie interesów wszystkich państw, miast i regionów. W krajach, w których takie porozumienie zostało osiągnięte (w Szwecji, Zjednoczonym Królestwie itd.), wdrożenie sieci szerokopasmowych jest już bardziej zaawansowane. Z kolei tam, gdzie do takiego porozumienia nie doszło, pokrycie infrastrukturą szerokopasmową poza ośrodkami miejskimi może pozostać niewystarczające.

29. Z zadowoleniem przyjmuje doskonałą inicjatywę Europejskiego Banku Inwestycyjnego polegającą na utworzeniu funduszu na rozbudowę łączy szerokopasmowych i wzywa do jej szybkiej realizacji. Liczy na to, że wniesie to wkład w finansowanie zwłaszcza małych projektów i w zapewnianie białych plam na mapie sieci szerokopasmowych.

30. Przypomina swoje zalecenia adresowane do grupy wysokiego szczebla ds. uproszczenia na okres po 2020 r., w których podkreślono potrzebę harmonizacji przepisów dotyczących pomocy państwa i zasad udzielania zamówień publicznych w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych z przepisami dotyczącymi programów centralnie zarządzanych. Ponawia apel o przeprowadzenie oceny, czy niektóre lub wszystkie wydatki poczynione w ramach

⁽³⁾ COR-2016-02880.

europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych nie mogłyby być ewentualnie zwolnione z obowiązku przeprowadzenia procedury w zakresie pomocy państwa na okres po roku 2020. W tym kontekście z zadowoleniem zauważa, że jego zalecenia dotyczące potrzeby wprowadzenia wspólnych definicji w celu porównywania i łączenia funduszy zostały przyjęte przez grupę wysokiego szczebla ⁽⁴⁾.

31. Zdecydowanie domaga się, aby wytyczne UE w sprawie stosowania zasad pomocy państwa w odniesieniu do szybkiej rozbudowy sieci szerokopasmowych skoordynować pod kątem różnych dostępnych środków unijnych przeznaczonych na finansowanie łączności szerokopasmowej. Wyraża zaniepokojenie liczbą odrzuconych wstępnych zgłoszeń, co prowadzi do opóźnień w uruchamianiu inwestycji albo wręcz do ich uniemożliwienia i ostatecznie do spowolnionego rozwoju sieci szerokopasmowych na tych obszarach.

32. Wyraża zadowolenie, podobnie jak w swoich zaleceniach dla grupy wysokiego szczebla ds. uproszczenia, że rozważana jest zasada zróżnicowanego podejścia. Takie podejście powinno umożliwić znaczne zmniejszenie nakładów administracyjnych oraz lepsze uwzględnienie specyfiki wdrażania w danych regionach, a zatem ułatwiać stosowanie podejścia ukierunkowanego na konkretny obszar i wspierać inwestycje w rozwój sieci szerokopasmowych dostosowane do potrzeb.

33. Zaleca jak najszybsze szeroko zakrojone pokrycie infrastrukturą szerokopasmową, aby zapewnić warunki dla rozwoju społeczeństwa gigabitowego i dla powszechnego korzystania z możliwości cyfrowego rynku wewnętrznego i aby w ten sposób przyczynić się do rozwoju wszystkich państw członkowskich w tej dziedzinie. W tym celu warto rozważyć różne możliwe rozwiązania, gdyż przyłączanie każdego domu do sieci światłowodowej może być kosztowne i czasochłonne, zwłaszcza na słabo zaludnionych obszarach.

34. Poza połączeniem kablowym w przypadku obszarów o rozproszonym zasiedleniu i w miejscach trudno dostępnych należy rozważyć i sprawdzić, jakie możliwości oferują mobilne usługi szerokopasmowe, satelitarna łączność szerokopasmowa i budowanie, np. w ramach inicjatywy „WIFI4EU”, publicznych sieci WIFI w przestrzeni publicznej i w obiektach publicznych. Alternatywne rozwiązania przyspieszą rozbudowę sieci i jednocześnie umożliwią oszczędności, jednak trzeba te rozwiązania zarazem dobrze przeanalizować i realizować metodycznie, aby odpowiadały zapotrzebowaniu i aby użyte technologie mogły być stosowane w dłuższym okresie.

35. Podkreśla, że trzeba jak najszybciej zająć się problemami wynikającymi z szybkiej rozbudowy sieci komunikacyjnych 5G w zakresie zarządzania częstotliwościami radiowymi, ponieważ technologia 5G wymaga sprawnych sieci w całej UE. Bardzo ważne jest wypracowanie wspólnego podejścia do przyznawania licencji (pozwoleń) na wykorzystywaną w przyszłości wyższą częstotliwość (widmo), co może oznaczać także większą przewidywalność ram regulacyjnych w odniesieniu do wspólnego wykorzystania spektrum częstotliwości i większą elastyczność, tak aby na poziomie krajowym lub regionalnym można było wyjść naprzeciw różnemu zapotrzebowaniu na zharmonizowane pasma widma.

36. Popiera podstawowe punkty Europejskiego kodeksu łączności elektronicznej, takie jak wprowadzenie nowych przepisów na rzecz wsparcia rozwoju w całej Europie bardzo szybkich sieci o przepustowości kilku gigabitów na sekundę, rozszerzenie zakresu ram prawnych na nowe narzędzia komunikacji, aby obejmowały tzw. usługi OTT (ang. over-the-top), oraz zapewnianie dobrego dostępu do internetu po przystępnych cenach dla użytkowników końcowych.

37. Z zadowoleniem przyjmuje konkurs Komisji Europejskiej pt. f. „European Broadband Awards”, który przyczynia się do rozpowszechniania dobrych praktyk i różnych rozwiązań dla trudnych przypadków zapewnienia dostępu do łączności szerokopasmowych.

Bruksela, dnia 22 marca 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

⁽⁴⁾ COR-2017-04842-00-00-PAC-TRA (PL).

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Przegląd śródkresowy EFS i przygotowanie propozycji na okres po 2020 r.

(2018/C 247/03)

Sprawozdawczyni: Catiuscia Marini (IT/PES), przewodnicząca regionu Umbria

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Polityka spójności

1. Zwraca uwagę na znaczenie regionalnej polityki spójności, która jest podstawą Unii Europejskiej, gdyż zmierza do realizacji zapisanych w Traktatach celów UE z udziałem wszystkich szczebli sprawowania rządów i z uwzględnieniem specyfiki terytorialnej, i która także zwiększa ich poczucie odpowiedzialności w tym zakresie.
2. Podkreśla, że polityka spójności należy do najściślej monitorowanych i ocenianych polityk europejskich, o czym świadczą liczne przeprowadzone oceny, a także wyniki sprawozdań dotyczących spójności sporządzane okresowo przez Komisję Europejską i omawiane na licznych forach.
3. Zwraca uwagę na wszechobecność tej polityki, która powoduje, że jest ona szeroko znana europejskim obywatelom i przyczynia się do ich pozytywnego postrzegania Europy właśnie teraz, gdy UE bardzo potrzebna jest poprawa jej własnego wizerunku.
4. Uważa, że ważne są nowe, prawnie wiążące wspólne ramy strategiczne dotyczące wszystkich nurtów polityki europejskiej i zachowujące istniejące narzędzia terytorialnego wdrażania finansowane z wielu funduszy (rozwój lokalny kierowany przez społeczność oraz zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT)). Ponadto uważa, że potrzebne jest również solidne rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów, obejmujące wszystkie europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, aby zapewnić niezbędną synergię polityk zmierzających do realizacji komplementarnych celów.
5. Odsyła do przyjętej w maju 2017 r. opinii w sprawie przyszłości polityki spójności ⁽¹⁾ i do przyjętej w lutym 2018 r. opinii w sprawie uproszczenia ⁽²⁾, w których przedstawił główne wytyczne dotyczące dalszej poprawy tej polityki, zwłaszcza w celu jej bardziej zdecydowanego ukierunkowania na wyniki i większego uproszczenia.
6. Ma niemniej świadomość, że w niewystarczającym stopniu przedstawia się wyniki i wpływ polityki spójności, co powoduje jej nieodpowiednią promocję i czasami negatywnie wpływa na społeczne postrzeganie funduszy strukturalnych.
7. Domaga się w związku z tym opracowania bardziej skutecznego i sprzyjającego włączeniu społecznemu narzędzia komunikacji, które mogłoby dać początek pozytywnej i angażującej narracji na temat wykorzystania funduszy.

Rola Europejskiego Funduszu Społecznego

8. Przypomina, że Europejski Fundusz Społeczny (EFS) był pierwszym instrumentem finansowania UE utworzonym na mocy traktatu rzymskiego w 1957 r. i pozostaje głównym instrumentem Unii Europejskiej przynoszącym bezpośrednio korzyści obywatelom w zakresie zatrudnienia, włączenia społecznego i polityki edukacyjnej oraz odgrywa istotną rolę w reformowaniu administracji publicznej i sądownictwa. Jako taki przyczynia się do pełnego zatrudnienia, większej wydajności pracy, równych szans i włączenia społecznego oraz zmniejsza różnice we wskaźniku zatrudnienia między regionami europejskimi, a także w obrębie samych regionów oraz między różnymi miastami i obszarami wiejskimi.

⁽¹⁾ COR 1814/2016.

⁽²⁾ COR 4842/2017.

9. Podkreśla pozytywne skutki realizacji programów finansowanych z EFS. Szacuje się, że w latach 2007–2014 dzięki wsparciu z EFS 9,4 mln obywateli europejskich znalazło zatrudnienie, a 8,7 mln obywateli uzyskało kwalifikacje zawodowe⁽³⁾.

10. Wyraża ubolewanie, że wiele państw członkowskich zmniejszyło współfinansowanie środków EFS – często częściowo wskutek polityki konsolidacji budżetowej – i apeluje, by państwa członkowskie zadbały o wystarczające współfinansowanie krajowe.

11. Podkreśla rolę EFS jako automatycznego stabilizatora – która zwiększyła się jeszcze w ostatnich latach poprzedniego okresu programowania – we wspieraniu środków europejskiego planu naprawy gospodarczej podczas kryzysu gospodarczego. Dowiedziono w ten sposób odpowiedniej elastyczności EFS – poprzez zwiększenie poziomu współfinansowania ze strony UE oraz modulację płatności zaliczkowych – w odniesieniu do ochrony inwestycji publicznych w regionach dotkniętych asymetrycznymi wstrząsami gospodarczymi. EFS wykazał także swoją elastyczność, jeśli chodzi o reagowanie na wyzwania oraz wspieranie najbardziej narażonych grup znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji.

12. Wzywa do ściślejszego uzależnienia przyznawanych środków od odsetka osób wykluczonych społecznie. Podkreśla, że bardziej ukierunkowane terytorialnie i oparte na lokalizacji podejście do wykorzystania funduszy zwiększyłoby skuteczność i efektywność wsparcia.

13. Podkreśla również, że rola EFS w odniesieniu do całkowitego udziału inwestycji publicznych w polityce społecznej jest wciąż niezbędna, tym bardziej że według szacunków obecna luka infrastrukturalna w odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę społeczną wynosi co najmniej 100–150 mld EUR rocznie w UE, a w ujęciu ogólnym ponad 1,5 bln EUR w latach 2018–2030. Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) kompensuje ten niedobór jedynie częściowo, gdyż obecnie tylko 4 % zatwierdzonego finansowania wspiera projekty z zakresu infrastruktury społecznej. Podkreśla potrzebę znalezienia odpowiedniej równowagi i unikania powielania planowanych inwestycji w kapitał społeczny współfinansowanych przez EFS oraz inwestycji społecznych, inwestycji w umiejętności i inwestycji w kapitał ludzki w ramach ewentualnego przyszłego funduszu InvestEU.

14. Odnosi się przychylnie do środków wdrożonych w latach 2014–2020 w celu wzmocnienia roli EFS zarówno w dziedzinie aktywnej polityki zatrudnienia, jak i włączenia społecznego, takich jak zapewnienie minimalnego odsetka gwarantowanego dla EFS, konkretne działania na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (YEI) oraz nacisk na wyniki i wydajność.

15. Zwraca uwagę na dotychczasowe pozytywne wyniki obecnego okresu programowania, które wykazano w sprawozdaniu strategicznym za 2017 r.: 4,2 mln osób bezrobotnych i 2,1 mln osób biernych zawodowo objęto działaniami na rzecz ułatwienia dostępu do rynku pracy, 14,6 mld EUR zainwestowano w kształcenie i szkolenie, dzięki czemu 700 tys. osób podniosło swoje kompetencje i 634 tysiącom osób niepełnosprawnych udzielono pomocy w znalezieniu zatrudnienia.

16. Odnotowuje wysoką europejską wartość dodaną środków EFS w poprzednim i obecnym okresie programowania, gdyż interwencje EFS w wielu państwach członkowskich i regionach miały konkretny i wymierny wpływ w zakresie rozwiązywania takich kwestii jak wysoka stopa bezrobocia, niż demograficzny i ubóstwo, które zostały wskazane jako europejskie priorytety w ramach strategii „Europa 2020”.

17. Podkreśla, że istotne jest, by znaczna część zasobów została przeznaczona na działania wzmacniające i budujące zdolność lokalnej i terytorialnej administracji publicznej w celu wsparcia jej we wdrażaniu reform strukturalnych. Należy przy tym uwzględnić między innymi plan reform każdego państwa członkowskiego.

18. Wyraża niemniej zaniepokojenie w związku z opóźnieniem wdrażania środków wspierających integrację obszarów peryferyjnych i wiejskich i domaga się większej dbałości o promowanie włączenia społecznego na bardziej podupadłych obszarach miejskich i wiejskich, zwłaszcza jeśli chodzi o integrację ekonomiczną i społeczną młodzieży.

⁽³⁾ Dokument roboczy służb Komisji w sprawie oceny *ex post* programów EFS na lata 2007–2013 (SWD(2016) 452 final).

Wymiar społeczny polityki europejskiej

19. Uważa, że europejski filar praw socjalnych jest zasadniczym elementem wkładu UE w rozwój gospodarczy i społeczny, a także przyczynia się do zwalczania dyskryminacji i wykluczenia społecznego oraz ułatwia obywatelom dostosowanie się do wymogów rynku pracy, pomaga im w wykorzystaniu rewolucji cyfrowej i chroni ich przed coraz większymi zagrożeniami i niepewnością w obrębie UE i poza jej granicami.

20. W odniesieniu do regionów przygranicznych ponownie podkreśla wagę promowania rzeczywistej transgranicznej mobilności zawodowej dzięki usunięciu przeszkód w dziedzinie prawa pracy i zabezpieczenia społecznego (wylimitowanie przeszkód podatkowych, przenoszenie zasiłków dla bezrobotnych i możliwość przenoszenia uprawnień emerytalnych). Ponownie wskazuje, że władze samorządowe mogą również odgrywać ważną rolę w doradzaniu osobom dojeżdżającym do pracy, wykorzystując w tym celu usługi EURES-a czy istniejące struktury transgraniczne⁽⁴⁾.

21. Podkreśla w związku z tym szczególne znaczenie europejskiego filaru praw socjalnych, zgodnie z którym wymiar społeczny jest zasadniczym elementem programu europejskiego. Zwraca tu uwagę na potrzebę koordynacji strategii i celów między europejskim filarem praw socjalnych a EFS⁽⁵⁾ i apeluje, by wśród wszystkich dwudziestu kluczowych zasad przewidzianych w ramach filaru te, które mają zastosowanie, znalazły odzwierciedlenie w programach wspieranych z EFS.

22. Zaleca, by założenia filaru społecznego w ramach programowania EFS realizowano przy odpowiednim uwzględnieniu konieczności opracowania zintegrowanych działań odzwierciedlających specyfikę terytorialną i średnio-terminowe tendencje dotyczące unijnego rynku pracy, których wyrazicielami są lokalny i regionalny szczebel sprawowania rządów, jak również unijne perspektywy dotyczące pracy.

23. Podkreśla, że filar społeczny i polityka spójności są w pewnych obszarach silnie ze sobą powiązane, gdyż dzięki swemu szczególnemu modelowi wielopoziomowego sprawowania rządów polityka spójności może pogodzić realizację projektów europejskiego formatu z poszanowaniem umów społecznych typowych dla każdego państwa członkowskiego.

24. Uważa, że debacie w sprawie filaru społecznego musi towarzyszyć przeprowadzona na szczeblu europejskim ocena wstępna procesu i wyników wdrażania 9. celu tematycznego (promowanie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa). Ocenę tę należy zinterpretować w świetle modeli opieki społecznej różnych państw członkowskich i kryzysów lub zmian, którym one podlegają, zważywszy że zrozumienie wkładu w ten filar bez konkretnego odniesienia do rzeczywistości wydaje się trudne.

25. Ostrzega przed ewentualnym powielaniem działań między przyszłym programem reform strukturalnych i potencjalnymi obszarami wspierania reform strukturalnych w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych poprzez koncentrację tematyczną opartą obecnie na celach strategii „Europa 2020”, a w przyszłości na nowej strategii. Wzywa w tym kontekście do określenia zakresu reform strukturalnych kwalifikujących się do wsparcia UE na podstawie przyznanych kompetencji i unijnej wartości dodanej, a także do wyraźnego rozróżnienia między wsparciem kwalifikującym się na podstawie polityki spójności (art. 175) oraz wsparciem kwalifikującym się na podstawie współpracy administracyjnej (art. 197).

Zalecenia na okres po 2020 roku

26. Ma nadzieję, że proces opracowywania wniosku dotyczącego następnych wieloletnich ram finansowych (WRF) rozpocznie się na tyle wcześnie, by umożliwić stosowne zaangażowanie obywateli i najważniejszych zainteresowanych stron i zapobiec zwłoce w przyjmowaniu rozporządzeń i wytycznych i w efekcie opóźnionemu rozpoczęciu obecnego programowania.

27. W oparciu o badanie KR-u „Aktualna sytuacja i przyszłe wyzwania Europejskiego Funduszu Społecznego w propagowaniu spójności społecznej w europejskich miastach i regionach” przypomina rosnącą rolę, jaką EFS ma odgrywać w następnych latach, ze szczególnym uwzględnieniem wyzwań związanych z długotrwałym bezrobociem, integracją ludzi młodych na rynku pracy, starzeniem się społeczeństwa i marginalizacją obszarów wewnętrznych na obrzeżach miast i obszarów przygranicznych, wyludnianiem się obszarów wiejskich, zmianami demograficznymi na skutek migracji, integracją uchodźców i migrantów, zwalczaniem wykluczenia społecznego na obszarach miejskich, brakiem określonych umiejętności i dostosowaniem kształcenia ogólnego, zawodowego i wyższego do rozwoju technologii, walką z wykluczeniem społecznym grup znajdujących się w niekorzystnym położeniu, wsparciem edukacji, począwszy od form

⁽⁴⁾ COR 1319/2014.

⁽⁵⁾ COR-03141/2017.

przedszkolnych na kształcaniu seniorów kończąc, oraz działaniami na rzecz osób dorosłych o niskim poziomie wiedzy i kompetencji, jak również z dostosowaniem standardów nauczania do potrzeb rynku pracy UE.

28. Kładzie nacisk na znaczenie wzajemnego uzupełniania się EFG i EFS w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, zważywszy na to, że EFG jest mechanizmem zapewniającym pomoc krótkoterminową a europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne wspierają długoterminowe działania, które mogą funkcjonować jako środki następcze w obszarach objętych EFG.

29. Podkreśla epokowe znaczenie bieżącej rewolucji cyfrowej oraz jej obecny i przyszły wpływ na przemiany na rynku pracy. Zwraca uwagę na wyzwania, które stawia ona przed systemami kształcenia i szkolenia pod względem konieczności dostosowania się do nowych wymogów dotyczących kompetencji i zwiększenia możliwości uczenia się oferowanych wszystkim obywatelom na każdym poziomie edukacji – zarówno ogólnej, jak i zawodowej oraz w szkolnictwie i kształceniu wyższym.

30. Proponuje, by w przyszłości w ramach EFS określono pakiet podstawowych środków w celu zapewnienia młodzieży znajdującej się w niekorzystnej sytuacji dostępu do minimalnego poziomu wykształcenia i możliwości zdobycia odpowiednich kompetencji.

31. Uważa za niezwykle istotne, by zapewnić elastyczność konieczną do dostosowania programowania EFS do nowych wyzwań, które mogą się pojawić.

32. Przypomina, że konieczne jest wsparcie rewolucji cyfrowej za pomocą połączenia inwestycji w dziedzinie cyfrowej z działaniami na rzecz osób, w tym pracowników lokalnych i regionalnych organizacji publicznych.

33. Uważa w związku z tym, że aby skutecznie sprostać wyzwaniom związanym z koniecznością dostosowania się do przemian technologicznych i globalizacji, należy w zintegrowany sposób zastosować różne europejskie instrumenty zachęt i wsparcia, w synergii z realizacją celów wytyczonych w poszczególnych strategiach inteligentnej specjalizacji.

34. Jest przekonany, że aby odpowiednio zmierzyć się z wyzwaniami, EFS powinien pozostać integralną częścią europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz zasadniczym elementem regionalnej polityki spójności, tak by wykorzystać wszelką możliwą synergię wynikającą ze zintegrowania z działaniami finansowanymi z innych funduszy strukturalnych oraz funduszy na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. EFS powinien rzeczywiście współdziałać z innym funduszami strukturalnymi, zwłaszcza z EFRR, z myślą o zintegrowanej polityce regionalnej realizowanej dzięki wspólnym działaniom w ramach różnych funduszy strukturalnych.

35. Jest ponadto przekonany, że należy zachować możliwość zarządzania EFS w sposób dzielony, i tym samym stanowczo odrzuca wszelką propozycję zmierzającą do zastosowania wobec EFS modelu bezpośredniego zarządzania przez Komisję Europejską. Odrzuca także wszelką możliwość centralizacji, gdzie odpowiedzialność leżałaby wyłącznie w rękach państw członkowskich, chyba że będzie tego absolutnie wymagać porządek instytucjonalny danego państwa członkowskiego.

36. Uważa bowiem, że istotnym czynnikiem powodzenia we wdrażaniu EFS jest właśnie podejście oddolne, które umożliwia lepsze dostosowanie działań do potrzeb beneficjentów z zastosowaniem metody partnerstwa między instytucjami europejskimi, państwami członkowskimi, samorządami lokalnymi i regionalnymi oraz siłami gospodarczymi i społecznymi na obszarze lokalnym.

37. Apeluje o wprowadzenie specjalnych mechanizmów na szczeblu lokalnym i regionalnym na rzecz koordynacji między EFS oraz europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi i innymi instrumentami. Powinny one umożliwiać komplementarność na poziomie operacyjnym, w tym oferować możliwość wsparcia z różnych źródeł finansowania w ramach jednego działania.

38. Zapatruje się przychylnie na możliwość włączenia do EFS innych funduszy obejmujących obszary polityki społecznej i polityki zatrudnienia (EFS+ lub tzw. fundusz parasolowy), pod warunkiem że taki manewr doprowadziłby do osiągnięcia widocznej synergii i że fundusze te byłyby wykorzystywane również z zastosowaniem modelu zarządzania dzielonego. Synergie te byłyby szczególnie widoczne w kontekście Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, który funkcjonuje na zasadach zarządzania dzielonego.

39. Zwraca uwagę, że na poziomie lokalnym i regionalnym EFS nadal będzie ogrywać istotną rolę w rozwiązywaniu problemu przedwczesnego kończenia nauki i w ułatwianiu przejścia od etapu edukacji i nauki zawodu do zatrudnienia, a także w zakresie budowania potencjału systemu edukacji, by mógł on faktycznie stawić czoła tym wyzwaniom.

40. Odnotowuje, że regionalne dostosowanie EFS stworzyłoby w poszczególnych regionach możliwość wyjścia naprzeciw potrzebom przedsiębiorstw, jeśli chodzi o kwalifikacje pracowników. Trzeba do tego odpowiednich inicjatyw szkoleniowych oraz umożliwienia kontaktu osób szukających pracy z pracodawcami. Rola EFS jest decydująca dla inicjatyw szkoleniowych na poziomie regionalnym i udostępnienia wykwalifikowanych pracowników. Równie istotna jest jego funkcja w związku z transformacją niektórych sektorów, np. tych stojących przed wyzwaniami cyfryzacji.

41. Jednocześnie obawia się, że stworzenie parasolowego EFS może doprowadzić do ogólnego zmniejszenia środków przeznaczonych na pracę i włączenie społeczne, a także do osłabienia roli samorządów terytorialnych w programowaniu tych funduszy i zarządzaniu nimi.

42. Zgadza się, że konieczne jest zapewnienie większej widoczności EFS w ramach WRF. Uważa, że niezbędne jest stworzenie w tytule poświęconym polityce spójności takiej samej liczby podtytułów dotyczących spójności gospodarczej, terytorialnej i społecznej, i wyraża nadzieję, że ogólnie większa przejrzystość struktury WRF umożliwi obywatelom europejskim lepsze zrozumienie priorytetów Unii Europejskiej.

43. Ubolewa nad faktem, że niedawny komunikat Komisji Europejskiej „Nowe, nowoczesne wieloletnie ramy finansowe dla Unii Europejskiej, która skutecznie realizuje swoje priorytety po 2020 r.”⁽⁶⁾ nie zawiera informacji na temat tego, w jaki sposób następne WRF mają stawić czoła społecznym wyzwaniom stojącym przed Unią Europejską, a ponadto pozostawia niewielkie pole działania dla zainteresowanych stron, które chciałyby mieć wpływ na ostateczny kształt wniosku Komisji dotyczącego kolejnych WRF, który ma zostać przedstawiony 2 maja 2018 r.

44. Przypomina, że osiągnięcie celów rozwoju gospodarczego i włączenia społecznego wymaga całościowego i zintegrowanego podejścia, które można by lepiej urzeczywistnić poprzez wdrożenie programów obejmujących większą liczbę funduszy lub za pomocą jednego funduszu o szerokim i elastycznym zakresie stosowania. Dlatego KR uznaje znaczenie finansowanych z wielu funduszy instrumentów rozwoju terytorialnego, takich jak wielofunduszowe programy operacyjne, ZIT i rozwój lokalny kierowany przez społeczność, odrzucając wszelkie próby wprowadzenia obowiązku programów jednofunduszowych.

45. Opowiada się zatem za dalszą harmonizacją – a nie tylko usprawnieniem – rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, tak by różnice, luki i przypadki powielania między zasadami funkcjonowania funduszy zostały ograniczone do minimum, a zasady określone w prosty i przejrzysty sposób. Należy pozostawić odpowiedni margines elastyczności dla dostosowanych do indywidualnych potrzeb rozwiązań, które powinny zostać opracowane na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym i obejmować rozszerzenie narzędzi „płatności w zależności od wyników” oraz wspólne plany działania i opcję kosztów uproszczonych. W tym kontekście apeluje o dalsze wytyczne Komisji Europejskiej w sprawie korzystania z opcji kosztów uproszczonych na wszystkich poziomach, bez żadnych ograniczeń lub wymogów dotyczących progów minimalnych.

46. Przypomina istotną rolę EFS w realizacji zawartych w zaleceniach dla poszczególnych krajów wytycznych dotyczących pracy, kształcenia i włączenia społecznego. Ma nadzieję, że zreformowany semestr europejski i polityka spójności zostaną lepiej do siebie dostosowane. Europejski semestr należy faktycznie jeszcze bardziej zdemokratyzować na poziomie europejskim i krajowym, lepiej go zdefiniować w odniesieniu do europejskiej wartości dodanej i kompetencji UE oraz skupić go w większym stopniu na kształtowaniu poczucia odpowiedzialności za niego. W tym celu pomocne mogłoby okazać się przyjęcie kodeksu postępowania wytyczającego zasady zaangażowania władz lokalnych i regionalnych, a także wprowadzenie dialogu strukturalnego na temat stanu spójności w Europie i włączenie go do procesu semestru europejskiego.

47. Sprzeciwia się zatem zwykłemu podporządkowaniu polityki spójności europejskiemu semestrowi, co byłoby niekorzystne dla jej statusu zapisanego w Traktatach, i ma nadzieję, że władze lokalne i regionalne zostaną w sposób ustrukturyzowany włączone jako partnerzy procesu semestru europejskiego. Ma także nadzieję, że uwzględną się analizę terytorialną w całym procesie oraz wprowadzi w miarę możliwości konkretne zalecenia terytorialne.

48. Zgodnie z opiniami KR-u „Wskaźniki rozwoju terytorialnego – wyjść poza PKB” i w sprawie przyszłości polityki spójności po 2020 r. proponuje rozważyć wykorzystanie, oprócz PKB, jeszcze innych wskaźników, które uwzględniałyby dane demograficzne, społeczne i środowiskowe, jak np. wskaźnik postępu społecznego w regionach Unii.

Bruksela, dnia 22 marca 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁽⁶⁾ COM(2018) 98 final, dokument opublikowany dnia 14 lutego 2018 r.

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Koszty i zagrożenia związane z brakiem spójności: strategiczna wartość polityki spójności dla realizacji celów Traktatu i sprostania nowym wyzwaniom stojącym przed europejskimi regionami

(2018/C 247/04)

Sprawozdawca: Mieczysław Struk (PL/EPL), marszałek województwa pomorskiego

Dokument źródłowy: Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Mój region, moja Europa, nasza przyszłość: siódme sprawozdanie w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej”

COM(2017) 583 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne

1. Z zadowoleniem przyjmuje opublikowanie siódmego sprawozdania w sprawie spójności i uznaje je za ważny punkt odniesienia w debacie na temat nowej polityki spójności na okres po roku 2020. Podkreśla w tym kontekście, że polityka spójności na lata 2014–2020 ma zapewnić np. ponad 7,4 mln miejsc pracy, lepsze kwalifikacje dla niemal 9 mln osób i szerokopasmowy internet dla ok. 15 mln gospodarstw domowych, a ponadto wesprzeć inwestycje w 1,1 mln MŚP i zainwestować 16 mld EUR w gospodarkę cyfrową. Wskazuje w związku z tym na niemożliwe do oszacowania koszty związane z brakiem spójności, biorąc pod uwagę, że europejska konwergencja terytorialna jest ważniejsza niż kiedykolwiek dla Europy i jej obywateli, jej gospodarki oraz jej miast i regionów.
2. Docenia, że Parlament Europejski sporządza regularnie zestawienie kosztów braku działań na poziomie europejskim, ponieważ wynika z niego, iż brak wspólnych działań w pewnych dziedzinach prowadzi do znacznego obniżenia wydajności gospodarki oraz do ograniczonej dostępności ważnych dóbr publicznych.
3. Wyraża w związku z tym ubolewanie, że Parlament Europejski i Komisja Europejska jak dotąd nie uwzględniały w swoich pracach analitycznych oraz procesach decyzyjnych kosztów związanych z brakiem spójności.
4. Wyraża podziękowanie bułgarskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej za zwrócenie się do KR-u z wnioskiem o opracowanie opinii w sprawie „kosztów i zagrożeń związanych z brakiem spójności”, co jest dla Komitetu doskonałą okazją do rozpoczęcia szerszych refleksji na temat strategicznej roli polityki spójności.
5. Przypomina podstawowy fakt: wzmocnienie gospodarczej, społecznej i terytorialnej spójności Unii Europejskiej jest jednym z głównych celów UE określonych w art. 174 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W związku z tym podkreśla, że polityka spójności musi w dalszym ciągu wypełniać swoje zadania polegające na łączeniu pomocy dla najsłabiej rozwiniętych i najbardziej obciążonych problemami obszarów z ofertą skierowaną do wszystkich regionów, aby uwzględnić regionalne wyzwania i możliwości oraz wspierać harmonijny rozwój UE jako całości, a tym samym jasno wykazywać wartość dodaną funduszy UE dla obywateli w terenie. Przypomina w tym kontekście o specyficznych cechach regionów określonych w art. 349 TFUE.
6. Podkreśla, że polityka spójności jest główną strategią inwestycyjną UE zmierzającą do osiągnięcia wspomnianych wyżej celów traktatowych, a także do pobudzania innowacji, zapanowania nad skutkami zmiany klimatu, zarządzania przechodzeniem na gospodarkę niskoemisyjną i łagodzenia asymetrycznych wstrząsów gospodarczych poprzez ochronę sprzyjających wzrostowi inwestycji publicznych w regionach. Pomaga także zmniejszyć długotrwałe bezrobocie i bezrobocie młodzieży oraz wspiera włączenie społeczne. W związku z tym Komitet ponawia zdecydowane poparcie dla sojuszu #CohesionAlliance⁽¹⁾.

⁽¹⁾ www.cohesionalliance.eu

7. Odnotowuje, że polityka spójności wyposażona jest w najlepsze ramy pomiaru wyników wśród strategii UE oraz jest najdokładniej monitorowaną i najlepiej ocenianą strategią unijną, która była w stanie stale zwiększać swoją skuteczność w ciągu ostatnich dziesięciu lat.

Spójność gospodarcza

8. Z zadowoleniem przyjmuje zawarte w siódmym sprawozdaniu na temat spójności stwierdzenie, że gospodarka europejska wychodzi obecnie z kryzysu gospodarczego, a dysproporcje regionalne zaczęły się ponownie zmniejszać. Jednak wiele regionów nie tylko nie osiągnęło jeszcze takiego samego poziomu PKB na mieszkańca i takiego samego poziomu zatrudnienia, jakie miały przed kryzysem, lecz także doświadczyło znacznych zaległości w zakresie inwestycji publicznych, co pokazuje, że nie przezwyciężono jeszcze skutków kryzysu gospodarczego.

9. Wyraża satysfakcję w związku z przytoczonymi danymi wskazującymi, że w latach 2000–2015 regiony słabiej rozwinięte były w stanie dogonić średnią UE, co jest szczególnie istotne w przypadku większości regionów usytuowanych w krajach UE-13. Jednak odnotowuje z niepokojem, że sytuacja w pewnej liczbie regionów, głównie w Europie Południowej, nie uległa poprawie, a nawet jest gorsza niż przed kryzysem.

10. Zaznacza, że wzrost gospodarczy był ponadto dużo szybszy w regionach, w których PKB już teraz sytuuje się znacznie powyżej średniej UE, zwłaszcza na wielu obszarach metropolitalnych, które są głównym motorem konkurencyjności w regionach. Z drugiej strony należy odnotować, że regiony, w których PKB na mieszkańca zbliżone jest do średniej UE, wydają się tkwić w „pułapce średniego dochodu”, a ich stopa wzrostu plasuje się znacznie poniżej średniej unijnej.

11. Wyraża zaniepokojenie dużym zróżnicowaniem wyników w zakresie innowacji, która jest nadal skoncentrowana terytorialnie w najbardziej rozwiniętych regionach północno-zachodniej części UE. Co więcej, różnice te wykazują tendencję wzrostową – wiodące regiony poprawiają wyniki, podczas gdy obszary peryferyjne i słabiej rozwinięte oraz regiony w okresie przejściowym osiągają słabsze rezultaty. Dowodzi to znaczenia reprezentowanego przez strategię inteligentnej specjalizacji oddolnego podejścia terytorialnego we wspieraniu innowacyjnych zdolności regionów.

Spójność społeczna

12. Odnotowuje z zadowoleniem, że sytuacja w zakresie zatrudnienia w UE poprawia się wraz z ożywieniem gospodarczym. Niemniej wciąż występują istotne różnice regionalne pod względem wskaźników bezrobocia, a na kilku obszarach południowych państw członkowskich stopa bezrobocia przekracza 20 %.

13. Zauważa z niepokojem, że bezrobocie osób młodych pozostaje palącym problemem, ponieważ nadal przekracza poziom sprzed kryzysu i jest ponad dwukrotnie wyższe od ogólnej stopy bezrobocia. Szczególnie niepokojąca jest sytuacja w regionach słabiej rozwiniętych i tych w okresie przejściowym.

14. Zwraca uwagę na sytuację ludzi zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, których liczba, mimo pewnych pozytywnych zmian, pozostaje na niedopuszczalnie wysokim poziomie.

15. Zaznacza, że wiele obszarów, przede wszystkim regionów i obszarów wiejskich w UE-13, stoi w obliczu znacznego spadku liczby ludności, co ma związek zarówno z przyrostem naturalnym, jak i migracją wewnętrzną, podczas gdy inne regiony notują istotny wzrost całkowitej liczby ludności. Duża liczba migrantów i uchodźców przybywających do UE od 2015 r. ma również znaczące konsekwencje pod względem demografii i spójności społecznej w niektórych państwach członkowskich, regionach i miastach.

Spójność terytorialna

16. Podkreśla znaczenie wymiaru środowiskowego dla zrównoważonego rozwoju europejskich miast i regionów oraz dla zdrowia i dobrobytu obywateli. Rosnąca liczba uwarunkowań środowiskowych – zwłaszcza zmiana klimatu i wynikająca z niej zwiększona częstotliwość i intensywność klęsk żywiołowych, rozbudowa osiedli ludzkich, obszary zabudowane i działalność przemysłowa, utrata różnorodności biologicznej i fragmentacja siedlisk, jak również inne zjawiska wywierające presję na środowisko takie jak zanieczyszczenie powietrza i wody – ma potencjalnie niszczycielskie skutki dla gospodarek i społeczeństw UE. Pomimo postępów w zmniejszaniu presji na środowisko Komitet wyraża zaniepokojenie, że kluczowe cele środowiskowe nie zostały osiągnięte, zwłaszcza w środkowej i wschodniej części UE.

17. Wyraża satysfakcję z powodu znacznych postępów w zmniejszaniu zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych, ale zauważa, że część z nich można przypisać ograniczeniu działalności w okresie pogorszenia koniunktury gospodarczej co oznacza, że należy dołożyć dodatkowych starań na rzecz przejścia na czyste źródła energii, w tym źródła odnawialne, oraz na bardziej energooszczędną gospodarkę, w tym na transport niskoemisyjny.

18. Zwraca uwagę na terytorialny wymiar zmiany klimatu i klęsk żywiołowych przez nią wywoływanych – które mają różne skutki w różnych regionach. Podkreśla zatem, że dogłębna ocena podatności na zagrożenia, środki dostosowawcze i zapewnianie zielonej infrastruktury mają istotne znaczenie dla europejskich miast i regionów.

19. Podkreśla, że sieć transportu UE, głównie system kolejowy, jest daleki od optymalnego, szczególnie w regionach położonych w UE-13. Zaznacza w związku z tym, że ukończenie sieci TEN-T, zwłaszcza sieci bazowej łączącej podstawowe węzły, oraz jej integracja z krajowymi i regionalnymi systemami transportu są konieczne nie tylko dla usunięcia wąskich gardeł, ograniczenia czasu podróży i zmniejszenia negatywnych skutków peryferyjnego położenia niektórych regionów, ale przede wszystkim dla pobudzenia gospodarczego rozwoju całej UE dzięki usprawnieniu jednolitego rynku. Z tych samych powodów zwraca uwagę, że transformacja cyfrowa jest jednym z głównych wyzwań, przed którymi stoją wszystkie regiony UE. Zarazem podkreśla znaczenie zwiększenia inwestycji w infrastrukturę szerokopasmową i umiejętności cyfrowe.

20. Wskazuje, że blisko jedna trzecia obywateli UE mieszka i pracuje w regionach przygranicznych, które zwykle osiągają słabsze wyniki gospodarcze niż pozostałe obszary. Pomimo znacznego postępu, który dokonał się w ostatnich dziesięcioleciach, granice nadal utrudniają swobodny przepływ towarów, usług, osób, kapitału i pomysłów. Uniemożliwia to pełne przyzwyrodnienie korzyści płynących z integracji. Usunięcie związanych z granicami przeszkód przyniosłoby regionom przygranicznym znaczne korzyści pod względem PKB, ale również wydatnie ograniczyło związane z granicami koszty.

Wyzwania stojące przed miastami i regionami

21. Zwraca uwagę na to, że zmiany demograficzne są jednym z największych wyzwań stojących przed UE i że mają one rozległe skutki gospodarcze, społeczne i środowiskowe. Do wyzwań tych należą: starzenie się społeczeństwa, spadek liczby osób młodych, niższy współczynnik urodzeń, zmniejszenie liczebności aktywnej zawodowo siły roboczej oraz drenaż mózgów (odpływ talentów). Oznacza to, że wzrost demograficzny w dużej mierze zależy od migracji, która jest bardzo różna w poszczególnych regionach UE. Ten brak równowagi pociąga za sobą istotne skutki społeczno-gospodarcze zarówno na obszarach odpływania ludności i starzenia się społeczeństwa – zwłaszcza w regionach w okresie przejściowym – które często doświadczają przechodzenia na niepodlegające wymianie handlowej usługi lokalne ograniczające ich potencjał w zakresie wywozu, wzrostu i innowacji, jak i w dużych ośrodkach miejskich, do których przybywają nowe osoby. Komitet zaznacza zatem, że polityka spójności powinna odgrywać czynniejszą rolę w podejmowaniu wyzwań społecznych takich jak starzenie się społeczeństwa, choroby związane ze stylem życia i bezrobocie, zwłaszcza osób młodych, w tym młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się (NEET), a także w integracji migrantów i uchodźców, zwalczaniu ubóstwa i wykluczenia społecznego.

22. Podkreśla, że częstotliwość ekstremalnych zjawisk pogodowych prawdopodobnie wzrośnie w całej Europie, a ich skutki będą coraz poważniejsze. Poszczególne regiony bardzo różnie odczuwają konsekwencje zmiany klimatu, ale większe narażenie na ryzyko związane z klęskami żywiołowymi zwiększa skalę potencjalnych strat, szczególnie na obszarach gęsto zaludnionych.

23. Podkreśla, że współpraca transgraniczna, transnarodowa i międzyregionalna odgrywają ważną rolę we wzmacnianiu spójności terytorialnej, zachęceniu do solidarności między regionami UE i wzbogacaniu celów UE o istotną wartość dodaną.

24. Wskazuje, że regiony i miasta stoją w obliczu bezprecedensowych wyzwań, począwszy od globalnej konkurencji, transformacji cyfrowej i rozwoju technologii przełomowych, zmian demograficznych i migracji, zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym, aż po bezpieczeństwo energetyczne, zmianę klimatu i utratę różnorodności biologicznej. Wszystkie te wyzwania charakteryzują się silnym oddziaływaniem terytorialnym i towarzyszy im nierównomierna dystrybucja korzyści i kosztów między regionalnymi gospodarkami i społecznościami Europy, co zostało potwierdzone w siódmym sprawozdaniu w sprawie spójności, w którym wskazano na powstawanie tzw. regionalnych klubów rozwoju. Potencjał tych wyzwań pod względem wzajemnego wzmacniania gospodarczej, społecznej i terytorialnej tkanki Europy oraz jej negatywnego przekształcania jest ogromny. To z kolei może znacząco przyczynić się do pogłębienia obecnych nierówności, a tym samym do podważenia traktatowego celu dotyczącego wzmacniania spójności UE.

25. Podkreśla w tym kontekście, że w ramach polityki spójności należy nadal inwestować we wszystkie regiony UE, gdyż ich dostosowanie do wyżej wymienionych wstrząsów wymaga długoterminowych strategii, które byłyby ukierunkowane na konkretne obszary i uwzględniały je, a także były zdolne zintegrować wymiar gospodarczy, społeczny i terytorialny oraz wykorzystać synergie zarówno między wszystkimi europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi, jak i z innymi instrumentami unijnymi. Zgłasza zatem ponownie swoje silne obawy wobec potencjalnie szkodliwego postrzegania wymiaru społecznego i Europejskiego Funduszu Społecznego w oderwaniu od polityki spójności. Jednocześnie potwierdza swoje stanowisko w sprawie coraz większej roli, jaką EFS powinien odgrywać w promowaniu terytorialnej konwergencji społecznej, oraz w sprawie potrzeby wzmocnienia roli władz lokalnych i regionalnych w programowaniu EFS i zarządzaniu nim.

26. Zaznacza, że zgodnie z art. 174 TFUE zasadnicze znaczenie ma uwzględnienie wpływu terytorialnego interwencji publicznych, a co za tym idzie, podkreśla znaczenie oceny oddziaływania terytorialnego podczas opracowywania publicznych strategii politycznych UE w celu maksymalizacji ich skuteczności.

Rola polityki spójności

27. Podkreśla, że polityka spójności powinna odgrywać kluczową rolę w dyskusji na temat tego, w jaki sposób potencjał wszystkich części UE może przyczynić się do osiągnięcia wzrostu gospodarczego i w jaki sposób wszyscy obywatele UE mogą odczuć korzyści z integracji europejskiej bez wykluczania nikogo, a także w jaki sposób można dopilnować, by wszystkie regiony UE były w stanie wykorzystać możliwości wynikające z globalnych przemian. W związku z tym ponawia swoje poparcie dla zapewnienia prężnej i usprawnionej polityki spójności po 2020 r. dla wszystkich regionów i zaznacza, że polityka ta powinna nadal odgrywać istotną rolę w przyszłej UE, jak podkreślono w opinii w sprawie: „Przyszłość polityki spójności po 2020 r.”⁽²⁾.

28. Przypomina, że polityka spójności, którą wspierają kierunki polityki regionalnej państw członkowskich, ma na celu zapewnienie równych szans, by cała UE mogła odnieść pełne korzyści z jednolitego rynku. Jest to – obok odporności terytorialnej – jeden z kluczowych czynników warunkujących konkurencyjną pozycję UE w świecie. Zarazem podkreśla, że choć jednolity rynek okazał się być dla UE udaną „maszyną konwergencji”, to zyski nie są równomiernie rozdzielone i nie wpływają automatycznie do regionów znajdujących się w niekorzystnym położeniu, w tym obszarów o szczególnych wyzwaniach geograficznych, ani do defaworyzowanych grup społecznych. Zatem nadal istnieje ryzyko, że gospodarcze i społeczne rozbieżności między „motorami” wzrostu UE a pozostałymi regionami będą rosły.

29. Wskazuje w tym kontekście, że misja polityki spójności jest nadal bardzo aktualna, gdyż to dzięki niej wszyscy obywatele UE, zwłaszcza mieszkańcy słabiej rozwiniętych obszarów, uczestniczą w korzyściach płynących z integracji europejskiej. Poprzez stosowanie narzędzi polityki spójności, słabiej rozwinięte regiony mogą uwolnić swój wewnętrzny potencjał i go wykorzystać, a silniejsze obszary lepiej przygotować się do reagowania na globalne wyzwania. Pod tym względem polityka spójności jest najbardziej namacalnym wyrazem solidarności europejskiej i zapewnia równe szanse i lepszą jakość życia mieszkańcom wszystkich regionów UE. KR zaznacza zatem, że nie należy traktować przyszłej polityki spójności jako swego rodzaju prezentu, lecz jako nieodzowny filar jednolitego rynku, który łączy różne kraje i regiony o nierównym poziomie rozwoju.

30. Zwraca uwagę na to, że polityka spójności jest główną europejską strategią służącą przeciwdziałaniu zaburzeniom równowagi terytorialnej i niwelowaniu luk w rozwoju związanych z różnymi wyzwaniami. Polityce tej udało się wnieść istotny wkład w przeprowadzenie pozytywnych zmian gospodarczych, społecznych i terytorialnych w UE dzięki zastosowaniu kompleksowego podejścia międzysektorowego mającego na celu wspieranie innowacji, MŚP, gospodarki niskoemisyjnej, infrastruktury transportowej, rewitalizacji obszarów miejskich, transformacji przemysłowej, dywersyfikacji obszarów wiejskich, a także edukacji i umiejętności, zatrudnienia, kultury i infrastruktury społecznej oraz włączenia społecznego, by ograniczyć się tylko do tych paru przykładów. W związku z tym KR podkreśla potrzebę zapewnienia większych synergii i koordynacji między polityką spójności a sektorowymi politykami i programami UE.

31. Wskazuje, że ze względu na dużą liczbę wyzwań oraz ich istotny wymiar terytorialny, dziś bardziej niż kiedykolwiek należy zapewnić wszystkim regionom UE prężną i skuteczną politykę spójności w trosce o silną i skuteczną Unię Europejską. Potwierdza, że polityka spójności jest w stanie dostarczyć elastycznej i uwzględniającej konkretne obszary odpowiedzi na wyzwania – zarówno bieżące, jak i te, które dopiero się pojawiają, a zwłaszcza na wyzwania stwarzane przez poważne sytuacje kryzysowe związane z globalizacją. Podkreśla jednocześnie, że nadrzędny cel stworzenia Europy potężnej pod względem gospodarczym, społecznym i ekologicznym oraz zapewnienia większej spójności terytorialnej można osiągnąć wyłącznie pod warunkiem że zarówno obszary miejskie, jak i wiejskie – jako uzupełniające się obszary funkcjonalne – staną się silniejsze i będą otrzymywać odpowiednio ukierunkowane wsparcie.

⁽²⁾ Dz.U. C 306 z 15.9.2017, s. 8.

32. Zaznacza, że w przyszłości należy ulepszyć instrumenty polityki spójności z myślą o ich uproszczeniu i zwiększeniu ich zdolności reagowania na nowe wyzwania. Nie należy ich przy tym nadmiernie komplikować, gdyż praktycznie nie sposób jest połączyć ze sobą celów dotyczących osiągnięcia konwergencji gospodarczej i społecznej, radzenia sobie z cyklami koniunkturalnymi, zachowania dyscypliny fiskalnej i zapobiegania erozji politycznej. Przypomina w związku z tym o swoim poparciu dla zróżnicowanego podejścia w celu uproszczenia i wzmocnienia systemu zarządzania i kontroli w ramach polityki spójności.

33. Podkreśla, że należy wzmocnić rolę europejskiej współpracy terytorialnej w usuwaniu utrudnień na granicach i promowaniu współpracy transgranicznej mającej przynieść obywatelom wymierne rezultaty. W tym kontekście apeluje o wystarczającą elastyczność przyszłych programów europejskiej współpracy terytorialnej, tak by uwzględniały szczególne potrzeby różnych regionów przygranicznych, w tym projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty. Komitet dostrzega ponadto potrzebę zniesienia limitu 150 km narzuconego w kontekście współpracy morskiej, jak również potrzebę bardziej proporcjonalnego podejścia w odniesieniu do wymogów dotyczących pomocy państwa, audytu i kontroli w ramach programów europejskiej współpracy terytorialnej⁽³⁾. Zwraca również uwagę na rosnącą potrzebę większego wykorzystywania strategii makroregionalnych, które powinny być wspierane w ramach polityki spójności oraz innych polityk UE.

34. Wzywa Parlament Europejski i Komisję Europejską do opracowania metodologii szacowania „kosztów związanych z brakiem spójności”, by zapewnić dodatkowe kwantyfikowalne dowody świadczące o europejskiej wartości dodanej polityki spójności.

Wartości leżące u podstaw polityki spójności

35. Zwraca uwagę na to, że wdrażanie polityki spójności ma wiele pozytywnych efektów mnożnikowych, ponieważ przyczynia się do poprawy jakości sprawowania rządów i lepszych instytucji w wielu regionach. Strategia ta jest nie tylko zasadniczym warunkiem wzrostu gospodarczego, ale zapewnia również solidny fundament dobrobytu całego społeczeństwa, w tym podstawę zaufania obywateli i legitymizacji politycznej UE. Komitet odnotowuje, że polityka spójności musi w dalszym ciągu dążyć do wypracowania nowej kultury administracyjnej w regionach poprzez wzmocnienie wielopoziomowego sprawowania rządów, zasady partnerstwa, planowania gospodarczego w perspektywie średnioterminowej, wieloletniego programowania i finansowania, zintegrowanych sposobów podejścia i instrumentów ukierunkowanych na konkretne obszary, jak również przejrzystych i opartych na dowodach procesów decyzyjnych, warunków wstępnych, zorientowania na wyniki, koncentracji tematycznej, mechanizmów opartych na zachętach, zaawansowanych systemów zarządzania oraz działań w zakresie komunikacji, by obywatele byli informowani o jej bezpośrednich skutkach.

36. Podkreśla, że polityka spójności jest najbardziej skuteczną strategią UE, jeśli chodzi o przezwyciężanie braku synergii między różnymi obszarami polityki. Ma ona potencjał, by stać się głównym motorem przemian strukturalnych w UE dzięki powiązaniu różnych polityk sektorowych za pomocą zintegrowanych, ukierunkowanych na konkretne obszary strategii inteligentnej specjalizacji. Strategie te zapewniają dostosowane do indywidualnych potrzeb rozwiązania bazujące na przewadze komparatywnej i możliwościach rozwoju i uwzględniają stojące przed danym obszarem wyzwania, które zostały określone przez obywateli, przedsiębiorców i jednostki administracyjne w terenie.

37. W związku z tym zaznacza, że determinacja państw członkowskich, by wdrażać te reformy strukturalne i warunki wstępne, które przyczyniają się do poprawy otoczenia dla realizacji polityki spójności, w tym do większej zdolności instytucjonalnej, może znacznie zwiększyć efektywność polityki spójności. Podkreśla również, że jakiegokolwiek dalsze powiązanie, m.in. finansowe, reform strukturalnych i polityki spójności wymagałoby aktywnego udziału władz lokalnych i regionalnych za pośrednictwem kodeksu postępowania dotyczącego europejskiego semestru w celu zwiększenia wydajności i odpowiedzialności za ten proces. Niezbędne jest również, by każda reforma strukturalna przeszła uprzedni test europejskiej wartości dodanej oraz by potwierdzono jej bezpośredni związek z celami Traktatu⁽⁴⁾.

38. Zwraca uwagę na to, że polityka spójności dowiodła, że wzmocnienie pozycji podmiotów lokalnych i regionalnych ma zasadnicze znaczenie dla ułatwienia transformacji strukturalnej. Ponadto badania wskazują na istnienie niewykorzystanych możliwości zwiększenia wydajności poszczególnych krajów poprzez poprawę wyników regionów. Dlatego podkreśla, że należy wzmocnić powiązania władz regionalnych i lokalnych z inteligentną i prężną polityką spójności w ramach szeroko zakrojonego wspierania kompleksowych i solidnych strategii rozwoju. Powinno to zapewnić Unii Europejskiej legitymację na szczeblu lokalnym i regionalnym poprzez większe unaocznienie obywatelom procesu integracji europejskiej.

⁽³⁾ Warsztat KR-u na temat uproszczenia europejskiej współpracy terytorialnej (<https://cor.europa.eu/Documents/Migrated/Events/ETC-WORKSHOP-FINAL-REPORT.pdf>).

⁽⁴⁾ Rezolucja KR-u w sprawie zmiany rozporządzenia ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w celu wspierania reform strukturalnych (COR-2017-06173-00-00-RES).

Koszty i zagrożenia związane z brakiem spójności Unii Europejskiej: wczesne ostrzeżenie

39. Podkreśla pilną konieczność zapewnienia ram politycznych zastępujących strategię „Europa 2020”, aby utrzymać koncentrację tematyczną polityki spójności i jej zdolność reagowania w terenie po roku 2020.

40. Sygnalizuje, że ograniczenie lub rozproszenie polityki spójności, np. przez zastrzeganie jej dla określonych kategorii regionów lub przez oddzielenie Europejskiego Funduszu Społecznego, stworzyłoby istotne ryzyko polityczne i zakwestionowało zdolność UE do realizacji celów Traktatu w zakresie wzmocnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, ze względu na brak masy krytycznej wsparcia w wielu regionach, co oznaczałoby także mniejsze inwestycje w kluczowe europejskie cele.

41. Podkreśla w tym kontekście swoje zaniepokojenie, że brak spójności w Unii Europejskiej mógłby – w przypadku spełnienia się najgorszego scenariusza – doprowadzić do:

- a) zwiększenia dysproporcji gospodarczych i społecznych między regionami i nasilenia napięć między państwami członkowskimi;
- b) dezintegracji jednolitego rynku i mniej skutecznego zarządzania gospodarczego w UE;
- c) braku realizacji Europejskiego filaru praw socjalnych;
- d) poważnych przeszkód w podejmowaniu wyzwań związanych z migracją;
- e) spadku zaufania do instytucji politycznych UE i do samej demokracji, który z kolei może prowadzić do wzrostu populizmu i nacjonalizmu i tym samym do niestabilności politycznej lub wręcz rozpadu UE.

42. W związku z tym uważa, że zniwelowanie utrzymującej się przepaści gospodarczej, społecznej i terytorialnej w UE stanowi najważniejsze długoterminowe wyzwanie dla całej Unii Europejskiej.

43. Przypomina w tym kontekście, że polityka spójności nie może być objęta na poziomie europejskim żadnym uwarunkowaniem *ex post*, które jest poza zasięgiem władz lokalnych i regionalnych lub mogłoby uczynić z tych władz zakładników polityki realizowanej przez rządy krajowe.

Bruksela, dnia 22 marca 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Rozszerzenie: Włączenie władz lokalnych i regionalnych krajów Bałkanów Zachodnich w unijne inicjatywy dotyczące współpracy makroregionalnej, transgranicznej i transnarodowej

(2018/C 247/05)

Sprawozdawca generalny: Franz SCHAUSBERGER (AT/EPL), przedstawiciel kraju związkowego Salzburg w Komitecie Regionów

Dokument źródłowy: COM(2018) 65 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne

1. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że prezydencja bułgarska nadała priorytetowe znaczenie kwestii Bałkanów Zachodnich i zwróciła się do KR-u o wniesienie wkładu w tym obszarze.
2. Z zadowoleniem przyjmuje i popiera przedłożoną przez Komisję Europejską (KE) 6 lutego 2018 r. strategię „Wiarygodna perspektywa rozszerzenia dla Bałkanów Zachodnich oraz zwiększone zaangażowanie UE w tym regionie”.
3. Podobnie jak Komisja jest przekonany, że kraje Bałkanów Zachodnich stanowią część Europy i łączy je wspólne dziedzictwo europejskie, wspólna historia i wspólna przyszłość. Wiarygodna perspektywa rozszerzenia jest niezbędna dla transformacji w tym regionie oraz dla bezpieczeństwa, dobrobytu, w tym dobrobytu społecznego, pojednania i stabilności.
4. Z zadowoleniem przyjmuje perspektywę przyjęcia Serbii i Czarnogóry do 2025 r., otwarcia negocjacji akcesyjnych dla Albanii i byłej jugosłowiańskiej republiki Macedonii, zaproponowania Bośni i Hercegowinie statusu kraju kandydującego oraz umożliwienia Kosowu⁽¹⁾ poczynienia dalszych postępów na drodze ku Europie dzięki układowi o stabilizacji i stowarzyszeniu.
5. Popiera jednocześnie jasne stwierdzenie przez Komisję, że perspektywy te mogą zostać osiągnięte jedynie, jeśli kraje Bałkanów Zachodnich spełnią wszystkie niezbędne kryteria i warunki, zwłaszcza w odniesieniu do wzmocnienia demokracji, i przeprowadzą wszystkie konieczne reformy, szczególnie w obszarze państwa prawa, poszanowania praw podstawowych, konkurencyjności, współpracy regionalnej i pojednania. Nie można przy tym wprowadzać żadnych politycznych wyjątków, a warunki nie mogą ulec zmianie w trakcie realizacji procesu.
6. Z zadowoleniem przyjmuje zamiar KE wydatnego zwiększenia wsparcia dla procesu transformacji w krajach Bałkanów Zachodnich m.in. poprzez stopniowe wzmocnienie Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA) do 2020 r. zgodnie z konkretnym planem działania obejmującym sześć inicjatyw przewodnich.
7. Jest zdania, że strategia rozszerzenia UE dla państw Bałkanów Zachodnich musi być częścią szerszej strategii na rzecz wzmocnienia UE do 2025 r. Unia musi być mocniejsza i stabilniejsza zanim przyjmie nowe kraje, a 27 państw członkowskich i ich obywatele muszą być przekonani o wartości dodanej rozszerzenia.

⁽¹⁾ Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244/99 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

8. Wyraża zadowolenie z odnowionego uroczystego zobowiązania krajów Bałkanów Zachodnich podjętego na szczycie w Trieście w 2017 r. do wzajemnego wspierania się w dążeniu do integracji europejskiej, rozstrzygnięcia różnic politycznych w obrębie własnych instytucji demokratycznych oraz rozwinięcia wzajemnego dialogu politycznego. Zbudowanie dobrych stosunków sąsiedzkich jest krokiem milowym na drodze do Unii Europejskiej.

9. Zwraca uwagę na liczne opinie, w których nieustannie podkreślał, że przedstawiciele władz lokalnych i regionalnych powinni zostać aktywnie zaangażowani w proces integracji europejskiej, a standardy unijne i najlepsze praktyki na poziomie lokalnym i regionalnym jak najwcześniej wdrożone w ramach procesu rozszerzenia. Tylko w ten sposób poziom niższy niż krajowy zdoła uzyskać odpowiednią wiedzę w stosownym momencie, aby mógł wypełniać przyszłe zadania i obowiązki w ramach dorobku prawnego UE.

10. Z zadowoleniem przyjmuje przyjęty przez UE program dotyczący sieci połączeń oraz inne inicjatywy regionalne, np. proces berliński. Gorąco apeluje o zaangażowanie władz samorządowych krajów objętych procesem rozszerzenia oraz włączenie ich w praktyczne wdrażanie doświadczeń nowych państw członkowskich zwłaszcza w dziedzinie transportu, energii, rozwoju cyfrowego, kształcenia i polityki wobec młodzieży.

11. Wzywa do wprowadzenia specjalnych uregulowań i nieodwołalnych zobowiązań, aby dopilnować, by nowe państwa członkowskie nie były w stanie blokować przystąpienia innych krajów Bałkanów Zachodnich.

Znaczenie szczebla niższego niż krajowy w procesie rozszerzenia

12. Odnotowuje z niepokojem, że administracja publiczna na wszystkich szczeblach władzy, a szczególnie na poziomie samorządu lokalnego, w większości krajów Bałkanów Zachodnich nadal jest słaba, ma ograniczone zdolności administracyjne, jest wysoce upolityczniona i skorumpowana oraz brakuje jej przejrzystości i środków finansowych.

13. Wskazuje na konieczność wzmocnienia funkcjonowania instytucji demokratycznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym procesów wyborczych oraz należytego funkcjonowania zgromadzeń regionalnych i gminnych, włącznie z konstruktywnym i trwałym dialogiem ze społeczeństwem obywatelskim.

14. Wzywa kraje Bałkanów Zachodnich do opracowania i wdrożenia programów mających na celu zreformowanie oraz poprawienie jakości i odpowiedzialności administracji, szczególnie w odniesieniu do przejrzystości finansów publicznych, jak również strategii na rzecz publicznej administracji elektronicznej. Należy opracować i wprowadzić lepsze usługi dla obywateli oraz nowe przepisy dotyczące ogólnych procedur administracyjnych, wyważonych i sprawiedliwych płac w sektorze publicznym i dla urzędników administracji regionalnej i lokalnej, a także przejrzyste procedury rekrutacji i zwolnień.

15. Zauważa, że wraz z przyjęciem nowych przepisów dotyczących reformy administracji lokalnej w większości krajów Bałkanów Zachodnich poczyniono ważne postępy, ale twierdzi, że konieczne są jeszcze znaczne wysiłki oraz przekazanie niezbędnych zasobów finansowych w celu zwiększenia zdolności administracyjnej władz lokalnych, tak aby umożliwić im wypełnianie coraz szerszych zadań w ramach przygotowań do członkostwa i później – dla dobra ich społeczności.

16. W tym kontekście stawia za przykład ustawę w Serbii regulującą służbę publiczną na poziomie autonomicznej prowincji Wojwodina i na szczeblu lokalnym. Zwraca jednak uwagę, że należy jeszcze przyjąć ustawę dotyczącą zasobów Wojwodiny, co przewidziano zresztą w konstytucji.

17. Pozytywnie ocenia fakt, że w kilku krajach Bałkanów Zachodnich, a zwłaszcza Albanii, reformy terytorialne na poziomie lokalnym wiązały się z przekazaniem nowych uprawnień gminom. Niemniej konsolidacja finansowa i administracyjna nowo utworzonych gmin dokonuje się powoli.

18. Cieszy się, że w strategii rozszerzenia dla państw Bałkanów Zachodnich KE wyraźnie wzywa do zachowania odpowiedniej równowagi między rządem centralnym, regionalnym i lokalnym zgodnie z zasadą wielopoziomowego sprawowania rządów, gdyż w strategicznym i operacyjnym planowaniu rozszerzenia UE w krajach Bałkanów Zachodnich objętych procesem rozszerzenia brakuje wymiaru terytorialnego.

19. Uważa podejście oddolne za absolutnie niezbędne dla osiągnięcia w sensownym terminie dalszej integracji państw regionu Bałkanów Zachodnich z UE.

20. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że szczególnie na szczeblu lokalnym współpraca transgraniczna w krajach Bałkanów Zachodnich została zintensyfikowana poprzez wymianę doświadczeń, transfer wiedzy fachowej, przekazanie najlepszych praktyk oraz wprowadzenie nowych metod i sposobów podejścia. Należy tu zwrócić szczególną uwagę na podejmowane przez lokalne i regionalne stowarzyszenia i organizacje działania i inicjatywy takie jak euroregion adriatycko-joński i NALAS – Sieć Stowarzyszeń Samorządów Lokalnych Europy Południowo-Wschodniej. Powinny być one lepiej zintegrowane i silniej wspierane na szczeblu europejskim.

21. Wyraża ubolewanie, że dotychczas nie ma kompleksowej i trwałej platformy współpracy lokalnej oraz brakuje silnych powiązań z instytucjami UE służących wspieraniu wdrażania norm UE i wspólnotowego dorobku prawnego na szczeblu lokalnym, a godne pochwały inicjatywy takie jak Rada Współpracy Regionalnej, Regionalna Szkoła Administracji Publicznej⁽²⁾ i proces berliński koncentrują się głównie na poziomie rządu centralnego i nie uwzględniają szczebla regionalnego i lokalnego.

Decentralizacja i demokracja

22. Ubolewa, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat rozwój państw Bałkanów Zachodnich charakteryzowało blokowanie reform, niecierpliwość i rosnący sceptycyzm co do członkostwa w UE oraz coraz większa niestabilność, korupcja, nacjonalizm i skrajne upolitycznienie instytucji państwowych i administracji publicznej, co częściowo odpowiada za zwrot w kierunku bardziej autokratycznych reżimów i centralizacji.

23. Przypomina zwłaszcza odnośnie do Bośni i Hercegowiny, jak ważna jest dobra koordynacja między wszystkimi poziomami sprawowania rządów i administracji dla funkcjonowania kraju, skutecznego wdrażania reform, mobilności oraz tworzenia jednolitego obszaru gospodarczego. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w międzyczasie wszystkie podmioty zgodziły się odpowiedzieć na kwestionariusz KE.

24. Stwierdza, że prawo wyborcze regulujące wybory samorządowe w krajach Bałkanów Zachodnich jest w dużej mierze zgodne z normami europejskimi i że wybory na szczeblu lokalnym przebiegają najczęściej spokojnie i w sposób uporządkowany. Niemniej ze względu na brak bezstronności i upolitycznienie administracji wyborczej wciąż istnieją poważne niedociągnięcia w zakresie przejrzystości finansowania kampanii, procesu rejestracji i rozwiązywania konfliktów.

25. Jest przekonany, że decentralizacja jako filar procesu reform demokratycznych ma decydujące znaczenie dla spójności społecznej, stabilności oraz pokoju i pojednania na Bałkanach Zachodnich i w związku z tym jest kluczowa dla przyszłości Europy.

26. Zdaje sobie sprawę, że tak bardzo potrzebne wzmocnienie właściwie rozumianej decentralizacji wymaga zadbania o to, by nie zaostbrać podziałów etnicznych i napięć.

27. Jest przekonany, że odpolitycznienie służby publicznej jest niezbędne w celu zwiększenia zaufania między władzami publicznymi i obywatelami na szczeblu lokalnym i regionalnym.

Praworządność, prawa podstawowe i walka z korupcją na szczeblu lokalnym i regionalnym w państwach Bałkanów Zachodnich

28. Ubolewa, że po wielu latach zaangażowania UE w krajach Bałkanów Zachodnich rząd i administracja na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym nadal jest skorumpowana i ma bliskie kontakty z przestępczością zorganizowaną. Ponadto interesy publiczne i prywatne są słabo rozgraniczone.

⁽²⁾ Regionalna Szkoła Administracji Publicznej jest organizacją międzynarodową, której powierzono zadanie pobudzania współpracy regionalnej w obszarze administracji publicznej na Bałkanach Zachodnich (<https://www.respaweb.eu>).

29. Opowiada się więc za powołaniem wyspecjalizowanej prokuratury zajmującej się walką z korupcją i przestępczością zorganizowaną, a także za znacznym wzmocnieniem organów sądowych w celu odebrania nielegalnie pozyskanego mienia, usunięcia z funkcji publicznej, wprowadzenia bardziej rygorystycznych przepisów dla urzędników oraz zapewnienia obywatelom dostępu do informacji i mechanizmów składania skarg.

30. Podkreśla w związku z tym, że trzeba wydatnie poprawić i zagwarantować niezależność, jakość i skuteczność wymiaru sprawiedliwości na poziomie całego kraju. Niemniej również w administracji lokalnej i regionalnej, szczególnie w dziedzinie zamówień publicznych, niezbędna jest wyraźna przejrzystość. Z zadowoleniem przyjmuje pozytywne przykłady takie jak utworzenie agencji antykorupcyjnej, sporządzanie planów działań w prawie wszystkich gminach Czarnogóry oraz wysiłki podejmowane w Albanii.

31. Oczekuje od tych krajów większych wysiłków w zakresie rozwijania praworządności i wymiaru sprawiedliwości, gwarantowania praw podstawowych, wolności i bezpieczeństwa, umacniania ochrony mniejszości, zwłaszcza społeczności romskiej, w odniesieniu do której należy szerzej propagować integrację społeczną, oraz społeczności LGBTI, a także promowania równości płci, w tym kwestii zwalczania przemocy domowej. W tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje to, że Serbia jako pierwszy kraj kandydujący wprowadziła unijny wskaźnik równouprawnienia płci.

32. Pokłada duże nadzieje w bułgarskiej prezydencji Rady, że uda jej się zachęcić wszystkie siły polityczne Bośni i Hercegowiny do szybkiego znalezienia wspólnego rozwiązania dotyczącego zgodnej z konstytucją reformy prawa wyborczego jeszcze przed wyborami w październiku 2018 r. Należy przy tym szanować zasadę, zgodnie z którą wszystkie trzy grupy etniczne zamieszkujące Bośnię i Hercegowinę są uznane w konstytucji i mają równe prawa. Oznacza to, że należy wykonać orzeczenia Sejdić-Finci, Zornić oraz Pilav Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, aby także Żydzi, Romowie i przedstawiciele innych mniejszości narodowych mogli kandydować w wyborach prezydenckich i w wyborach do Izby Narodów Federacji oraz aby umożliwić zorganizowanie pierwszych od ponad siedmiu lat wyborów lokalnych w Mostarze.

33. Podkreśla znaczenie wolności słowa i wolności prasy w demokratycznej kulturze politycznej z myślą o zapewnieniu pluralizmu w społeczeństwie demokratycznym. Chodzi tu także o problem wpływania na dziennikarzy i ich artykuły z powodu niejasnej struktury własności mediów.

34. Zwraca uwagę na fakt, że europejska kultura demokratyczna stanowi wzorzec postępowania decydentów politycznych na wszystkich szczeblach i obejmuje takie elementy jak zaniechanie starć i prowokacji, unikanie radykalnej i nacjonalistycznej retoryki oraz działań, wrażliwość na potrzeby grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji i wymagających ochrony, uwzględnianie sytuacji mniejszości etnicznych, językowych czy religijnych oraz okazywanie pełnego szacunku wszystkim osobom bez względu na ich kolor skóry, orientację seksualną czy tożsamość płciową.

35. Wzywa przywódców politycznych do potępienia jakichkolwiek działań, które mogłyby podsycać napięcia między grupami etnicznymi, oraz do powstrzymania się od podejmowania takich działań, a także do aktywnego przeciwstawiania się nacjonalistycznej retoryce i gloryfikacji wojny, przeciwdziałania rasizmowi, ksenofobii, ekstremizmowi, radykalizacji postaw i terroryzmowi oraz prowadzenia działań zapobiegawczych wśród młodzieży.

Regionalna i lokalna współpraca transgraniczna

36. Uważa, że współpraca regionalna i dobrosąsiedzkie stosunki między państwami Bałkanów Zachodnich są wstępnym warunkiem postępu w Europie i stworzenia nowych możliwości gospodarczych.

37. Popiera wszelkie inicjatywy mające na celu wzmocnienie wzajemnych relacji między państwami Bałkanów Zachodnich oraz współpracy transgranicznej na szczeblu lokalnym i regionalnym, a także programów partnerskich i instrumentu TAIEK, i oferuje swoje wsparcie dla możliwego włączenia krajów kandydujących z Bałkanów Zachodnich do EUWT.

38. Zaznacza, że transgraniczne spory dwustronne muszą zostać pilnie rozwiązane przez właściwe podmioty po obydwu stronach bądź rozstrzygnięte w międzynarodowym orzeczeniu sądowym lub postępowaniu polubownym, którego wynik byłby wiążący i ostateczny. Z ubolewaniem stwierdza na przykład trwający spór między Słowenią a Chorwacją o wytyczenie granic i dostęp do międzynarodowych wód Zatoki Pirańskiej, który po wstąpieniu obu państw do UE stał się wewnętrznym problemem UE, natomiast z zadowoleniem przyjmuje podpisanie umów granicznych Czarnogóry z Bośnią i Hercegowiną oraz Kosowem.

39. Wyraża zadowolenie w związku z niedawnym przyjęciem Konwencji Madryckiej przez Republikę Serbii, a także oczekuje od byłej jugosłowiańskiej republiki Macedonii i Kosowa, że staną się stronami tej konwencji, która oferuje konkretne rozwiązania na rzecz przezwyciężenia głównych przeszkód w transgranicznej współpracy terytorialnej.

40. Jest przekonany, że bez skutecznej i pełnej normalizacji stosunków między Belgradem a Prisztiną – dzięki wspieranemu przez UE dialogowi w regionie – niemożliwa jest trwała stabilizacja. Pilnie potrzebna jest kompleksowa, prawnie wiążąca umowa w tym obszarze. Z zadowoleniem przyjmuje normalizację stosunków między Serbią a Chorwacją oraz kontynuowanie dialogu między Belgradem a Prisztiną.

41. Z satysfakcją odnotowuje w przeważającej mierze spokojną sytuację w północnej części Kosowa oraz poprawę komunikacji między gminami na północy a rządem centralnym. Sporadyczne prowokacje oraz zasługujące na potępienie akty przemocy nie zaszkodziły poważnie nawiązanemu niedawno dialogowi między Belgradem a Prisztiną.

42. Uważa uzgodniony na szczycie Bałkanów Zachodnich w Trieście w lipcu 2017 r. regionalny obszar gospodarczy za istotny krok w kierunku wspierania integracji gospodarczej między UE a państwami Bałkanów Zachodnich oraz zwiększenia atrakcyjności rynku regionalnego. Ma nadzieję na szybkie wdrożenie uzgodnionego planu działania.

43. Za niezwykle ważne uważa zintensyfikowanie transgranicznej współpracy strategicznej i operacyjnej z państwami Bałkanów Zachodnich i między nimi w dziedzinie migracji i zarządzania granicami poprzez zapewnienie dostępu do ochrony międzynarodowej, dzielenie się odpowiednimi informacjami, usprawnienie kontroli granicznych itp. Zachęca władze lokalne do zwalczania przemytu migrantów i handlu ludźmi.

44. Wyraża duże zadowolenie, że negocjacje między Grecją a byłą jugosłowiańską republiką Macedonii w sprawie długotrwałego konfliktu dotyczącego nazwy tego drugiego kraju przynoszą ostatnio pozytywne rezultaty oraz wyraża nadzieję, że bułgarskiej prezydencji w Radzie uda się – równolegle z negocjacjami pod egidą ONZ – złagodzić ten konflikt i przybliżyć jego rozwiązanie.

Sytuacja gospodarcza i strategie makroregionalne w regionie Bałkanów Zachodnich

45. Odnotowuje z ubolewaniem, że obecnie żadnego kraju Bałkanów Zachodnich nie można uznać za sprawnie funkcjonującą gospodarką rynkową i żaden z nich nie jest w stanie sprostać presji konkurencyjnej i siłom rynkowym w Unii, zwłaszcza z powodu wpływów politycznych oraz słabo rozwiniętego sektora prywatnego. Wpływa to bardzo negatywnie na rynek pracy oraz szczególnie na możliwości znalezienia pracy przez młodych ludzi.

46. Zaznacza, że w większości gmin w krajach kandydujących panuje przekonanie, że projekty i programy unijne są zbyt skomplikowane jak na warunki lokalnej administracji. Podejmowane przez Komisję wysiłki na rzecz uproszczenia projektów i programów są tym samym bezużyteczne z powodu coraz bardziej drobiazgowych i złożonych mechanizmów kontroli.

47. Popiera rozszerzenie obecnej sieci TEN-T, w tym ukończenie korytarzy i rozszerzenie w kierunku Europy Południowo-Wschodniej, w celu zlikwidowania obecnego problemu niedostatecznych połączeń transportowych w krajach Bałkanów Zachodnich oraz poprawy połączeń transportu drogowego, morskiego, lotniczego i kolejowego na linii wschód-zachód, co stanowi warunek rozwoju całego regionu.

48. Apeluje w związku z tym, by włączyć przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych bądź stowarzyszeń lokalnych w negocjacje nad IPA oraz w programowanie, monitorowanie i ocenę.

49. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że UE planuje stopniowo zwiększyć środki IPA do 2020 r. z myślą o wdrożeniu przedłożonej strategii, dzięki czemu w większym stopniu uwzględnione zostaną potrzeby tych krajów.
50. Za pozytywny przykład uznaje fundusz na rzecz innowacji finansowany ze środków IPA, którego podstawowym celem jest finansowanie projektów innowacyjnych na początkowych etapach oraz intensyfikacja badań i rozwoju w prywatnych przedsiębiorstwach. Poprzez projekt „Innovation Serbia” wspiera on tworzenie innowacyjnych przedsiębiorstw typu start-up i spin off oraz innowacyjne technologie i usługi przeznaczone do wprowadzenia na rynek. W ten sposób projekt ten wnosi istotny wkład we wzmacnianie konkurencyjności sektora prywatnego w Serbii.
51. Za wzór udanej regionalnej współpracy transgranicznej stawia rumuńsko-serbską inicjatywę walki z rakiem w ramach programu współpracy transgranicznej Interreg-IPA w celu poprawy diagnozowania i leczenia nowotworów złośliwych.
52. Zwraca także uwagę na spore nierówności gospodarcze i społeczne pomiędzy regionami Bałkanów Zachodnich i z zadowoleniem przyjmuje program UE na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw i MŚP w celu rozwoju solidnego sektora prywatnego oraz planowane wprowadzenie programu wspierania transferu technologii i przedsiębiorstw typu start-up.
53. Podkreśla, że strategię makroregionalną i inne instrumenty UE na rzecz współpracy transgranicznej, takie jak EUWT i program Interreg, stanowią kluczowe elementy przyszłej UE.
54. Z zadowoleniem przyjmuje to, że prezydencja bułgarska położyła również nacisk na gospodarkę cyfrową i popiera wszelkie wysiłki zmierzające do powiązania infrastruktury między krajami Bałkanów Zachodnich a UE w dziedzinie transportu, energii i usług cyfrowych.
55. Oczekuje, że wszystkie kraje Bałkanów Zachodnich wniosą konstruktywny wkład w inicjatywy współpracy regionalnej, takie jak: proces berliński, strategia na rzecz regionu Dunaju, inicjatywa adriatycko-jońska, proces współpracy w Europie Południowo-Wschodniej, Rada Współpracy Regionalnej, Środkowoeuropejska umowa o wolnym handlu, oraz podkreśla znaczenie regionalnego biura ds. współpracy na rzecz młodzieży na Bałkanach Zachodnich dla pojednania w regionie.
56. Uważa, że strategia UE na rzecz regionu Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego (EUSAIR) może stanowić dużą szansę dla całego regionu, ale wskazuje także na utrzymujące się problemy dotyczące zasobów i sposobu rządzenia oraz wyzwania spowodowane kryzysem migracyjnym.
57. Popiera strategię makroregionalną jako środek integracji europejskiej w oparciu o zasady stabilności, pojednania i dobrosąsiedzkich stosunków między państwami członkowskimi a krajami kandydującymi i potencjalnymi krajami kandydującymi do członkostwa w UE. Uważa, że strategię makroregionalną UE powinny obejmować wszystkie kraje Bałkanów Zachodnich. Kosowo i była jugosłowiańska republika Macedonii nie uczestniczą w strategii na rzecz regionu Dunaju ani w adriatycko-jońskiej strategii makroregionalnej. W związku z tym wzywa do zaangażowania się we wspomniane strategię makroregionalną te kraje Bałkanów Zachodnich, które jeszcze w nich nie uczestniczą, natomiast są z nimi związane pod względem geograficznym i gospodarczym, tak by włączyć cały region Bałkanów Zachodnich w dziedzinę objętą strategiami makroregionalnymi oraz wykorzystać możliwości finansowania w ramach realizowanych przez nie projektów.

Bruksela, dnia 22 marca 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Pakiet w sprawie handlu

(2018/C 247/06)

Sprawozdawczyni: Micaela FANELLI (IT/PES), burmistrzynie gminy Riccia (prowincja Campobasso)**Dokumenty źródłowe:** Wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Unii Europejskiej

COM(2017) 487 final

Komunikat w sprawie wykazu surowców krytycznych dla UE 2017

COM(2017) 490 final

Sprawozdanie z wdrażania strategii polityki handlowej „Handel z korzyścią dla wszystkich – Kształtowanie nowoczesnej polityki handlowej w celu wykorzystania możliwości płynących z globalizacji”

COM(2017) 491 final

Komunikat „Zrównoważona i postępową polityka handlowa w celu wykorzystania możliwości płynących z globalizacji”

COM(2017) 492 final

Komunikat „Otwartość na bezpośrednie inwestycje zagraniczne przy jednoczesnej ochronie istotnych interesów”

COM(2017) 494 final

Zalecenia dotyczące decyzji Rady

COM(2017) 469 final, COM(2017) 472 final i COM(2017) 493 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Unii Europejskiej

COM(2017) 487 final

Poprawka 1

Motyw 13

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
(13) Należy określić kluczowe elementy ram proceduralnych w odniesieniu do monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych przez państwa członkowskie, aby umożliwić inwestorom, Komisji i pozostałym państwom członkowskim zrozumienie, w jaki sposób tego rodzaju inwestycje mogą zostać poddane monitorowaniu i w celu zapewnienia, że inwestycje te poddawane są monitorowaniu w sposób przejrzysty oraz nie są dyskryminujące wobec państw trzecich. Elementy te powinny obejmować co najmniej ustalenie ram czasowych monitorowania oraz możliwość odwołania się przez inwestorów do sądu od decyzji dotyczących monitorowania.	(13) Należy określić kluczowe elementy ram proceduralnych w odniesieniu do monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych przez państwa członkowskie, aby umożliwić inwestorom, Komisji i pozostałym państwom członkowskim, a także władzom lokalnym i regionalnym oraz zainteresowanym partnerom społecznym zrozumienie, w jaki sposób tego rodzaju inwestycje mogą zostać poddane monitorowaniu i w celu zapewnienia, że inwestycje te poddawane są monitorowaniu w sposób przejrzysty oraz nie są dyskryminujące wobec państw trzecich. Elementy te powinny obejmować co najmniej ustalenie ram czasowych monitorowania oraz możliwość odwołania się przez inwestorów do sądu od decyzji dotyczących monitorowania.

Uzasadnienie

Decyzje podejmowane przez państwa członkowskie będą miały istotny wpływ na samorządy regionalne, na których obszarze zaplanowane lub zrealizowane zostały bezpośrednie inwestycje zagraniczne i które powinny zatem uczestniczyć w podejmowaniu takich decyzji.

Poprawka 2

Motyw 18

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
(18) W związku z powyższym ważne jest także zapewnienie minimalnego poziomu informacji i koordynacji w odniesieniu do bezpośrednich inwestycji zagranicznych objętych zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia we wszystkich państwach członkowskich. Informacje te powinny być udostępniane przez państwa członkowskie, w których bezpośrednie inwestycje zagraniczne są planowane lub zostały ukończone na wniosek państw członkowskich lub Komisji. Odpowiednie informacje obejmują takie aspekty, jak struktura własności inwestora zagranicznego i finansowanie planowanych lub ukończonych inwestycji, w tym – o ile są dostępne – dane na temat dotacji przyznanych przez państwa trzecie.	(18) W związku z powyższym ważne jest także zapewnienie minimalnego poziomu informacji i koordynacji w odniesieniu do bezpośrednich inwestycji zagranicznych objętych zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia we wszystkich państwach członkowskich. Po konsultacji z zainteresowanymi władzami lokalnymi i regionalnymi informacje te powinny być udostępniane przez państwa członkowskie, w których bezpośrednie inwestycje zagraniczne są planowane lub zostały ukończone na wniosek państw członkowskich lub Komisji. Odpowiednie informacje obejmują takie aspekty, jak struktura własności inwestora zagranicznego i finansowanie planowanych lub ukończonych inwestycji, w tym – o ile są dostępne – dane na temat dotacji przyznanych przez państwa trzecie.

Uzasadnienie

Decyzje podejmowane przez państwa członkowskie będą miały istotny wpływ na samorządy regionalne, na których obszarze zaplanowane lub zrealizowane zostały bezpośrednie inwestycje zagraniczne i które powinny zatem uczestniczyć w podejmowaniu takich decyzji.

Poprawka 3

Artykuł 3 ust. 2

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Artykuł 3 Monitorowanie bezpośrednich inwestycji zagranicznych 2. Komisja może monitorować bezpośrednio inwestycje zagraniczne, które potencjalnie mogą mieć wpływ na projekty lub programy leżące w interesie Unii ze względów bezpieczeństwa lub porządku publicznego.	Artykuł 3 Monitorowanie bezpośrednich inwestycji zagranicznych 2. Komisja może monitorować bezpośrednio inwestycje zagraniczne, które potencjalnie mogą mieć wpływ na <i>istniejące lub odpowiedzialnie zaplanowane</i> projekty lub programy leżące w interesie Unii ze względów bezpieczeństwa lub porządku publicznego.

Poprawka 4

Artykuł 6 ust. 1 i 2

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Artykuł 6 Ramy monitorowania w państwach członkowskich 1. Mechanizmy monitorowania w państwach członkowskich są przejrzyste i nie wprowadzają dyskryminacji między państwami trzecimi. W szczególności, państwa członkowskie określają okoliczności powodujące wszczęcie monitorowania, przyczyny monitorowania oraz mające zastosowanie szczegółowe zasady proceduralne. 2. Państwa członkowskie ustalają terminy wydawania decyzji dotyczących monitorowania. Terminy te umożliwiają im uwzględnienie uwag państw członkowskich, o których mowa w art. 8, oraz opinii Komisji, o której mowa w art. 8 i 9. [...]	Artykuł 6 Ramy monitorowania w państwach członkowskich 1. Mechanizmy monitorowania w państwach członkowskich są przejrzyste i nie wprowadzają dyskryminacji między państwami trzecimi. W szczególności, państwa członkowskie określają okoliczności powodujące wszczęcie monitorowania, przyczyny monitorowania oraz mające zastosowanie szczegółowe zasady proceduralne. Ponadto w ramach powyżej wspomnianej procedury państwa członkowskie w miarę możliwości informują samorządy lokalne i regionalne, na których obszarze zaplanowano lub ukończono bezpośrednie inwestycje zagraniczne, a także prowadzą z nimi konsultacje. 2. Państwa członkowskie ustalają terminy wydawania decyzji dotyczących monitorowania. Terminy te umożliwiają im uwzględnienie uwag samorządów lokalnych i regionalnych, na których obszarze zaplanowano lub ukończono bezpośrednie inwestycje zagraniczne, i państw członkowskich, o których mowa w art. 8, oraz opinii Komisji, o której mowa w art. 8 i 9. [...]

Uzasadnienie

Decyzje podejmowane przez państwa członkowskie będą miały istotny wpływ na samorządy regionalne, na których obszarze zaplanowane lub zrealizowane zostały bezpośrednie inwestycje zagraniczne i które powinny zatem uczestniczyć w podejmowaniu takich decyzji.

Poprawka 5

Artykuł 8 ustęp 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Artykuł 8 Mechanizm współpracy 1. Państwa członkowskie informują Komisję i pozostałe państwa członkowskie o wszelkich bezpośrednich inwestycjach zagranicznych, które są aktualnie objęte monitorowaniem w ramach ich mechanizmów monitorowania w terminie pięciu dni roboczych od rozpoczęcia monitorowania. W informacjach tych w stosownych przypadkach monitorujące państwa członkowskie starają się określić, czy stwierdzają, że dane bezpośrednie inwestycje zagraniczne objęte aktualnie monitorowaniem mogą potencjalnie wchodzić w zakres rozporządzenia (WE) nr 139/2004.	Artykuł 8 Mechanizm współpracy 1. Państwa członkowskie konsultują się z samorządami lokalnymi i regionalnymi, na których obszarze zaplanowano lub ukończono bezpośrednie inwestycje zagraniczne, oraz informują Komisję i pozostałe państwa członkowskie o wszelkich bezpośrednich inwestycjach zagranicznych, które są aktualnie objęte monitorowaniem w ramach ich mechanizmów monitorowania w terminie pięciu dni roboczych od rozpoczęcia monitorowania. W informacjach tych w stosownych przypadkach monitorujące państwa członkowskie starają się określić, czy stwierdzają, że dane bezpośrednie inwestycje zagraniczne objęte aktualnie monitorowaniem mogą potencjalnie wchodzić w zakres rozporządzenia (WE) nr 139/2004.

Uzasadnienie

Istotne jest, by w ramach monitorowania danej BIZ przeprowadzano konsultacje z władzami lokalnymi i regionalnymi.

Poprawka 6

Artykuł 8 ust. 6

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Artykuł 8 Mechanizm współpracy 6. Państwa członkowskie, w których dana bezpośrednia inwestycja zagraniczna jest planowana lub została ukończona, należyście uwzględniają uwagi innych państw członkowskich, o których mowa w ust. 2, a także opinię Komisji, o której mowa w ust. 3.	Artykuł 8 Mechanizm współpracy 6. Państwa członkowskie, w których dana bezpośrednia inwestycja zagraniczna jest planowana lub została ukończona, należyście uwzględniają uwagi władz lokalnych i regionalnych wspomnianych w ust. 1, na których obszarze zaplanowano lub ukończono bezpośrednie inwestycje zagraniczne, oraz innych państw członkowskich, o których mowa w ust. 2, a także opinię Komisji, o której mowa w ust. 3.

Uzasadnienie

Istotne jest, by w ramach monitorowania danej BIZ przeprowadzano konsultacje z władzami lokalnymi i regionalnymi.

Poprawka 7**Artykuł 12**

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Artykuł 12 Punkty kontaktowe Każde państwo członkowskie wyznacza punkt kontaktowy ds. monitorowania zagranicznych inwestycji bezpośrednich („punkt kontaktowy ds. monitorowania BIZ”) w celu monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Komisja i pozostałe państwa członkowskie kontaktują się z tymi punktami kontaktowymi ds. monitorowania BIZ we wszystkich kwestiach związanych z wykonaniem niniejszego rozporządzenia.	Artykuł 12 Punkty kontaktowe Każde państwo członkowskie wyznacza przynajmniej jeden punkt kontaktowy ds. monitorowania zagranicznych inwestycji bezpośrednich („punkt kontaktowy ds. monitorowania BIZ”) w celu monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Komisja i pozostałe państwa członkowskie kontaktują się z tymi punktami kontaktowymi ds. monitorowania BIZ we wszystkich kwestiach związanych z wykonaniem niniejszego rozporządzenia. Na wniosek zainteresowanych władz lokalnych i regionalnych punkty kontaktowe ds. monitorowania zagranicznych inwestycji bezpośrednich powinny również dostarczyć im wszelkich istotnych informacji odnoszących się do monitorowania takich inwestycji.

Uzasadnienie

- (i) Zważywszy, że w niektórych państwach członkowskich polityka handlowa została powierzona szczeblowi regionalnemu, stosowne wydaje się również w tych przypadkach zaplanowanie punktów kontaktowych na poziomie regionalnym.
- (ii) Istotne jest, by w chwili przyjmowania stanowiska w sprawie monitorowania określonej BIZ władze lokalne i regionalne dysponowały jak najbardziej kompletnymi informacjami.

II. ZALECENIA POLITYCZNE**EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW**

1. Przyjmuje z zadowoleniem pakiet wniosków dotyczących handlu i inwestycji przedłożony przez Komisję – w następstwie dokumentu otwierającego debatę dotyczącego wykorzystania możliwości płynących z globalizacji – jako odpowiedź na wyzwania, którym musi stawić czoła polityka handlowa UE.
2. Uważa, że zadaniem polityki handlowej jest sprostanie wielorakim wyzwaniom poprzez znalezienie odpowiedniej równowagi między wieloma celami, takimi jak: wzmocnienie pozycji handlowej UE poprzez powiązanie jej z globalnymi ośrodkami wzrostu, przyjęcie wiodącej roli we wspieraniu wielostronnego systemu handlowego, zwiększanie wzrostu gospodarczego i zmniejszanie ubóstwa, ochrona przedsiębiorstw, obywateli i obszarów UE przed nieuczciwą konkurencją oraz kontrola kosztów społecznych i terytorialnych, szczególnie w sektorach znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, a także wśród słabiej wykwalifikowanych pracowników.
3. Zgadza się z poglądem, że na przestrzeni lat handel międzynarodowy sprzyjał wzrostowi i konkurencyjności – zarówno w obrębie UE, jak i poza nią. Niemniej podkreśla swoje rosnące zaniepokojenie nierówną dystrybucją społeczną korzyści płynących z tego handlu, jego znaczącym wpływem na procesy aglomeracji i marginalizacji terytorialnej, a zwłaszcza tym, że handel ten wystawia na ciężką próbę odporność niektórych gospodarek i społeczności lokalnych.
4. Zdecydowanie popiera stanowisko Komisji, że polityka handlowa ma do odegrania istotną rolę w zagwarantowaniu pozytywnego wpływu globalizacji na płaszczyźnie gospodarczej, społecznej, terytorialnej i środowiskowej, z korzyścią dla obywateli i przedsiębiorstw w Europie i poza nią.

5. Podkreśla rolę Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (EFG) we wspieraniu osób tracących pracę w wyniku zmian strukturalnych zachodzących w kierunkach handlu światowego wskutek globalizacji. Niemniej podkreśla⁽¹⁾ konieczność zreformowania mechanizmów funkcjonowania EFG poprzez uproszczenie jego procedury zatwierdzania, obniżenie progów uruchomienia funduszu⁽²⁾ oraz zwiększenie przeznaczonych na niego środków do przynajmniej 500 mln EUR rocznie i włączenie go do WRF w celu uwzględnienia faktu, że od 2014 r. zakres EFG został rozszerzony na młodzież NEET i może zostać dalej rozszerzony na środki zapobiegawcze. Nalega na komplementarność EFG oraz Europejskiego Funduszu Społecznego jako części europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, gdyż EFG jest mechanizmem zapewniającym pomoc krótkoterminową, podczas gdy europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne wspomagają działania długofalowe, które mogą odgrywać rolę środków następczych w obszarach wspieranych przez EFG.

6. Podkreśla, że – zgodnie z analizą⁽³⁾ przepływów handlowych w niektórych państwach członkowskich – wyniki eksportowe regionów są pozytywnie skorelowane z PKB, wyniki eksportowe są pozytywnie skorelowane z indeksem konkurencyjności regionalnej, a w każdym analizowanym państwie członkowskim otwartość sektora produkcji na eksport oraz udział w nim są silnie skoncentrowane w niewielkiej liczbie regionów.

7. Odnotowuje z zaniepokojeniem, że wyżej wspomniana analiza została potwierdzona w innym badaniu⁽⁴⁾, które wykazało, że korzyści z BIZ wydają się być znacznie mniejsze w regionach wiejskich, niemetropolitalnych i słabiej rozwiniętych w porównaniu z innymi regionami. Według tej samej analizy wpływ BIZ na wzrost wydajności jest słabszy w regionach wiejskich i niemetropolitalnych, czy też wręcz równy zeru w regionach najslabiej rozwiniętych. W konsekwencji prawdopodobne jest, że bezpośredni wpływ BIZ i otwartości rynków na konwergencję będzie bardzo ograniczony.

8. W związku z tym podkreśla zasadniczą rolę polityki spójności w zapewnianiu odpowiedniego poziomu inwestycji publicznych w regionach i na obszarach UE, które są zmarginalizowane z punktu widzenia przepływów BIZ. Polityka ta odgrywa również zasadniczą rolę w zwiększaniu konkurencyjności tych terenów poprzez ożywienie skierowanych do nich BIZ oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorstw nieeuropejskich już działających w Europie.

9. Przypomina, że w siódmym sprawozdaniu Komisji Europejskiej w sprawie spójności (z 9 października 2017 r.) podkreślono, że jednym z trzech priorytetów przyszłej polityki spójności po 2020 r. powinno być wykorzystanie możliwości płynących z globalizacji poprzez wsparcie transformacji gospodarczej w regionach, innowacji, modernizacji przemysłu i przyjmowania nowych technologii.

10. Zwraca uwagę na fakt, że dalsze umowy o liberalizacji handlu zmniejszają kwoty należności celnych, które stanowią istotne źródło zasobów własnych dla budżetu UE i nalega, by Komisja w najbliższym czasie przedstawiła wniosek dotyczący gruntownej reformy zasobów własnych UE, zgodnie z postulatem zawartym w opinii KR-u 2017/1530 w sprawie reformy zasobów własnych UE w ramach następnych WRF na okres po 2020 r.

Przejrzystość i legitymacja demokratyczna polityki handlowej UE

11. Przyjmuje z zadowoleniem zaangażowanie Komisji na rzecz zapewnienia większej przejrzystości negocjacji handlowych i ufa, że takie podejście umożliwi państwom członkowskim włączenie władz lokalnych i regionalnych oraz innych zainteresowanych podmiotów już na etapach wytyczania celów polityki handlowej właściwych dla określonych procesów negocjacji w sprawie handlu spoza UE.

12. W związku z tym odsyła do badania KR-u w sprawie: „Wymiar demokratyczny negocjacji UE w sprawie umów handlowych: rola i odpowiedzialność obywateli oraz władz lokalnych i regionalnych”, w którym podkreśla się, że sama dostępność informacji jest niewystarczająca do zapewnienia przejrzystego i partycypacyjnego procesu i że należy zwrócić szczególną uwagę na mechanizmy na szczeblu krajowym i lokalnym mające zagwarantować dostęp do takich informacji. Zwłaszcza władze lokalne i regionalne podkreślają częsty brak formalnych mechanizmów dialogu ze szczeblem krajowym w sprawie polityki handlowej. Brak ten jest jeszcze bardziej odczuwalny na poziomie UE.

⁽¹⁾ Opinia KR-u w sprawie dokumentu otwierającego debatę dotyczącego wykorzystania możliwości płynących z globalizacji, przyjęta 10 października 2017 r., sprawozdawczyni: Micaela Fanelli.

⁽²⁾ Wzłąwszy zwłaszcza pod uwagę, że program USA będący odpowiednikiem funduszu (instrument pomocy w dostosowaniu do rynku – TAA) nie przewiduje osiągnięcia minimalnego progu zwolnień.

⁽³⁾ EPRS.

⁽⁴⁾ ESPON, *The World in Europe, global FDI flows towards Europe*.

13. Docenia wysiłki Komisji zmierzające do zagwarantowania większej jasności w kwestii mieszanego charakteru wielu umów handlowych poprzez wydzielenie z nich rozdziału poświęconego inwestycjom. Uważa niemniej, że brak konsensusu w sprawie globalnej otwartości rynków i zawierania nowych umów handlowych wynika w dużej mierze z niedoboru dokumentacji na temat pozytywnego i negatywnego wpływu określonych umów i z braku jasności w kwestii odpowiedzialności rządów za reagowanie na negatywne efekty dystrybucyjne umów.

14. Zgodnie z powyższymi uwagami przywołuje stanowisko KR-u, w myśl którego niezbędne jest, by jakikolwiek następny etap liberalizacji handlu poprzedzały oceny oddziaływania terytorialnego, które przed rozpoczęciem procesu negocjowania danej umowy handlowej mogą znacznie pomóc w określeniu i oszacowaniu jej wpływu na regiony europejskie. Umożliwi to podejmowanie bardziej rzetelnych, świadomych i przejrzystych decyzji opartych na konkretnych danych dotyczących treści danej umowy i zapewni regionom dopasowane do ich potrzeb wsparcie w celu przewidywania wpływu umów i zarządzania ich skutkami.

15. W tym względzie ubolewa, że ocena skutków towarzysząca zaleceniu dotyczącemu decyzji Rady upoważniającej do rozpoczęcia rokowań w sprawie umowy o wolnym handlu z Australią i Nową Zelandią nie przewiduje takiej oceny skutków w części dotyczącej wpływu różnych wariantów strategicznych na zainteresowane podmioty⁽⁵⁾.

16. Uważa, że analiza dotycząca łącznego gospodarczego wpływu obecnych i przyszłych umów o wolnym handlu na rolnictwo w UE⁽⁶⁾ (zawartych między UE a dwunastoma partnerami handlowymi), jest dobrym przykładem tego, w jaki sposób ocena skutków może przyczynić się do opracowania rzetelnej i przejrzystej polityki handlowej opartej na konkretnych danych.

17. Wyraża zadowolenie, że wspomniana analiza dostarczyła opartego na konkretnych danych wsparcia naukowego w opracowywaniu polityki europejskiej, gdyż rolnicy w UE otrzymali informacje na temat tego, czego mogą się spodziewać po umowach handlowych, zwłaszcza z Australią i Nową Zelandią. Jest zdania, że w kontekście negocjacji Komisja powinna położyć szczególny nacisk na prawdopodobne skutki negatywne dla niektórych sektorów rolnictwa, o czym świadczy analiza, i objąć te sektory ochroną z uwzględnieniem podstawowych zasad wspólnej polityki rolnej oraz faktu, że rolnictwo jest głównym i jedynym obszarem działalności wspierającym zatrudnienie, przedsiębiorczość i lokalne zaopatrzenie w żywność na wielu obszarach UE, takich jak regiony górskie, w których rolnicy podtrzymują obszary wiejskie znajdujące się w trudnym położeniu, przyczyniając się między innymi do utrzymania decydującej równowagi ekologicznej.

18. Potwierdza, szczególnie w związku z negocjacjami z Australią i Nową Zelandią, swoje długoletnie stanowisko, że umowy handlowe UE nie powinny utrudniać administracji publicznej wszelkiego szczebla świadczenia, utrzymywania i regulowania usług publicznych, poszerzenia zakresu usług świadczonych obywatelom⁽⁷⁾ czy też uwzględnienia określonych klauzul społecznych mających między innymi na celu zachęcenie do rozwoju gospodarki społecznej, zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z dnia 7 grudnia 2015 r.

19. Wyraża zadowolenie w związku z powołaniem przez Komisję w dniu 22 grudnia 2017 r. grupy doradczej ds. umów handlowych UE w celu zwiększenia przejrzystości i inkluzywności polityki handlowej UE, ale w świetle powyższych uwag ubolewa, że żaden z jej 28 ekspertów⁽⁸⁾ nie reprezentuje organu władzy lokalnej lub regionalnej bądź stowarzyszenia. W przypadku podtrzymania przez Komisję swego stanowiska, że żadna instytucja lub żaden organ Unii nie powinny posiadać reprezentacji w grupie doradczej, KR oczekiwałby, że zostanie przynajmniej zaproszony do udziału w charakterze obserwatora.

⁽⁵⁾ Strona 18, dokument dostępny jest pod adresem: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1505372743628&uri=SWD:2017:293:FIN> (wyłącznie w języku angielskim, nieoficjalne tłumaczenie).

⁽⁶⁾ Analiza opublikowana 15 listopada 2016 r., z którą można zapoznać się pod adresem: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eurscientific-and-technical-research-reports/cumulative-economic-impact-future-trade-agreements-eu-agriculture>.

⁽⁷⁾ Opinia przyjęta 8 kwietnia 2016 r. w sprawie bardziej odpowiedzialnej polityki handlowej i inwestycyjnej, sprawozdawca: Neale Richmond (IE/EPL).

⁽⁸⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/december/tradoc_156487.pdf.

20. Postuluje, by zagwarantować przestrzeganie na szczeblu unijnym i krajowym obowiązujących norm prawa pracy i norm prawnych dotyczących bezpieczeństwa towarów oraz ochrony danych, konsumentów, zdrowia, środowiska i zwierząt, bez równania w dół. Należy także umożliwić dostosowanie tych norm na szczeblu państw członkowskich do prawa europejskiego i dopilnować, by margines swobody regulacyjnej i finansowej władz lokalnych i regionalnych w tym obszarze nie znalazł się pod presją ze względu na międzynarodowe umowy dotyczące handlu i inwestycji.

Dążenie do sprawiedliwości poza UE

21. Podkreśla, że polityka handlowa nie dotyczy wyłącznie interesów gospodarczych, lecz stanowi istotne narzędzie solidarności wobec krajów rozwijających się oraz krajów uwikłanych w kryzysy regionalne. Przypomina w związku z tym wspólną decyzję UE i Jordanii dotyczącą złagodzenia reguł pochodzenia stosujących się do dwustronnego handlu jako doskonały przykład takiego podejścia.

22. Przyjmuje z zadowoleniem nieformalny dokument Komisji na temat rozdziałów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju w umowach o wolnym handlu UE⁽⁹⁾. Dokument ten zapoczątkował dyskusję w sprawie przestrzegania i wykonywania przepisów, a także sposobów powiązania postanowień dotyczących zrównoważonego rozwoju z handlem.

23. Jeżeli chodzi o kwestię ustalenia, czy naruszenie postanowienia rozdziału dotyczącego handlu i zrównoważonego rozwoju powinno pociągać za sobą skutki handlowe czy wręcz sankcje, KR popiera ideę, że kraje uczestniczące w nieuczciwej konkurencji, które obniżają normy dotyczące podstawowych konwencji pracy, na przykład w dziedzinie pracy dzieci, powinny podlegać ewentualnym sankcjom. Uważa, że w tym względzie niezbędne są dalsze analizy i projekty badawcze, by zagwarantować, że kierunki polityki opracowane zostaną na podstawie rozstrzygających dowodów.

24. Przyjmuje z zadowoleniem zaangażowanie Komisji na rzecz wzmocnienia wielostronnego systemu handlowego, w którego centrum stoi WTO, i stwierdza, że bez WTO światowy handel byłby bardziej podatny na dynamikę sił między państwami członkowskimi, z mniejszą troską o wartości. Uważa, że WTO może zapewnić idealne warunki do tego, by zmniejszyć do minimum negatywne efekty zewnętrzne dwustronnych umów handlowych dla państw trzecich, nadać wielostronny charakter współpracy regulacyjnej prowadzonej dotąd między państwami wyznającymi te same zasady i zaoferować jasną drogę innym państwom członkowskim WTO zainteresowanym przystąpieniem do takiej współpracy.

Wielostronny trybunał inwestycyjny

25. Wyraża satysfakcję w związku z zaleceniem dotyczącym decyzji Rady, która upoważnia do rozpoczęcia negocjacji w sprawie ustanowienia wielostronnego trybunału inwestycyjnego jako sposobu rozwiązania wielu problemów, których nastroczą system ISDS, zwłaszcza braku legitymizacji, braku gwarancji niezawisłości, braku przewidywalności i spójności orzecznictwa, wysokich kosztów, braku możliwości odwołania oraz przejrzystości rozstrzygania sporów inwestora z państwem, a także niedostatecznej dostępności dla MŚP.

26. Podkreśla, że zgodnie z badaniem KR-u na temat: „Wymiar demokratyczny negocjacji w sprawie umów handlowych: rola i odpowiedzialność obywateli i władz lokalnych i regionalnych” aspekt często sygnalizowany przez władze lokalne i regionalne w odniesieniu do konsekwencji umów o wolnym handlu dotyczy rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem (ISDS), umożliwiającego ich zdaniem przedsiębiorstwom prywatnym zaskarżanie decyzji samorządów lokalnych.

27. Zwraca uwagę na konieczność zapewnienia równowagi między ochroną praw inwestorów prywatnych, którą zapewniają mechanizmy sankcji, a ochroną praw pracowników, obecnie pozbawioną takich mechanizmów. Zachęca Komisję do zadbania o to, by wniosek dotyczący utworzenia wielostronnego trybunału nie przewidywał utrzymania równoległego systemu sądowego w postaci specjalnego trybunału ds. inwestorów zagranicznych, umożliwiającego obejście krajowych systemów prawnych z wyłączną korzyścią dla tych inwestorów. Domaga się ponadto, by wielostronny trybunał inwestycyjny chronił nie tylko prawa inwestorów, lecz również prawo państw do stanowienia przepisów oraz prawa stron trzecich.

28. Ma nadzieję, że Komisja jak najszybciej wyjaśni, czy wielostronny trybunał inwestycyjny może zostać uznany za jednostronną instytucję bądź też przyłączony do jurysdykcji innego sądu, a także określi, w jaki sposób zainteresowane społeczności mogą uczestniczyć w postępowaniu sądowym.

⁽⁹⁾ Z dokumentem można się zapoznać pod adresem: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1689>.

29. Zwraca się do Komisji o jaśniejsze określenie przewidywanego wpływu obecnych dwustronnych umów inwestycyjnych na spory i o uściślenie powiązań między wielostronnym trybunałem inwestycyjnym a jurysdykcjami krajowymi, szczególnie w związku z kwestią wyczerpania krajowych środków odwoławczych. W kontekście dwustronnych umów inwestycyjnych w obrębie UE oraz toczącej się sprawy C-284/16 Achmea, Komitet podziela pogląd Komisji, że mechanizmy rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem (ISDS) ustanowione w (przedakcesyjnych) dwustronnych umowach inwestycyjnych w obrębie UE są sprzeczne z przepisami UE odnoszącymi się do wyłącznej kompetencji sądów UE w powództwach dotyczących unijnego prawa.

30. Jest przekonany, że wniosek Belgii z 6 września 2017 r. o opinię Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) na temat legalności nowego dwustronnego systemu trybunałów inwestycyjnych przewidzianego w umowie UE–Kanada (CETA) zapewni większą jasność z korzyścią dla całej debaty w sprawie ochrony inwestycji.

31. Obserwuje z zaniepokojeniem, że niektórzy główni partnerzy handlowi, w tym USA i Japonia, nie popierają utworzenia wielostronnego trybunału inwestycyjnego i że fakt, iż Japonia skłania się ku systemowi ISDS, jest jedną z nierozstrzygniętych kwestii po zawarciu 6 lipca 2016 r. porozumienia co do zasady w sprawie umowy o wolnym handlu.

Wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w UE

32. Podkreśla znaczenie BIZ dla całej gospodarki UE, a konkretniej rzecz ujmując, dla niektórych jej regionów, zważywszy że w latach 2003–2015 inwestorzy nieeuropejscy zrealizowali ponad 52 tys. projektów BIZ w Europie o całkowitej wartości ponad 2 600 mld EUR ⁽¹⁰⁾.

33. Zgadza się ze stanowiskiem Komisji, że otwartość na BIZ pozostaje niezbędną zasadą UE i istotnym źródłem wzrostu, ale powinna być wsparta sprawnymi i skutecznymi strategiami politycznymi na rzecz, z jednej strony, otwarcia innych gospodarek i zapewnienia, by wszyscy przestrzegali tych samych zasad, a z drugiej strony – ochrony kluczowych europejskich aktywów przed inwestycjami, które szkodziłyby uzasadnionym interesom Unii lub jej państw członkowskich.

34. Przyjmuje zatem z zadowoleniem zasady leżące u podstaw wniosku dotyczącego rozporządzenia Komisji Europejskiej, ponieważ obecnie BIZ mogą być traktowane inaczej przez różne państwa członkowskie, gdyż na szczeblu europejskim nie istnieją jednolite przepisy dotyczące ich kontroli.

35. Wyraża zaniepokojenie prawem Komisji Europejskiej do przeprowadzania kontroli ze względów bezpieczeństwa lub porządku publicznego w wypadku BIZ mogących wpłynąć na projekty lub programy leżące w interesie UE, gdyż takie kryterium jest bardzo mgliste i może obejmować wszystkie rodzaje BIZ, a wykaz zawarty w odnośnym załączniku nie jest wyczerpujący. Ponadto brakuje jasnej definicji bezpieczeństwa i porządku publicznego i, co za tym idzie, nie ma pewności prawa w odniesieniu do zakresu uprawnień Komisji do działania. Może to oznaczać, że państwa członkowskie nie będą już w stanie podjąć autonomicznej decyzji w sprawie BIZ ze względów bezpieczeństwa i porządku publicznego.

36. Ubolewa, że Komisja przedstawiła tak istotny wniosek bez oceny skutków. Uważa, że analiza zapowiedziana w komunikacie towarzyszącym wnioskowi na temat przepływów inwestycyjnych w UE oraz ocena skutków powinny być poprzedzać przedstawienie wniosku w celu zagwarantowania, że odnośna debata międzyinstytucjonalna opierać się będzie na konkretnych danych.

37. Wzywa do tego, by we wniosku w sprawie rozporządzenia jasno zadeklarowano możliwość utrzymania bez żadnych ograniczeń istniejących restrykcji dotyczących swobodnego przepływu kapitału do i z państw trzecich ze względów dotyczących porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego, bez konieczności określenia konkretnych ram proceduralnych.

38. Uważa, że Komisja powinna ponadto ocenić politykę sprzyjającą warunkom, które doprowadziły do problematycznych inwestycji, gdyż w wielu wypadkach bezpośrednie inwestycje zagraniczne w infrastrukturę lub przedsiębiorstwa należące wcześniej do państwa są konsekwencją polityki oszczędnościowej i liberalizacji w strategicznych sektorach.

⁽¹⁰⁾ Projekt badawczy ESPON na temat: *The World in Europe, global FDI flows towards Europe* [„Świat w Europie, globalne przepływy BIZ w kierunku Europy”].

39. Podkreśla, że uzasadnienie ograniczenia BIZ ze względów bezpieczeństwa narodowego i porządku publicznego jest czymś innym niż ograniczenie ich z obawy przed zakłóceniami rynku, i zachęca Komisję do zadbania o to, by mechanizm nie był wykorzystywany jako ukryty środek protekcyjnistyczny. Zauważa w związku z tym, że mechanizm kontroli BIZ ograniczający inwestycje jedynie ze względu na ich subwencjonowanie nie może być wystarczającym powodem do zablokowania inwestycji i że powinien on pokazywać, że dana BIZ należy do strategicznych lub krajowych celów przemysłowych innego państwa.

40. Zachęca Komisję, by wyjaśniła, jaki wpływ będzie miało niedostosowanie się państwa członkowskiego do stanowiska Komisji oraz w jakim stopniu proponowane ramy umożliwią terminową i proporcjonalną reakcję zważywszy, że ramy czasowe na monitorowanie inwestycji przez UE nie powinny być dłuższe niż czas przyznany na procedury krajowe.

41. Apeluje o rozpoczęcie dialogu w sprawie monitorowania inwestycji z głównymi partnerami handlowymi UE. Zbliżenie – na poziomie międzynarodowym – przepisów dotyczących monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych faktycznie ograniczyłoby konflikty i wzmocniło pewność inwestycji.

42. Wyraża zadowolenie, że współprawodawcy osiągnęli porozumienie w sprawie zmiany obecnej metodologii antydumpingowej UE, która powinna brać pod uwagę podstawowe konwencje MOP, gdy stwierdza się, czy występują znaczne zakłócenia.

43. Odnotowuje niemniej, że nowe przepisy będą całkowicie skuteczne wyłącznie wtedy, jeśli UE zaktualizuje swe własne instrumenty ochrony handlu, i że pozytywny wpływ na przemysł będzie się wiązać z powodzeniem planów modernizacji instrumentów ochrony handlu zaproponowanych w 2013 r.

44. Zgadza się z tym, że Unia Europejska posiada wyłączne kompetencje w zakresie bezpośrednich inwestycji zagranicznych, gdyż na mocy art. 207 ust. 1 TFUE leżą one w zakresie wspólnej polityki handlowej. Podkreśla niemniej, że wniosek Komisji dotyczący rozporządzenia skierowany jest wyłącznie do tych państw członkowskich, które ustanowiły mechanizmy monitorowania inwestycji i że wniosek ten nie nakłada na państwa członkowskie obowiązku monitorowania ich własnych inwestycji. Zatem wniosek jest w pełni zgodny z zasadą pomocniczości.

Bruksela, dnia 23 marca 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Europejska strategia dla przemysłu: rola i perspektywy władz regionalnych i lokalnych

(2018/C 247/07)

Sprawozdawca: Heinz LEHMANN (DE/EPL), poseł do parlamentu kraju związkowego Saksonia

Dokument źródłowy: Komunikat Komisji „Inwestowanie w inteligentny, innowacyjny i zrównoważony przemysł. Odnowiona strategia dotycząca polityki przemysłowej UE”

(COM(2017) 479 final)

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje komunikat ⁽¹⁾ jako kolejny ważny krok i wzywa Komisję do przygotowania na jego podstawie i w podobnym duchu ambitnej strategii przemysłowej dla UE, o co apelowały już Rada Europejska ⁽²⁾, Parlament Europejski ⁽³⁾, Rada ds. Konkurencyjności ⁽⁴⁾, KR ⁽⁵⁾ i grupa „Przyjaciele Przemysłu” ⁽⁶⁾.
2. Wzywa do opracowania na szczeblu europejskim strategii przemysłowej uwzględniającej obecne i przyszłe wyzwania, szanse i czynniki wpływające na konkurencyjność przemysłu w globalnym kontekście. Jest zdania, że oparta na jasnej wizji strategia średnioterminowa powinna zostać przygotowana z myślą o przemyśle europejskim, a następnie rozwijana z położeniem nacisku na rok 2030 i dalszą perspektywę.
3. Apeluje o uwzględnienie w strategii wyraźnego wymiaru terytorialnego, w tym inteligentnych specjalizacji regionalnych. Przypomina o wspólnym i ciągłym celu zapisanym w art. 173 TFUE i mówiącym o zapewnieniu skuteczności europejskiej polityki przemysłowej. Wyraża gotowość partnerskiej współpracy z Komisją, Radą i Parlamentem, zwłaszcza że wdrożenie tej zasady będzie wymagać wspólnego zaangażowania i wspólnych wysiłków wszystkich podmiotów na wszystkich szczeblach.
4. Apeluje o horyzontalną politykę przemysłową obejmującą cele, środki strategiczne i wskaźniki, dokładniejszą ocenę skutków oraz odpowiednie ramy kontroli i zarządzania. Wzywa do podjęcia szczególnych działań ukierunkowanych na sektory stojące w obliczu przemian gospodarczych i sektory o dużym potencjale wzrostu. Podkreśla, że strategia powinna uwypuklić zwłaszcza innowacje, kluczowe technologie prorozwojowe, ważne projekty stanowiące przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (IPCEI), cyfryzację i MŚP z uwagi na przekrojowe znaczenie tych zagadnień.

⁽¹⁾ Komunikat Komisji „Inwestowanie w inteligentny, innowacyjny i zrównoważony przemysł. Odnowiona strategia dotycząca polityki przemysłowej UE” (COM(2017) 479 final).

⁽²⁾ Konkluzje Rady Europejskiej z dnia 15 grudnia 2016 r. i 22–23 czerwca 2017 r.

⁽³⁾ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie opracowania ambitnej strategii przemysłowej UE jako strategicznego priorytetu na rzecz wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i innowacji w Europie (2017/2732(RSP)).

⁽⁴⁾ Konkluzje w sprawie przyszłej strategii UE na rzecz polityki przemysłowej, Rada ds. Konkurencyjności, 29 maja 2017 r. (283/17); konkluzje w sprawie odnowionej strategii dotyczącej polityki przemysłowej UE, Rada ds. Konkurencyjności, 30 listopada 2017 r. (705/17).

⁽⁵⁾ Opinia KR-u z dnia 11 kwietnia 2013 r. „Silniejszy przemysł europejski na rzecz wzrostu i ożywienia gospodarczego”.

Opinia KR-u z dnia 15 czerwca 2016 r. „Przemysł stalowy: utrzymanie stabilnego zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego w Europie”, COR-2016-01726-00-00-PAC-TRA (PL).

⁽⁶⁾ Wspólna deklaracja warszawska z okazji czwartej konferencji ministerialnej Przyjaciół Przemysłu, Warszawa, 22 kwietnia 2016 r. Deklaracja berlińska: wspólna deklaracja w sprawie polityki przemysłowej z okazji piątej konferencji ministerialnej Przyjaciół Przemysłu, Berlin, 30 czerwca 2017 r.

Przemysł europejski w nowej erze

5. Podkreśla, że przemysł ma fundamentalne znaczenie dla regionów i miast Europy, gdyż jest źródłem 50 mln miejsc pracy, eksportu i innowacji. Zagwarantowanie jego konkurencyjności w przyszłości w gwałtownie zmieniającym się kontekście globalnym ma decydujące znaczenie dla trwałego i zrównoważonego rozwoju.
6. Zwraca uwagę na stosunkowo duże znaczenie handlu zagranicznego w przypadku tworzenia PKB (83,05 % w 2015 r.)⁽⁷⁾. Na tej podstawie apeluje o większe starania w zakresie pobudzenia konsumpcji wewnętrznej, która zabezpieczy stabilne funkcjonowanie unijnego przemysłu i przyspieszy wzrost.
7. Jest zdania, że dla zapewnienia pokoju społecznego konieczny jest wzrost endogeniczny w każdym miejscu, tak aby wszystkie regiony – również na obszarach wiejskich – mogły mieć udział w wartości dodanej oraz miały możliwość tworzenia i utrzymania lokalnych miejsc pracy dla wykwalifikowanych pracowników.
8. Popiera tworzenie otoczenia sprzyjającego innowacjom i zarazem zachęca do podejmowania wyzwań gospodarczych, aby zwiększyć akceptację dla działalności przemysłowej wśród społeczeństwa na wszystkich poziomach – od przedszkola, przez przedsiębiorstwo, aż po zarządzanie.
9. Odnotowuje, że wywoływana przez postępującą cyfryzację zmiana modeli biznesowych coraz częściej leży u podstaw dalszego rozwoju, tak więc w przyszłości organy publiczne powinny dokonywać rozróżnienia nie tylko w zależności od sektora, ale również według modelu biznesowego.

Wzmocnić przemysł europejski

10. Apeluje, by celem strategicznym było zachowanie udziału przemysłu na poziomie 20 % PKB po 2020 r.
11. Jest zdania, że szanse Europy na utrzymanie i rozbudowanie przemysłu konkurencyjnego w skali globalnej zależą od suwerenności technologicznej.
12. Wzywa, aby dla technologii mających strategiczne znaczenie dla Europy (np. mikroelektronika, ogniwa baterii) stworzono i utrzymano identyczne warunki konkurencji w kontekście europejskim i globalnym.
13. Przypomina, że warunki ramowe z innych obszarów regulacji ograniczające jedynie przedsiębiorstwa unijne (np. w dziedzinie surowców) mogą prowadzić do zaprzestania działalności gospodarczej lub jej przeniesienia do krajów trzecich, co będzie miało wpływ na cały łańcuch wartości w UE.
14. Podkreśla strategiczne znaczenie IPCEI dla konkurencyjności europejskiego przemysłu i wzywa Komisję do konsekwentnego wykorzystywania wiążącego się z tym potencjału. Z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji w sprawie powołania strategicznych forów wspierających przygotowania z myślą o lepszej koordynacji międzynarodowej wśród zainteresowanych stron. Apeluje o konsekwentne i terminowe rozwijanie koncepcji IPCEI z uwzględnieniem zgromadzonych doświadczeń.
15. Z zadowoleniem przyjmuje uwagi Komisji na temat przemysłu obronnego. Opowiada się za uzgodnionym strategicznym podejściem z uwagi na istotne znaczenie tej branży z punktu widzenia gospodarki, technologii i bezpieczeństwa. Europejski Fundusz Obronny powinien być przydatny również dla badań oraz posiadać własną linię budżetową.
16. Podkreśla znaczenie gospodarki morskiej dla radzenia sobie z wyzwaniami niebieskiej gospodarki i pełnego wykorzystania drżmiącego w niej potencjału. Z zadowoleniem przyjmuje więc postępy poczynione np. w dziedzinie statków pasażerskich i odnawialnej energii morskiej. Apeluje, aby po zakończeniu inicjatywy LeaderSHIP 2020 umożliwić opracowanie planu działania wspierającego gospodarkę morską poprzez uwzględnienie wszystkich europejskich dziedzin polityki.

⁽⁷⁾ World Bank Data, Trade (% of GDP), [<https://data.worldbank.org/indicator/N.TRD.GNFS.ZS>], 7 stycznia 2018 r.

Pogłębiony i bardziej sprawiedliwy rynek wewnętrzny: wzmocnienie pozycji ludzi i przedsiębiorstw

17. Podziela pogląd, że sprawnie funkcjonujący rynek wewnętrzny towarów i usług może ułatwić integrację przedsiębiorstw w światowych łańcuchach wartości, a więc jest niezbędny dla powodzenia europejskiego przemysłu.

18. Przypomina, że dla regionów rynek europejski jest ważniejszy niż rynek globalny. Wzywa do wdrożenia strategii jednolitego rynku⁽⁸⁾, faktycznej realizacji przepisów rynku wewnętrznego oraz wyraźnego odrzucenia dwustronnych środków w UE powodujących ograniczenia (np. wewnątrzunijne umowy inwestycyjne). Zaznacza, że konkurencyjne usługi biznesowe są coraz ważniejszym elementem wydajności i konkurencyjności kosztowej przemysłu wytwórczego.

19. Apeluje o większą elastyczność zamówień publicznych, aby były one przyjaźniejsze dla innowacji i otwarte na technologie.

20. Z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie Europejskiego filaru praw socjalnych, ale podkreśla, że należy go uzupełnić silną europejską agendą społeczną, która prowadzić będzie m.in. do rzeczywistej zbieżności płac z efektywnością.

21. Podkreśla, że pracownicy i kadra kierownicza posiadająca umiejętności nabyte w drodze szkolenia zawodowego stanowią bazę produkcyjną wielu przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP. Przypomina, że wysokie wymagania z zakresu kwalifikacji oraz równowaga między praktycznym i teoretycznym kształceniem mają decydujące znaczenie dla wysoce wyspecjalizowanych, opartych na technologii i wiedzy gałęzi przemysłu.

22. Przypomina o leżącym w gestii krajowej lub regionalnej zadaniu opracowania strategii w zakresie nabywania i utrzymania kompetencji kluczowych.

Modernizacja przemysłu do poziomu epoki cyfrowej

23. Podkreśla, że podstawowym wymogiem cyfrowej przyszłości musi być lepsze przygotowanie przemysłu i całego społeczeństwa na przyszłe wyzwania.

24. Przypomina o odpowiedzialności władz lokalnych i regionalnych polegającej na ukierunkowanym na przyszłość rozwijaniu wszelkiej infrastruktury niezbędnej dla cyfryzacji, otwarciu na wszystkie rozwiązania techniczne, a także utrzymaniu odpowiedniej równowagi między siecią szerokopasmową, częstotliwościami radiowym i zarządzaniem kwestiami cyfrowymi oraz ich kompatybilnością.

25. Zwraca uwagę, że dobre przykłady obliczania stosunku kosztów do korzyści przy wprowadzaniu technologii cyfrowych w istniejących już przedsiębiorstwach zmniejszają przeszkody w zakresie wprowadzania i wykorzystywania i mogą sprzyjać zmianie modeli biznesowych. Wzywa do propagowania infrastruktury wsparcia dla cyfryzacji MŚP (centra innowacji cyfrowych).

26. Apeluje do Komisji o uwzględnienie wiodącej roli europejskiego przemysłu również w 9. programie ramowym badań i innowacji. Proponuje zwielokrotnić wysiłki, by osiągnąć cel udziału wydatków na B+R w PKB na poziomie 3 % oraz wzmocnienie zdolności przemysłu do zmian i innowacji poprzez kolejne platformy tematyczne na rzecz modernizacji przemysłu, np. partnerstwa w zakresie nowych procesów produkcyjnych, zrównoważonej produkcji, drukowania przestrzennego i przemysłu 4.0.

⁽⁸⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów w sprawie usprawniania jednolitego rynku, kwiecień 2016 r. (sprawozdawca: Alessandro Pastacci (IT/PES)); opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Pakiet usługowy „Dobrze funkcjonująca gospodarka usługowa dla Europy”, październik 2017 r. (sprawozdawca: Jean-Luc Vanraes (BE/ALDE)).

Wykorzystanie wiodącej pozycji Europy w gospodarce niskoemisyjnej i gospodarce o obiegu zamkniętym

27. Podziela pogląd Komisji, Parlamentu i Rady, że należy wzmocnić wiodącą pozycję Europy w zakresie niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, co pozwoli wnieść wkład we wdrożenie porozumienia klimatycznego z Paryża. Przypomina o swoim apelu, by tak kształtować instrumenty ochrony środowiska i klimatu oraz instrumenty polityki energetycznej na poziomie europejskim i krajowym, aby energochłonne i zależne od handlu zagranicznego gałęzie gospodarki nie ponosiły niewspółmiernych kosztów ani by nie ucierpiały ich konkurencyjność w wymiarze międzynarodowym.

28. Wzywa do skutecznego promowania krajowego przemysłu wydobywczego w odniesieniu do poszukiwania, pozyskiwania i wykorzystania surowców, sensownego z punktu widzenia całości zamknięcia cykli materiałowych oraz dążenia do zastępowania, aby zmniejszyć zależność od importu surowców. Apeluje o poprawę współpracy europejskiej w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami i wytwarzania przyrostowego oraz wzywa do wspierania funkcjonalnych i opartych na współpracy modeli biznesowych głównie poprzez pozytywne zachęty.

29. Podziela pogląd, że rozwój i wytwarzanie systemów magazynowania energii ma decydujące znaczenie dla funkcjonowania niskoemisyjnej gospodarki w UE. Nie należy więc tworzyć przeszkód dla tego sektora, który wymaga jeszcze rozbudowy w Europie. Apeluje o zachowanie równowagi między celami dotyczącymi ograniczania emisji CO₂ a bezpieczeństwem dostaw energii.

Wspieranie innowacji przemysłowych w terenie

30. Z zadowoleniem przyjmuje opracowaną przez Komisję koncepcję inteligentnej specjalizacji i wzywa do wykorzystania nowego potencjału, np. poprzez przekrojowe innowacje, mając na uwadze fakt, że międzynarodowy charakter, interdyscyplinarność oraz różnorodność perspektyw stanowią kluczowe elementy zintegrowanych procesów innowacyjnych.

31. Przypomina, że regionalne i międzyregionalne sieci takie jak klastery MERGE w dziedzinie lekkich konstrukcji czy inicjatywa Vanguard mogą przełamać negatywne tendencje związane z emigracją, grożącym niedostatkiem siły roboczej i fragmentacją gospodarki, wzmocnić wizerunek regionu jako miejsca innowacji, zwiększyć zachęty dla tworzenia przedsiębiorstw i ich pozostania na danym obszarze oraz stymulować powstawanie nowych łańcuchów wartości.

32. Przypomina o ułatwieniach zaproponowanych w przypadku przedsiębiorstw typu start-up i scale-up ⁽⁹⁾.

33. Odnotowuje kompleksową reformę pomocy z 2014 r., która wydatnie uprościła procedury dla przedsiębiorstw oraz władz lokalnych i regionalnych. Niemniej wzywa do znacznego zwiększenia wsparcia dla inicjatyw w zakresie klastrów (art. 27 GBER) poprzez podniesienie poziomów dofinansowania. Apeluje o priorytetowe traktowanie w przyszłości również transgranicznych klastrów i sieci klastrów oraz łączenia, zwłaszcza w wypadku infrastruktury pilotażowej i obiektów do prowadzenia demonstracji.

Wymiar międzynarodowy

34. Ma świadomość wagi włączenia przemysłu europejskiego do globalnych łańcuchów wartości. Jedynie umowy handlowe, wzajemne uznawanie norm i zniesienie taryfowych i pozataryfowych barier handlowych gwarantują swobodny i sprawiedliwy dostęp do rynków światowych.

35. Z zadowoleniem przyjmuje zwłaszcza wzmocnienie instrumentów ochrony handlu z myślą o stworzeniu w handlu światowym równych warunków, szczególnie dla tradycyjnych gałęzi przemysłu takich jak przemysł stalowy ⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ „Wspieranie przedsiębiorstw typu start-up i scale-up w Europie: perspektywa lokalna i regionalna”, COR-2017-00032-00-01-AC-TRA (PL).

⁽¹⁰⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Przemysł stalowy: utrzymanie stabilnego zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego w Europie”, czerwiec 2016 r. (sprawozdawczyni: Isolde Ries (DE/PES)).

36. Wzywa sygnatariuszy COP do pełnego i szybkiego przekształcenia uzgodnionych celów zmniejszenia emisji w normy krajowe i oczekuje, że wszystkie strony będą dążyć do wyeliminowania dumpingu środowiskowego i wszystkich jego negatywnych skutków.

37. Apeluje o włączenie władz lokalnych i regionalnych w decyzje dotyczące strategicznych dziedzin mających znaczenie z punktu widzenia kontroli bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Partnerstwo z państwami członkowskimi, regionami, miastami i sektorem prywatnym

38. Podkreśla kluczową rolę regionów i regionalnych ekosystemów – w ramach których dobrze funkcjonuje dialog między MŚP, uczelniami i ośrodkami naukowymi oraz władzami lokalnymi – dla modernizacji przemysłu i apeluje o ukierunkowane na dany obszar podejście w ramach europejskiej polityki przemysłowej. Zaznacza, że samorządy posiadają istotne uprawnienia i kompetencje w takich dziedzinach polityki jak badania i innowacje, kształcenie i kwalifikacje, wspieranie eksportu, infrastruktura, MŚP i regulacje.

39. Postrzega siebie jako ważnego partnera Komisji, Parlamentu i Rady. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji dotyczącą organizowania co roku dnia przemysłu, a zwłaszcza przewidziane na 2018 r. tematyczne ukierunkowanie na kluczowe technologie prorozwojowe i IPCEI. Pozytywnie ocenia również propozycję Komisji utworzenia forum dyskusji wysokiego szczebla na temat polityki przemysłowej i wzywa do ścisłego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w debatę na temat określenia strategicznie ważnych dla Europy kluczowych technologii prorozwojowych. Apeluje o włączenie regionalnych zainteresowanych podmiotów takich jak przedsiębiorstwa, partnerzy społeczni i społeczeństwo obywatelskie. Z zadowoleniem przyjmuje pilotażowe działania pomagające regionom na zasadzie partnerskiej radzić sobie z wyzwaniami przemian strukturalnych.

Bruksela, dnia 23 marca 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wniosek dotyczący utworzenia Europejskiego Funduszu Obronnego

(2018/C 247/08)

Sprawozdawca: Dainis Turlais (LV/ALDE), członek rady miasta Rygi

Dokumenty źródłowe: Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego europejski program rozwoju przemysłu obronnego mający na celu wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przemysłu obronnego UE

COM(2017) 294 final – 2017/0125(COD)

Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Utworzenie Europejskiego Funduszu Obronnego”

COM(2017) 295 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Poprawka 1

Dodać nowe umocowanie po ostatnim umocowaniu

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
	<i>Uwzględniając stałą współpracę strukturalną w zakresie obrony i bezpieczeństwa (PESCO) uzgodnioną przez 23 państwa członkowskie Unii Europejskiej w dniu 13 listopada 2017 r., jak stanowi art. 42 ust. 6 i art. 46 Traktatu o UE, a także Protokół nr 10 do tego traktatu;</i>

Poprawka 2

Motyw 2

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
(2) Aby zwiększyć konkurencyjność i potencjał innowacyjny przemysłu obronnego Unii, należy ustanowić europejski program rozwoju przemysłu obronnego (zwany dalej „programem”). Program powinien mieć na celu zwiększenie konkurencyjności przemysłu obronnego Unii, w tym przemysłu cyberobronnego, poprzez wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami w fazie rozwojowej produktów i technologii obronnych. Faza rozwojowa, którą poprzedza faza badawcza i faza technologiczna, pociąga za sobą znaczące ryzyko i koszty, które utrudniają dalsze wykorzystywanie wyników badań i niekorzystnie wpływają na konkurencyjność unijnego przemysłu obronnego. Wspierając fazę rozwojową, program przyczyni się do lepszego wykorzystania wyników badań w dziedzinie obronności, pomoże wypełnić lukę między obszarem badań i produkcji, a także będzie wspierać wszelkie formy innowacyjności. Program powinien uzupełniać działania prowadzone zgodnie z art. 182 TFUE i nie obejmuje wytwarzania produktów i technologii obronnych.	(2) Aby zwiększyć konkurencyjność i potencjał innowacyjny przemysłu obronnego Unii, a także zwiększyć wydajność łącznych wydatków na obronność w Unii, co przyczyniłoby się do strategicznej autonomii UE, należy ustanowić europejski program rozwoju przemysłu obronnego (zwany dalej „programem”). Powinien zapewnić zwiększenie konkurencyjności przemysłu obronnego Unii, w tym przemysłu cyberobronnego, poprzez wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami – zwłaszcza MŚP – większej liczby państw w fazie rozwojowej produktów i technologii obronnych. Faza rozwojowa, którą poprzedza faza badawcza i faza technologiczna, pociąga za sobą znaczące ryzyko i koszty, które utrudniają dalsze wykorzystywanie wyników badań i niekorzystnie wpływają na konkurencyjność unijnego przemysłu obronnego. Wspierając fazę rozwojową, program przyczyni się do lepszego wykorzystania wyników badań w dziedzinie obronności, pomoże wypełnić lukę między obszarem badań i produkcji, a także będzie wspierać wszelkie formy innowacyjności. Program powinien uzupełniać działania prowadzone zgodnie z art. 182 TFUE i nie obejmuje wytwarzania produktów i technologii obronnych.

Poprawka 3

Motyw 3

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
(3) W celu lepszego wykorzystania korzyści skali w przemyśle obronnym program powinien wspierać współpracę między przedsiębiorstwami w zakresie rozwoju technologii i produktów obronnych.	(3) W celu lepszego wykorzystania korzyści skali w przemyśle obronnym program powinien wspierać współpracę między, odpowiednio, państwami członkowskimi i przedsiębiorstwami w zakresie rozwoju technologii i produktów obronnych, tym samym promować standaryzację systemów wojskowych, zwiększając ich interoperacyjność.

Poprawka 4

Motyw 4

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
(4) Program powinien trwać dwa lata od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. i należy ustalić kwotę na realizację programu w tym okresie.	(4) Program powinien trwać dwa lata od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. i należy ustalić kwotę na realizację programu w tym okresie. W celu finansowania programu z budżetu ogólnego Unii należy przeznaczyć na ten cel kwotę w wysokości 500 mln EUR według cen bieżących. Biorąc pod uwagę, że program jest nową inicjatywą, której nie przewidziano w momencie przyjmowania wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020, a także w celu uniknięcia jakiegokolwiek negatywnego wpływu na finansowanie istniejących programów wieloletnich, kwota ta powinna pochodzić z nieprzydzielonych marginesów w ramach pułapów wieloletnich ram finansowych. Ostateczna kwota powinna zostać zatwierdzona przez Parlament Europejski i Radę w drodze rocznej procedury budżetowej.

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 5

Motyw 5

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
(5) Program powinien być realizowany w pełnej zgodności z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 ⁽⁶⁾. Finansowanie może przyjąć w szczególności formę dotacji. W stosownych przypadkach można wykorzystywać instrumenty finansowe lub zamówienia publiczne. ⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).	(5) Program powinien być realizowany w pełnej zgodności z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 ⁽⁶⁾. Finansowanie może przyjąć w szczególności formę dotacji. W stosownych przypadkach można wykorzystywać instrumenty finansowe lub zamówienia publiczne, przy czym należy zwrócić uwagę na znaczenie mechanizmów łączenia. ⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

Uzasadnienie

Nd.

Poprawka 6

Motyw 10

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
(10) Ponieważ celem programu jest wspieranie konkurencyjności unijnego przemysłu obronnego poprzez ograniczenie ryzyka w fazie rozwojowej wspólnych projektów, działania związane z rozwojem produktu lub technologii obronnych – takie jak określanie wspólnych specyfikacji technicznych, projekt, tworzenie prototypów, testowanie, kwalifikowanie, certyfikacja, studia wykonalności i inne środki towarzyszące – powinny kwalifikować się do wsparcia. Dotyczy to również modernizacji już istniejących produktów i technologii obronnych.	(10) Ponieważ celem programu jest zwiększenie strategicznej niezależności UE dzięki poprawie jej zdolności obronnych oraz wspieranie konkurencyjności unijnego przemysłu obronnego poprzez ograniczenie ryzyka w fazie rozwojowej wspólnych projektów, działania związane z rozwojem produktu lub technologii obronnych – takie jak określanie wspólnych specyfikacji technicznych, projekt, tworzenie prototypów, testowanie, kwalifikowanie, certyfikacja, studia wykonalności i inne środki towarzyszące – powinny kwalifikować się do wsparcia. Dotyczy to również modernizacji już istniejących produktów i technologii obronnych opracowanych przez państwa członkowskie.

Poprawka 7

Motyw 13

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
(13) Ponieważ program ma na celu zwiększenie konkurencyjności unijnego przemysłu obronnego, do wsparcia powinny kwalifikować się wyłącznie podmioty mające siedzibę w Unii i znajdujące się pod skuteczną kontrolą państw członkowskich lub ich obywateli. Ponadto – w celu zapewnienia ochrony podstawowych interesów Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa – infrastruktura, obiekty, aktywa i zasoby używane przez beneficjentów i podwykonawców w działaniach finansowanych w ramach programu nie mogą być zlokalizowane na terytorium państw trzecich.	(13) Ponieważ program ma na celu zwiększenie konkurencyjności unijnego przemysłu obronnego, do wsparcia powinny kwalifikować się wyłącznie podmioty mające siedzibę w Unii i znajdujące się pod skuteczną kontrolą państw członkowskich lub ich obywateli. Ponadto – w celu zapewnienia ochrony podstawowych interesów Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa – infrastruktura, obiekty, aktywa i zasoby używane przez beneficjentów i podwykonawców w działaniach finansowanych w ramach programu nie mogą być zlokalizowane na terytorium państw trzecich. W kontekście współpracy transgranicznej należy chronić przedsiębiorstwa, które mają siedzibę w UE, przed wpływem wywieranym przez przedsiębiorstwa z państw trzecich.

Poprawka 8

Motyw 21

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
(21) Komisja powinna ustanowić wieloletni program prac zgodnie z celami programu. Przy ustanawianiu programu prac Komisję powinien wspierać komitet państw członkowskich (zwany dalej „komitetem programu”). W świetle unijnej polityki w zakresie małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), która jest kluczem do zapewnienia wzrostu gospodarczego, innowacji, tworzenia miejsc pracy i integracji społecznej w UE, oraz uwzględniając fakt, że wspierane działania będą z reguły wymagały współpracy ponadnarodowej, ważne jest, aby program prac odzwierciedlał i umożliwiał taki transgraniczny udział MŚP oraz aby w związku z tym część całkowitego budżetu była przeznaczona na takie działania.	(21) Komisja powinna ustanowić wieloletni program prac zgodnie z celami programu. Przy ustanawianiu programu prac Komisję powinien wspierać komitet państw członkowskich (zwany dalej „komitetem programu”). W świetle unijnej polityki w zakresie małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), która jest kluczem do zapewnienia wzrostu gospodarczego, innowacji, tworzenia miejsc pracy i integracji społecznej w UE, oraz uwzględniając fakt, że wspierane działania będą z reguły wymagały współpracy ponadnarodowej, ważne jest, aby program prac odzwierciedlał i umożliwiał taki transgraniczny udział MŚP, przy czym wielkość pomocy finansowej powinna wynosić co najmniej 20 % całkowitego rocznego budżetu.

Poprawka 9

Nowy motyw po motywie 25

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
	(26) Komisja powinna położyć nacisk na podejście terytorialne lub ukierunkowane na konkretny obszar i tym samym poinformować MŚP, klastry regionalne i regiony we wszystkich państwach członkowskich o możliwościach wykorzystania programu i dalszych możliwościach finansowania projektów z zakresu obronności, zwłaszcza z myślą o wsparciu regionalnych strategii inteligentnej specjalizacji.

Poprawka 10

Artykuł 2

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Artykuł 2	Artykuł 2
Cele	Cele
Program ma następujące cele:	Program ma następujące cele:
a) wspieranie konkurencyjności i zdolności innowacyjnych unijnego przemysłu obronnego poprzez wspieranie działań w fazie rozwojowej;	a) wspieranie konkurencyjności i zdolności innowacyjnych unijnego przemysłu obronnego poprzez wspieranie działań w fazie rozwojowej;

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
b) wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami, w tym między małymi i średnimi przedsiębiorstwami, i czerpanie z niej korzyści, w dziedzinie rozwoju technologii i produktów zgodnie z priorytetami w zakresie zdolności obronnych uzgodnionymi wspólnie przez państwa członkowskie w ramach Unii; c) wspieranie lepszego wykorzystywania wyników badań w zakresie obronności oraz przyczynianie się do wypełnienia luki między badaniami a rozwojem.	b) wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami, w tym między małymi i średnimi przedsiębiorstwami, i czerpanie z niej korzyści, w dziedzinie rozwoju technologii i produktów zgodnie z priorytetami w zakresie zdolności obronnych uzgodnionymi wspólnie przez państwa członkowskie w ramach Unii; c) wspieranie lepszego wykorzystywania wyników badań w zakresie obronności oraz przyczynianie się do wypełnienia luki między badaniami a rozwojem; d) rozwój zdolności w zakresie bezpieczeństwa i obrony w państwach członkowskich UE posiadających granice zewnętrzne.

Uzasadnienie

Program musi mieć charakter integracyjny i być otwarty dla beneficjentów ze wszystkich państw członkowskich, przełamując izolację geograficzną. W celu wywiązania się ze zobowiązań w zakresie kontroli i ochrony granic wewnętrznych UE, odpowiednie państwa członkowskie powinny mieć możliwość rozwoju inteligentnej specjalizacji w ramach przemysłu obronnego.

Poprawka 11

Artykuł 3

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Artykuł 3 Budżet Kwota przeznaczona na realizację programu w latach 2019–2020 wynosi 500 milionów EUR w cenach bieżących.	Artykuł 3 Budżet Kwota przeznaczona na realizację programu w latach 2019–2020 wynosi 500 milionów EUR w cenach bieżących i powinna pochodzić wyłącznie z nieprzydzielonych marginesów, a nie z przesunięć budżetowych.

Uzasadnienie

Nie do pomyślenia jest, by budżet na ten program, który nie był przewidziany w chwili sporządzania wieloletnich ram finansowych, pokrywany był ze środków przeznaczonych już na obecnie realizowane programy UE.

Poprawka 12

Artykuł 4 ustęp 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Ogólne przepisy dotyczące finansowania Pomoc finansowa Unii może być udzielana w formie rodzajów finansowania przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012, a w szczególności w formie: <i>a)</i> dotacji; <i>b)</i> instrumentów finansowych; <i>c)</i> zamówień publicznych.	Ogólne przepisy dotyczące finansowania Pomoc finansowa Unii może być udzielana w formie rodzajów finansowania przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012, w szczególności w formie dotacji oraz, w razie potrzeby, również instrumentów finansowych i zamówień publicznych. Unia Europejska może zapewnić pomoc finansową na obsługę techniczną w opracowaniu projektów przez MŚP.

Poprawka 13

Artykuł 7 ustęp 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Uprawnione podmioty Beneficjentami są przedsiębiorstwa mające siedzibę w Unii, w których państwa członkowskie lub obywatele państw członkowskich są właścicielami ponad 50 % przedsiębiorstwa lub skutecznie je kontrolują w rozumieniu art. 6 ust. 3, bezpośrednio lub pośrednio poprzez jedno lub kilka przedsiębiorstw pośredniczących. Ponadto cała infrastruktura, wszystkie obiekty, aktywa i zasoby używane przez uczestników, w tym podwykonawcy i inne osoby trzecie, w działaniach finansowanych w ramach programu nie mogą być zlokalizowane na terytorium poza państwami członkowskimi w całym okresie realizacji działania.	Uprawnione podmioty Beneficjentami są przedsiębiorstwa i ich podwykonawcy mające siedzibę w Unii, które spełniają kryteria współpracy transgranicznej i w których państwa członkowskie lub obywatele państw członkowskich są właścicielami ponad 50 % przedsiębiorstwa lub skutecznie je kontrolują w rozumieniu art. 6 ust. 3, bezpośrednio lub pośrednio poprzez jedno lub kilka przedsiębiorstw pośredniczących. Ponadto cała infrastruktura, wszystkie obiekty, aktywa i zasoby używane przez uczestników, w tym podwykonawcy i inne osoby trzecie, w działaniach finansowanych w ramach programu nie mogą być zlokalizowane na terytorium poza państwami członkowskimi w całym okresie realizacji działania.

Poprawka 14

Artykuł 10

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Kryteria przyznawania środków Działania proponowane do finansowania w ramach programu są oceniane na podstawie następujących kryteriów stosowanych łącznie: <i>(a)</i> doskonałość; <i>(b)</i> wkład w innowacyjność i rozwój technologiczny przemysłu obronnego, a równocześnie wspieranie autonomii przemysłu Unii w dziedzinie technologii obronnych; oraz	Kryteria przyznawania środków Działania proponowane do finansowania w ramach programu są oceniane na podstawie następujących kryteriów stosowanych łącznie: <i>(a)</i> doskonałość; <i>(b)</i> wkład w innowacyjność i rozwój technologiczny przemysłu obronnego, a równocześnie wspieranie autonomii przemysłu Unii w dziedzinie technologii obronnych; oraz

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
(c) wkład w interesy Unii w zakresie bezpieczeństwa i obrony poprzez doskonalenie technologii obronnych, które przyczyniają się do realizacji priorytetów w zakresie zdolności obronnych uzgodnionych wspólnie przez państwa członkowskie w ramach Unii; oraz (d) zasadność, zwłaszcza poprzez wykazanie przez beneficjentów, że pozostałe koszty działań kwalifikowalnych zostają pokryte z innych środków finansowania, takich jak wkłady państw członkowskich; oraz (e) w przypadku działań opisanych w art. 6 ust. 1 lit. b)–e), wkład w konkurencyjność europejskiego przemysłu obronnego poprzez wykazanie przez beneficjentów, że państwa członkowskie zobowiązały się do wspólnej produkcji i zamówienia produktu końcowego lub technologii końcowej w skoordynowany sposób, w tym w stosownych przypadkach przez zamówienie wspólne.	(c) wkład w interesy Unii w zakresie bezpieczeństwa i obrony poprzez doskonalenie technologii obronnych, które przyczyniają się do realizacji priorytetów w zakresie zdolności obronnych uzgodnionych wspólnie przez państwa członkowskie w ramach Unii; oraz (d) zasadność, zwłaszcza poprzez wykazanie przez beneficjentów, że pozostałe koszty działań kwalifikowalnych zostają pokryte z innych środków finansowania, takich jak wkłady państw członkowskich; oraz (e) w przypadku działań opisanych w art. 6 ust. 1 lit. b)–e), wkład w konkurencyjność europejskiego przemysłu obronnego poprzez wykazanie przez beneficjentów, że państwa członkowskie zobowiązały się do wspólnej produkcji i zamówienia produktu końcowego lub technologii końcowej w skoordynowany sposób, w tym w stosownych przypadkach przez zamówienie wspólne. Środki, które zaproponowano w celu uzyskania finansowania w ramach części programu ukierunkowanej na wsparcie MŚP i rozwój zdolności w zakresie bezpieczeństwa i obrony regionów położonych na granicach zewnętrznych UE, należy ocenić na podstawie następujących kryteriów: (a) doskonałości; (b) potencjału stworzenia zintegrowanego systemu przedsiębiorstw w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony; (c) zasadności poprzez wykazanie przez beneficjentów, że pozostałe koszty zostają pokryte z innych środków finansowania, takich jak wkłady państw członkowskich.

Uzasadnienie

Nd.

Poprawka 15

Artykuł 13 ustęp 3

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Program prac W programie prac zapewnia się przeznaczenie wiarygodnej części całkowitego budżetu na działania umożliwiające transgraniczne uczestnictwo MŚP.	Program prac W programie prac zapewnia się przeznaczenie przynajmniej 20 % całkowitego budżetu na działania umożliwiające transgraniczne uczestnictwo MŚP.

Uzasadnienie

Nd.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Wprowadzenie

1. Zauważa, że globalnemu bezpieczeństwu zagraża coraz szersze spektrum zjawisk (wojna, konflikty zbrojne, terroryzm, nielegalna migracja, korupcja, populizm). W każdym państwie członkowskim i regionie UE występują specyficzne problemy związane z bezpieczeństwem. Europejski Komitet Regionów (KR) popiera proponowany europejski program rozwoju przemysłu obronnego i jego cele: promowanie konkurencyjności i innowacyjności przemysłu obronnego UE, w tym cyberobrony, lepsze wykorzystanie wyników badań nad obronnością, promowanie współpracy między przedsiębiorstwami w dziedzinie rozwoju produktów i technologii obronnych, a także wykorzystanie długoletnich projektów współpracy między państwami członkowskimi. Przyjmuje z zadowoleniem również inicjatywę utworzenia Europejskiego Funduszu Obronnego, która obejmuje zarówno europejski program rozwoju przemysłu obronnego jak i działania przygotowawcze na rzecz badań z zakresu obronności.

2. Uznaje, że bezpieczeństwo każdego kraju i całej Unii opiera się zasadniczo na dwóch filarach: na potencjale gospodarczym oraz na społeczeństwie cechującym się jednością i spójnością. Tymczasem bezpieczeństwo każdego państwa członkowskiego jest tożsame z bezpieczeństwem całej Unii. UE musi bardziej stanowczo zadbać o swoje bezpieczeństwo i wyeksponować swą rolę wpływowego globalnego podmiotu podejmującego wysiłki na rzecz pokoju.

Przestrzeganie zasad pomocniczości i proporcjonalności

3. Uznaje art. 173 TFUE za właściwą podstawę prawną programu, gdyż dotyczy ona konkurencyjności przemysłu.

4. Podkreśla, że wdrażaniem europejskiego programu rozwoju przemysłu obronnego będzie zarządzać Europejska Agencja Obrony, która działa jako agencja regulacyjna odpowiedzialna wyłącznie przed Radą. Ponadto zarządzanie tak znacznymi środkami budżetowymi nie jest powszechną praktyką dla agencji regulacyjnej. W związku z tym KR wzywa Komisję Europejską do zapewnienia jak największej przejrzystości funkcjonowania europejskiego programu rozwoju przemysłu obronnego i do wzięcia przykładu z funkcjonowania agencji wykonawczych odpowiedzialnych przed Parlamentem Europejskim.

5. Apeluje, by wykorzystano potencjał wszystkich państw członkowskich UE i by wsparcie nie koncentrowało się na określonych obszarach. Ponadto nie należy zapominać, że rozwój regionalny ma również znaczenie dla bezpieczeństwa wewnętrznego poszczególnych państw członkowskich UE i jest jednym z ich celów rozwojowych.

6. Domaga się, by uwzględniono rozwój zdolności w zakresie bezpieczeństwa i obrony regionów położonych na granicach zewnętrznych UE.

Skoncentrowanie się na wartości dodanej UE

7. Nalega na to, że UE może osiągnąć pokój, wolność, równość i stabilność, współpracując ściśle z rządami państw członkowskich, których bieżący program prac obejmuje kwestię europejskiej wartości dodanej. Zobowiązanie do realizacji tego celu musi być również zapisane w planie działania Europejskiego Funduszu Obronnego.

8. Popiera inicjatywę Komisji Europejskiej mającą na celu wykorzystanie wszystkich jej uprawnień do wzmocnienia zdolności obronnych państw członkowskich UE oraz do promowania współpracy między państwami członkowskimi w celu zapewnienia pogłębionej integracji i przedstawienia jasnych wskazówek dotyczących tego, w jakim kierunku powinno zmierzać wsparcie dla planowania krajowych zdolności obronnych oraz dla rozwoju konkurencyjnych i zintegrowanych łańcuchów dostaw.

9. Zwraca uwagę, że rozwój konkurencyjnych i zintegrowanych łańcuchów dostaw w UE zależy od gotowości politycznej państw członkowskich do zaangażowania się na jego rzecz. Europejski Fundusz Obronny powinien nadawać kształt wspólnym środkom państw członkowskich w zakresie produktów i technologii obrony, a także je wspierać.

10. Podkreśla, że należy czynnie dążyć do strategicznej autonomii UE i zwiększyć jej zdolności obronne. Konieczne jest wsparcie konkurencyjności europejskiego przemysłu obronnego oraz bardzo uważne sprawdzenie, czy wnioskodawcy faktycznie pochodzą z Unii Europejskiej. Główni wykonawcy oraz podwykonawcy muszą mieć swoją siedzibę w Unii Europejskiej, a przedsiębiorstwa muszą pozostawać przynajmniej w połowie własnością państw członkowskich bądź osób fizycznych lub prawnych w UE i muszą być skutecznie kontrolowane przez kapitał europejski. Kierownictwo i rzeczywista kontrola przedsiębiorstw muszą się znajdować w Unii Europejskiej. Ponadto Komisja Europejska musi zadbać o to, by żadne państwo trzecie nie sprawowało faktycznej kontroli nad organizacją należącą do konsorcjum.

11. Podkreśla, że Europejski Fundusz Obronny nie zastępuje działań państw członkowskich, lecz uzupełnia je o projekty transgraniczne, które nie mogłyby być finansowane przez tylko jedno państwo członkowskie. Europejski Fundusz Obronny stanowi – w porozumieniu z państwami członkowskimi i NATO oraz w powiązaniu z innymi inwestycjami międzynarodowymi – uzupełnienie środków państw członkowskich i zapewnia wyraźną europejską wartość dodaną dla europejskiej polityki obronnej.

Włączenie MŚP do łańcucha dostaw europejskiego przemysłu obronnego

12. Z zadowoleniem przyjmuje podejście „cyklu życia” dla Europejskiego Funduszu Obronnego z myślą o wspieraniu badań i rozwoju produktów i technologii w dziedzinie obrony, na co przewiduje się w tym Funduszu dwa filary (okna).

13. Zdecydowanie zaleca, by podczas analizy wniosków projektowych przyznawać dodatkowe punkty konsorcjom, do których należy większa liczba MŚP.

14. Zauważa, że ważnym warunkiem rozwoju obu filarów Europejskiego Funduszu Obronnego jest skuteczny mechanizm planowania zdolności, w którym ustalane będą priorytety dotyczące badań i zdolności oraz zapewniona zostanie ścisła koordynacja między obydwoma filarami.

15. Jest zdania, że dodatkowe unijne wsparcie finansowe dla przemysłu obronnego musi być stosowane na danym terytorium i popiera definicję beneficjentów stosowaną w komunikacie Komisji.

16. Wzywa państwa członkowskie do aktywnego udziału w zarządzaniu dwoma elementami składowymi Funduszu i do ustalenia swoich potrzeb i priorytetów.

17. Z zadowoleniem przyjmuje plany Komisji dotyczące efektywniejszego wykorzystania zastosowań cywilnych w obszarze wojskowym. Uważa inwestycje w te technologie za wspaniałą szansę pobudzenia wzrostu w UE i utworzenia miejsc pracy dla osób o wysokich kwalifikacjach, gdyż w dziedzinie tej stykają się różne sektory: elektronika, lotnictwo, robotyka, technologie komputerowe wysokiej wydajności, sektor kosmiczny, przemysł włókienniczy, budownictwo, telekomunikacja, monitoring cyfrowy, energetyka, nawigacja itd.

18. Zwraca uwagę, że przedsiębiorstwa działające w tym obszarze innowacyjnych technologii to przede wszystkim przedsiębiorstwa typu start-up i MŚP, które przy odpowiednim wsparciu mogłyby znacząco przyczynić się do postępu technologicznego w sektorze obronności. Należy uznać za ważną i pozytywną decyzję Komisji, że UE będzie wspierać w sposób ukierunkowany MŚP w tym sektorze.

19. Postuluje lepszą koordynację pomiędzy odpowiedzialnymi jednostkami, tak aby przekazywać informacje zainteresowanym stronom i promować produkty i technologie o podwójnym zastosowaniu. UE musi umożliwić wykorzystanie tego potencjału w kontekście wzrostu i konkurencyjności.

20. Podziela zdanie Komisji odnośnie do niewielkiego zaangażowania MŚP w projektach transgranicznych; zaangażowanie to powinno być finansowo wspierane w ramach Europejskiego Funduszu Obronnego. Należy jednak pamiętać o tym, że zaangażowanie MŚP w łańcuchach dostaw europejskiego przemysłu obronnego powinno służyć zwiększeniu bezpieczeństwa i poziomu obronności UE, konkurencyjności i autonomii strategicznej. Europejski Fundusz Obronny powinien stymulować osiągnięcie tych celów.

21. Jest zdania, że Komisja Europejska musi zmobilizować wszystkie instrumenty, jakie ma do swojej dyspozycji, tak aby MŚP w całej UE miały jednakowy dostęp do tego Funduszu. Postępy w zakresie innowacji nie są mierzalne w krótkim okresie; wyniki można obserwować dopiero na etapie zastosowania. Z pewnością wprowadzenie planowej i obejmującej wszystkie poziomy polityki innowacyjnej stanowiłoby bodziec dla najbardziej innowacyjnych przedsiębiorstw, aby stały się strategicznymi inwestorami MŚP.

22. Wzywa Komisję do wsparcia następujących środków, poprzez które można zwiększyć udział MŚP w projektach w zakresie obronności:

- Do kryteriów przyznawania dotacji na finansowanie projektów współpracy w ramach obecnych wieloletnich ram finansowych (WRF) powinien należeć także warunek, że udział muszą w nich brać co najmniej trzy przedsiębiorstwa z co najmniej dwóch państw członkowskich. Ważne jest, aby proponowane projekty były faktycznie transgraniczne i aby przyczyniały się do defragmentacji rynku produktów związanych z obronnością w UE. W kryteriach przyznawania dotacji powinno się doliczać dodatkowe punkty konsorcjom, do których należy więcej przedsiębiorstw i państw członkowskich.
- Konsorcja z większą liczbą uczestniczących MŚP powinny być traktowane priorytetowo w stosunku do porównywalnych projektów o mniejszej liczbie uczestniczących MŚP.
- Postuluje, aby w miarę możliwości przynajmniej w obszarze badań i rozwoju wyraźne były powiązania z MŚP, tak jak gwarantuje się to już w zamówieniach publicznych dotyczących projektów w zakresie badań.
- Postuluje stworzenie stabilnego systemu komunikacyjnego w celu koordynowania wspólnych środków w zakresie informowania podejmowanych przez odpowiednie służby Komisji, przy czym jedna z głównych korzyści takiego systemu informacyjnego polega na istnieniu jednego informacyjnego punktu kontaktowego dla wszystkich możliwości finansowania, włączając w to wszystkie odpowiednie programy UE dotyczące obronności i produktów podwójnego zastosowania. Ważne jest, że za pośrednictwem tego systemu komunikacyjnego zostaną opublikowane przykłady dobrych praktyk.
- Z zadowoleniem przyjmuje zarówno postanowienie Komisji Europejskiej przeznaczenia części środków Europejskiego Funduszu Obronnego dla MŚP, a mianowicie dla projektów, które promują transgraniczne zaangażowanie MŚP, jak i wsparcie Unii w wysokości maksymalnie 20 % całkowitej kwoty kwalifikowalnych kosztów tych środków.

Finansowanie

23. Zwraca uwagę, że grupa EBI jest ważnym partnerem w inwestycjach w technologie podwójnego zastosowania, w zakresie których MŚP odgrywają znaczącą rolę w dziedzinach uzbrojenia wojskowego lub technologii wojskowej do zastosowań cywilnych, cyberbezpieczeństwa, szczepionek, ochrony biologicznej, jak również struktur telekomunikacyjnych i informacyjnych.

24. Podkreśla, że z uwagi na szczególne cechy sektora obronnego nie wszystkie usługi bankowe nadają się do wspierania MŚP. Z zadowoleniem przyjmuje proaktywne podejście EBI, aby wykorzystywać inne instrumenty takie jak pożyczki, gwarancje i kapitał własny.

25. Uważa, że utworzenie Europejskiego Funduszu Obrony nie może stanowić pretekstu do umniejszenia znaczenia polityki spójności ani w żaden sposób wpływać na alokację środków w jej ramach. Polityka ta musi pozostać głównym narzędziem inwestycji publicznych w Unii Europejskiej z myślą o poprawie integracji europejskiej dzięki spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej.

Bruksela, dnia 23 marca 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

III

(Akty przygotowawcze)

KOMITET REGIONÓW

128. SESJA PLENARNA KR-U, 22.3.2018–23.3.2018

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Zmieniony Program wspierania reform strukturalnych oraz nowe instrumenty budżetowe na rzecz strefy euro

(2018/C 247/09)

Sprawozdawczyni generalna: Olga ZRIHEN (BE/PES), posłanka do Parlamentu Walońskiego**Dokumenty źródłowe:**

Komunikat „Nowe instrumenty budżetowe na rzecz stabilnej strefy euro osadzone w ramach prawnych Unii”,

COM(2017) 822 final

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2017/825 w celu zwiększenia puli środków finansowych Programu wspierania reform strukturalnych i dostosowania jego celu ogólnego

COM(2017) 825 final

Do wiadomości:

Komunikat „Dalsze działania na rzecz dokończenia budowy unii gospodarczej i walutowej: plan działania”

COM(2017) 821 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2017/825 w celu zwiększenia puli środków finansowych Programu wspierania reform strukturalnych i dostosowania jego celu ogólnego
COM(2017) 825 final

Poprawka 1

Motyw 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Program wspierania reform strukturalnych (zwany dalej „programem”) został utworzony na potrzeby wzmocnienia zdolności państw członkowskich w zakresie przygotowania i wdrożenia reform administracyjnych i strukturalnych pobudzających wzrost gospodarczy, w tym poprzez wsparcie na rzecz skutecznego i wydajnego wykorzystania funduszy unijnych. Komisja oferuje wsparcie w ramach programu na żądanie któregośkolwiek z państw członkowskich, które może obejmować szereg obszarów polityki. Rozwijanie odpornej gospodarki opartej na solidnych strukturach gospodarczych i społecznych, które pozwalają państwu członkowskiemu skutecznie amortyzować wstrząsy i szybko się z nich otrząsnąć, stanowi wkład do spójności gospodarczej i społecznej. Wdrożenie strukturalnych reform instytucjonalnych, administracyjnych i reform strukturalnych pobudzających wzrost gospodarczy jest odpowiednim narzędziem do osiągnięcia takiego rozwoju.	Program wspierania reform strukturalnych (zwany dalej „programem”) został utworzony na potrzeby wzmocnienia zdolności państw członkowskich w zakresie przygotowania i wdrożenia reform administracyjnych i strukturalnych pobudzających wzrost gospodarczy, które mają znaczenie dla realizacji celów wytyczonych w Traktacie UE i są bezpośrednio związane z kompetencjami UE, w tym poprzez wsparcie na rzecz skutecznego i wydajnego wykorzystania funduszy unijnych. Komisja oferuje wsparcie w ramach programu na żądanie któregośkolwiek z państw członkowskich. Rozwijanie odpornej gospodarki opartej na solidnych strukturach gospodarczych i społecznych, które pozwalają państwu członkowskiemu skutecznie amortyzować wstrząsy i szybko się z nich otrząsnąć, powinno stanowić wkład do spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Niezbędnym warunkiem powodzenia programu jest wzięcie odpowiedzialności za istotne dla UE reformy strukturalne w terenie, zwłaszcza przez władze lokalne i regionalne oraz partnerów społecznych.

Poprawka 2

Motyw 3

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Pogłębienie spójności gospodarczej i społecznej poprzez wzmocnienie reform strukturalnych ma kluczowe znaczenie dla pomyślnego członkostwa w unii gospodarczej i walutowej. Jest to szczególnie ważne dla państw członkowskich, których walutą nie jest euro, w ich przygotowaniach do przystąpienia do strefy euro.	Pogłębienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez istotne dla UE reformy strukturalne ma kluczowe znaczenie dla pomyślnego członkostwa i większej konwergencji w unii gospodarczej i walutowej. Jest to szczególnie ważne dla państw członkowskich, których walutą nie jest euro, w ich przygotowaniach do przystąpienia do strefy euro.

Poprawka 3

Motyw 5

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Należy również wskazać, że działania w ramach programu mogą wspierać reformy, które mogą ułatwić państwom członkowskim pragnącym przyjąć euro przygotowanie się do uczestnictwa w strefie euro.	

Uzasadnienie

Powyższy motyw jest zbędny, biorąc pod uwagę motyw 3.

Poprawka 4

Motyw 6

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Aby zaspokoić rosnące zapotrzebowanie państw członkowskich na wsparcie oraz ze względu na konieczność wsparcia wdrażania reform strukturalnych w państwach członkowskich, których walutą nie jest euro, należy zwiększyć przydział środków finansowych na program do poziomu, który pozwoli Unii zapewnić wsparcie odpowiadające potrzebom ubiegających się o nie państw członkowskich.	Aby zaspokoić rosnące zapotrzebowanie państw członkowskich na wsparcie oraz ze względu na konieczność wsparcia wdrażania istotnych dla UE reform strukturalnych w państwach członkowskich, których walutą nie jest euro, należy – stosując instrument elastyczności na mocy art. 11 obecnych wieloletnich ram finansowych – zwiększyć przydział środków finansowych na program do poziomu, który pozwoli Unii zapewnić wsparcie odpowiadające potrzebom ubiegających się o nie państw członkowskich.

Poprawka 5

Artykuł 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
„Artykuł 4	„Artykuł 4
Cel ogólny	Cel ogólny
Celem ogólnym programu jest wsparcie reform instytucjonalnych i administracyjnych oraz reform strukturalnych pobudzających wzrost gospodarczy w państwach członkowskich w drodze udzielenia wsparcia instytucjom krajowym w zakresie środków mających na celu reformowanie i wzmacnianie instytucji, sprawowania rządów, administracji publicznej oraz sektorów gospodarczych i społecznych, podejmowanych w związku z wyzwaniami gospodarczymi i społecznymi, z zamiarem zwiększenia spójności, konkurencyjności, wydajności, zrównoważonego wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy, a także inwestycji, co również przygotuje do członkostwa w strefie euro, w szczególności w kontekście procesów związanych z zarządzaniem gospodarczym, w tym przez wspieranie skutecznego, wydajnego i przejrzystego wykorzystania funduszy unijnych.”;	Celem ogólnym programu jest wsparcie reform instytucjonalnych i administracyjnych oraz reform strukturalnych pobudzających wzrost gospodarczy w państwach członkowskich, które to reformy wnoszą europejską wartość dodaną w dziedzinach polityki objętych kompetencjami dzielonymi między UE a państwami członkowskimi i których nie dotyczy program pomocy technicznej , w drodze udzielenia wsparcia instytucjom publicznym państw członkowskich w zakresie środków mających na celu reformowanie i wzmacnianie instytucji, sprawowania rządów, administracji publicznej oraz sektorów gospodarczych i społecznych, podejmowanych w związku z wyzwaniami gospodarczymi i społecznymi, z zamiarem zwiększenia spójności, konkurencyjności, wydajności, zrównoważonego wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy, a także inwestycji, co również przygotuje do członkostwa w strefie euro, w szczególności w kontekście procesów związanych z zarządzaniem gospodarczym, w tym przez wspieranie skutecznego, wydajnego i przejrzystego wykorzystania funduszy unijnych.”;

Poprawka 6

Nowy art. 1 ust. 1a

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
	Artykuł 5.2. Cele szczegółowe określone w ust. 1 odnoszą się do obszarów polityki związanych ze spójnością, konkurencyjnością, wydajnością, innowacją, inteligentnym, zrównoważonym wzrostem gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu, miejscami pracy i inwestycjami, a w szczególności są to: a) zarządzanie finansami i aktywami publicznymi, proces budżetowy, zarządzanie zadłużeniem i administracja skarbową; b) reforma instytucjonalna oraz skuteczne i ukierunkowane na usługi funkcjonowanie administracji publicznej, w tym – w stosownych przypadkach – poprzez uproszczenie przepisów, faktyczną praworządność, reformy wymiaru sprawiedliwości i skuteczniejsze zwalczanie nadużyć finansowych, korupcji i prania pieniędzy; c) otoczenie biznesowe (w tym MŚP), reindustrializacja, rozwój sektora prywatnego, inwestycje, publiczny udział w przedsiębiorstwach, procesy prywatyzacyjne, handel i bezpośrednie inwestycje zagraniczne, konkurencja i zamówienia publiczne, zrównoważony rozwój sektorowy oraz wspieranie innowacji i cyfryzacji; d) kształcenie i szkolenie; polityki dotyczące rynku pracy, w tym dialogu społecznego, w celu tworzenia miejsc pracy; walka z ubóstwem; propagowanie włączenia społecznego; system zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej; system zdrowia publicznego i opieki zdrowotnej; a także spójność i polityki w zakresie azylu, migracji i ochrony granic; e) polityki dotyczące wdrażania działań na rzecz klimatu i propagowania efektywności energetycznej, osiągnięcia dywersyfikacji źródeł energii, a także dotyczące sektora rolnictwa, rybołówstwa i zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich; lub f) polityki dotyczące sektora finansowego, w tym propagowanie wiedzy finansowej, stabilność finansowa, dostęp do finansowania i kredytowanie gospodarki realnej; opracowywanie i przekazywanie danych i statystyk oraz monitorowanie ich jakości, a także polityka mająca na celu zwalczanie uchylania się od opodatkowania.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Zmiana rozporządzenia w sprawie Programu wspierania reform strukturalnych na lata 2018–2020

1. Zgadza się z zasadą leżącą u podstaw programu wsparcia, który ma na celu dobrowolne zapewnienie na żądanie któregośkolwiek z państw członkowskich pomocy technicznej w przeprowadzeniu reform strukturalnych w państwach członkowskich. Jednak jego zdaniem zakres reform strukturalnych kwalifikujących się do wsparcia UE powinien być ograniczony do dziedzin polityki, które są istotne dla wdrażania celów zapisanych w Traktacie UE i które dotyczą bezpośrednio kompetencji UE. Odrzuca wszelkie propozycje finansowania w państwach członkowskich nieokreślonych reform strukturalnych, które nie zostały poddane uprzedniej ocenie europejskiej wartości dodanej i które nie są bezpośrednio związane z kompetencjami UE zapisanymi w Traktacie. W tym kontekście wskazuje na swą rezolucję z 1 lutego 2018 r., w której odrzucił wniosek Komisji Europejskiej dotyczący rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów (UE) nr 1303/2013 z dnia 6 grudnia 2017 r. ⁽¹⁾

2. Zgadza się z Komisją, że jednym z głównych celów programu wsparcia powinno być zwiększenie zdolności administracyjnej na lokalnym, regionalnym i krajowym szczeblu sprawowania rządów w zainteresowanych państwach członkowskich. Podkreśla znaczenie wielopoziomowego sprawowania rządów i podejścia ukierunkowanego na konkretny obszar przy określaniu i wdrażaniu reform.

3. Apeluje o jeden zestaw wytycznych obejmujący wszystkie narzędzia usprawnienia struktur administracyjnych finansowane przez UE i umożliwiające skuteczną koordynację z istniejącymi programami pomocy technicznej na szczeblu UE i państwa członkowskiego otrzymującego wsparcie, zgodnie z postulatem Europejskiego Trybunału Obrachunkowego (ECA).

4. Ubolewa, że Komisja nie przedstawiła dowodów ilościowych i jakościowych na to, że program może spełnić swe zadanie. Podkreśla, że ze względu na to, iż Program wspierania reform strukturalnych jest programem wsparcia technicznego, powinien mieć on stały charakter po 2020 r., dopiero gdy uzyskana zostanie pozytywna ocena jego wyników w latach 2017–2020.

5. Zauważa, że na podstawie podziału uprawnień i kompetencji obowiązujących w każdym państwie członkowskim oraz zaleceń dla poszczególnych krajów, często kierowanych do władz lokalnych i regionalnych, program musi być dostępny dla władz lokalnych i regionalnych.

6. Wyraża zadowolenie, że Komisja proponuje podwyższenie budżetu na zmieniony Program wspierania reform strukturalnych poprzez wykorzystanie instrumentu elastyczności na mocy art. 11 obecnych wieloletnich ram finansowych.

Odpowiedzialność za istotne dla UE reformy strukturalne i ich finansowanie

7. Podkreśla, że wiele przeszkód utrudnia właściwe planowanie i wdrażanie istotnych dla UE reform strukturalnych w państwach członkowskich, w tym brak odpowiedzialności, polityczna i instytucjonalna złożoność reform, negatywny wpływ na grupy społeczne i obszary, brak pola manewru budżetowego, by pokryć koszty reform, niewystarczająca zdolność administracyjna i instytucjonalna oraz brak koordynacji na różnych szczeblach rządu. Ogólnie mówiąc, odpowiedzialność na szczeblu krajowym za wdrażanie zaleceń dla poszczególnych krajów jest wciąż uznawana za niewystarczającą, co jest częściowo związane z brakiem pełnego zaangażowania w proces władz lokalnych i regionalnych w charakterze partnerów.

8. Podkreśla, że centra wiedzy, zapewniające bezpłatne wsparcie techniczne władzom lokalnym i regionalnym w zakresie interpretowania przepisów UE i korzystania z funduszy UE, odgrywają istotną rolę w zapewnianiu skutecznego wdrażania przepisów i absorpcji funduszy. Wzywa państwa członkowskie, które nie dysponują takimi centrami wiedzy, do rozważenia ich stworzenia, tak aby ułatwić efektywne korzystanie z nowych instrumentów budżetowych.

9. Podkreśla, że chociaż podstawą prawną niektórych zaleceń dla poszczególnych krajów są odpowiednie procedury dotyczące paktu stabilności i wzrostu oraz zakłócenia równowagi makroekonomicznej, inne mają znaczenie polityczne, lecz nie są wiążące prawnie. Odnotowuje, że ani groźba sankcji w ramach procedury dotyczącej paktu stabilności i wzrostu oraz zakłócenia równowagi makroekonomicznej, ani znaczenie polityczne nie zapewniły zadowalającego wdrażania

⁽¹⁾ COM(2017) 826 final.

zaleceń dla poszczególnych krajów i większej odpowiedzialności za reformy. Wzywa do przyjęcia bardziej oddolnego podejścia poprzez zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych z myślą o wytworzeniu silniejszego poczucia odpowiedzialności.

10. Odnotowuje, że choć znaczenie koordynacji polityki gospodarczej w UE nie ulega wątpliwości, należy zbadać, czy zachęty i zobowiązania finansowe planowane w odniesieniu do niektórych reform prowadzonych w państwach członkowskich mają rzeczywiście odpowiednią podstawę prawną w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Kwestionuje ponadto plan powiązania znacznych środków finansowych z instrumentem zapewniającym w pełni dobrowolną pomoc i przeznaczenia ich na ten cel oraz opierającym się na nieprzejrzystym systemie selekcji i zatwierdzania wniosków, co nastroczałoby również problemów pod względem wyznaczenia priorytetów tematycznych, planowania budżetowego i właściwej równowagi terytorialnej.

11. Podkreśla również, że w obliczu obecnego podziału uprawnień wiele istotnych dla UE reform strukturalnych wpływa na obszary kompetencji dzielonych krajowego i niższego niż krajowy szczebla sprawowania rządów. Dlatego też w celu uniknięcia naruszenia zasady pomocniczości i proporcjonalności, państwa członkowskie muszą włączyć samorządy lokalne i regionalne w opracowanie i wdrażanie reform strukturalnych w charakterze stałych partnerów.

12. Ubolewa zatem nad propozycją Komisji, by zobowiązania na rzecz reform i zachęty finansowe były uzgadniane dwustronnie między Komisją i rządami krajowymi oraz wdrażane w ramach europejskiego semestru bez formalnego włączenia szczebla lokalnego lub regionalnego w zależności od wewnętrznego podziału kompetencji w państwie członkowskim. Istnieje de facto realne ryzyko, że proponowane podejście doprowadzi do zakwestionowania podziału kompetencji oraz do naruszenia zasad pomocniczości czy też autonomii lokalnej lub regionalnej zdefiniowanych w odpowiednich konwencjach Rady Europy. Tytułem przykładu dokument otwierający debatę dotyczący pogłębienia UGW, opublikowany przez Komisję w maju 2017 r., odnosi się na przykład do propozycji w sprawie uzgodnienia wiążących norm pomiaru jakości wydatków publicznych. Nadzór nad tymi normami za pomocą istniejących tabeli wskaźników odbywałby się w ramach europejskiego semestru. Uzależnienie dostępu do funduszy UE od osiągnięcia pewnego poziomu norm oznaczałoby, że UE narzuca swoje podejście i kierunek polityczny w tych dziedzinach polityki, w których dzieli kompetencje z niższymi szczeblami sprawowania rządów, co byłoby sprzeczne z zasadą pomocniczości.

13. Ubolewa ponadto nad faktem, że kryteria oceny, w jakim stopniu spełniono zobowiązania do reform, oraz kryteria uruchomienia transz płatności ustalane i administrowane są wyłącznie przez Komisję, bez udziału władz państw członkowskich. Zauważa, że wniosek jest niejasny, jeżeli chodzi o kryteria oceny, i że kryteriów tych nie można wywnioskować z zaleceń dla poszczególnych krajów określonych zazwyczaj bez odniesienia do celów, etapów wykonania i zasad systematycznego monitorowania. Uważa wreszcie, że zachęty finansowe UE nie powinny być postrzegane jako chęć obejścia procesów demokratycznych na szczeblu europejskim lub krajowym czy też stosowania szantażu finansowego.

14. Wyraża ubolewanie, że Komisja nie zapewnia żadnych podstaw ani wskazówek do tego, w jaki sposób należałoby ująć ilościowo proponowane zachęty finansowe, przyznając równocześnie, że ujęcie ilościowe krótkoterminowych kosztów reform będzie się prawdopodobnie znacznie różnić zależnie od tego, czy będzie obejmować wyłącznie koszty administracyjne (projektowanie, wdrażanie i budowanie zdolności), czy również koszty społeczne.

15. Podkreśla, że zobowiązania do reform powinny się opierać na realistycznej ocenie wyzwań dotyczących zdolności instytucjonalnej i administracyjnej zainteresowanych organów publicznych i powinny obejmować odpowiednie strategie usprawnienia administracji. Trzeba wziąć pod uwagę różnice w warunkach działania między państwami członkowskimi i regionami UE w odniesieniu do usprawniania struktur administracyjnych, co pokazuje również analiza KR-u dotycząca zaleceń dla poszczególnych krajów z perspektywy terytorialnej.

16. Odnotowuje, że inne obszary polityki UE wspierają promowanie reform strukturalnych. Dotyczy to europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych ze względu na warunki *ex ante*, gdyż odnoszą się one do wdrażania prawa UE, usprawnienia struktur administracyjnych i – za pośrednictwem koncentracji tematycznej – do wprowadzania reform w zakresie strategii „Europa 2020”. Akcentuje zatem, że absolutnie niezbędne jest zapewnienie ram politycznych, które zastąpią strategię „Europa 2020” w celu umożliwienia stałej koncentracji tematycznej w następnym okresie programowania. Podkreśla, że te nowe ramy muszą się opierać na nowej wizji terytorialnej aktualizującej Perspektywę rozwoju przestrzennego z 1999 r.⁽²⁾

⁽²⁾ CdR 4285/2015.

17. Podkreśla również, że dalsze powiązanie istotnych dla UE reform strukturalnych i polityki spójności sprawia, że jeszcze istotniejsze jest udemokratycznienie europejskiego semestru na szczeblu europejskim i uzupełnienie go o kodeks postępowania wyznaczający normy uczestnictwa władz lokalnych i regionalnych, by zwiększyć skuteczność procesu i odpowiedzialność za niego ⁽³⁾. Podkreśla, że zasady pomocniczości, proporcjonalności, partnerstwa i wielopoziomowego sprawowania rządów powinny być wspólną podstawą polityki spójności i innych kierunków polityki wspierających reformy strukturalne.

18. Ponawia swój postulat, by nowe narzędzia budżetowe UGW były finansowane bez wypierania inwestycji prywatnych oraz innych publicznych systemów finansowania, takich jak finansowanie polityki spójności UE.

19. Uważa, że przedstawiona w komunikacie propozycja zachęt finansowych do reform strukturalnych jest niewystarczająca do opracowania niezbędnych wniosków ustawodawczych. Ubolewa, że Komisja nie przeprowadziła ani oceny skutków, ani konsultacji z zainteresowanymi stronami przed jej opublikowaniem.

20. Ubolewa, że propozycja fazy pilotażowej w latach 2018–2020 narzędzia realizacji reform oraz związanych z nią zmian rozporządzenia w sprawie Programu wspierania reform strukturalnych i rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów jest niezgodna z zapowiadaną publikacją wniosku w sprawie nowych WRF w maju 2018 r.

21. Proponuje zatem, by na etapie opracowywania narzędzia wsparcia finansowego w celu wspomoczenia reform strukturalnych uwzględniono **następujące zasady**:

- przyszłe programy europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych powinny służyć wsparciu budżetowemu na reformy strukturalne mające na celu promowanie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej i wchodzące w zakres polityki spójności przy poszanowaniu zasad pomocniczości, partnerstwa i wielopoziomowego sprawowania rządów zamiast opracowywania odrębnego programu finansowania,
- udział polityki spójności w następnych WRF musi pozostać taki sam jak obecnie, by zapewnić skuteczność polityki, należy także unikać obcinania środków na europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne w celu finansowania reform strukturalnych,
- finansowanie UE na reformy strukturalne wykraczające poza zakres polityki spójności powinny wspierać pożyczki, a nie dotacje,
- trzeba zmienić sposób określania reform strukturalnych i rozstrzygania o nich poprzez udział władz lokalnych i regionalnych w europejskim semestrze. Umożliwiłoby to dodanie „wymiaru terytorialnego” do europejskiego semestru oraz ułatwiło różnorodność terytorialną w Europie, a także zapewniło pełny udział władz lokalnych i regionalnych w krajowych programach reform i przyczyniło do respektowania podziału uprawnień w UE,
- każda propozycja w sprawie unijnego finansowania reform strukturalnych musi obejmować ocenę skutków *ex ante* oraz konsultacje z zainteresowanymi stronami i powinna przewidywać ocenę śródkresową.

Instrumenty budżetowe dla państw członkowskich pragnących przyłączyć się do strefy euro i unii bankowej

22. Odnotowuje, że odporne struktury gospodarcze oraz wysoki stopień trwałej konwergencji są warunkami wstępnymi do tego, by państwa członkowskie przyjęły euro. Przyjmuje z zadowoleniem propozycję stworzenia narzędzia konwergencji w celu wsparcia państw członkowskich uczestniczących w tym przedsięwzięciu. Nalega, by Komisja wyjaśniła rolę narzędzia konwergencji, Programu wspierania reform strukturalnych, europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz Funduszu Spójności.

⁽³⁾ CdR 5386/2016.

23. Ponawia poparcie dla dokończenia unii bankowej. Odnotowuje, że państwa członkowskie nie uzgodniły jeszcze wspólnego mechanizmu ochronnego, jeżeli jednolity fundusz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków okaże się niewystarczający. Przyjmuje z zadowoleniem propozycję Komisji w sprawie utworzenia linii kredytowej czy też gwarancji w przyszłym Europejskim Funduszu Walutowym.

Funkcja stabilizacyjna mająca na celu ochronę inwestycji przed dużymi wstrząsami asymetrycznymi

24. Podkreśla, że różnice w cyklu koniunkturalnym państw członkowskich strefy euro wynikające z czynników strukturalnych można zmniejszyć, tworząc instrument UE mający na celu zaradzenie wstrząsom asymetrycznym. Zgadza się z Komisją co do kryteriów, które spełnić musi funkcja stabilizacyjna.

25. Przypomina swoje stanowisko, że skuteczność każdego potencjalnego wsparcia wymaga, by nie nakładało się ono na istniejące instrumenty takie jak europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne i Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS), lecz raczej je uzupełniało.

26. Zgadza się z Komisją, że mechanizm zdolności fiskalnej powinien być wystarczająco szeroki, by być skuteczny. Ponawia jednak swój sprzeciw wobec uczynienia z mechanizmu zdolności fiskalnej strefy euro działu dotyczącego strefy euro w budżecie UE, podczas gdy pułap zasobów własnych pozostaje na obecnym poziomie 1,23 % DNB, by uniknąć skutków wypierania wobec finansowania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz innych kierunków polityki UE.

27. Podkreśla, że dla władz lokalnych i regionalnych olbrzymie znaczenie ma funkcja stabilizacyjna chroniąca w trudnych okresach poziom inwestycji publicznych przed dużymi wstrząsami asymetrycznymi. Uważa, że proponowany europejski program ochrony inwestycji może być pierwszym krokiem na drodze do funkcji stabilizacyjnej.

28. Podkreśla znaczenie funkcji stabilizującej polityki spójności, która w połączeniu z elementami uelastycznienia takimi jak wzrost poziomu współfinansowania oraz kształtowanie płatności zaliczkowych odgrywała istotną rolę w kryzysie finansowym, chroniąc inwestycje publiczne w regionach dotkniętych asymetrycznymi wstrząsami gospodarczymi.

29. Odnotowuje, że proponowany europejski program ochrony inwestycji rozpocząłby się od pożyczek, stosunkowo małego elementu dotacji oraz mechanizmu ubezpieczenia opartego na dobrowolnych składkach państw członkowskich. Podkreśla, że program może się mieć ograniczoną przydatność dla państw członkowskich mających niewielki margines swobody budżetowej, którym może być trudno pożyczać środki w czasie kryzysu.

30. Apeluje do Komisji, by wypowiedziała się bardziej szczegółowo na temat programów stabilizacji opartych na dotacjach lub ubezpieczeniu, takich jak fundusz na czarną godzinę.

31. Czeką z niecierpliwością na zapowiedziane krajowe platformy inwestycyjne, w których władze lokalne i regionalne będą odgrywać pewną rolę, wykorzystując swe doświadczenia dotyczące europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz EFIS.

Bruksela, dnia 22 marca 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Europejska inicjatywa obywatelska

(2018/C 247/10)

Sprawozdawca: Luc Van Den Brande (BE/EPL), członek Flamandzko-Europejskiej Agencji Łącznikowej

Dokumenty źródłowe: COM(2017) 482 final

SWD(2017) 294 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Poprawka 1

Artykuł 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Przedmiot	Przedmiot
Niniejsze rozporządzenie ustanawia procedury i warunki wymagane na potrzeby inicjatywy zwrócenia się do Komisji Europejskiej o przedłożenie, w ramach jej uprawnień, odpowiedniego wniosku w sprawach, w odniesieniu do których, zdaniem obywateli Unii, stosowanie Traktatów wymaga aktu prawnego Unii („europejskiej inicjatywy obywatelskiej” lub „inicjatywy”).	Niniejsze rozporządzenie ustanawia procedury i warunki wymagane na potrzeby inicjatywy zwrócenia się do Komisji Europejskiej o przedłożenie, w ramach jej uprawnień, odpowiedniego wniosku w sprawach, w odniesieniu do których, zdaniem obywateli Unii, stosowanie Traktatów wymaga aktu prawnego Unii, zgodnie z art. 288 TFUE („europejskiej inicjatywy obywatelskiej” lub „inicjatywy”).

Uzasadnienie

Odwołanie do art. 288 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w celu doprecyzowania, że akt prawny odnosi się nie tylko do wiążących rozporządzeń, dyrektyw i decyzji, ale też do niewiążących zaleceń i opinii.

Poprawka 2

Artykuł 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Przedmiot	Przedmiot
Niniejsze rozporządzenie ustanawia procedury i warunki wymagane na potrzeby inicjatywy zwrócenia się do Komisji Europejskiej o przedłożenie, w ramach jej uprawnień, odpowiedniego wniosku w sprawach, w odniesieniu do których, zdaniem obywateli Unii, stosowanie Traktatów wymaga aktu prawnego Unii („europejskiej inicjatywy obywatelskiej” lub „inicjatywy”).	Niniejsze rozporządzenie ustanawia procedury i warunki wymagane na potrzeby inicjatywy zwrócenia się do Komisji Europejskiej o przedłożenie, w ramach jej uprawnień, odpowiedniego wniosku w sprawach, w odniesieniu do których, zdaniem obywateli Unii, stosowanie Traktatów wymaga aktu prawnego Unii („europejskiej inicjatywy obywatelskiej” lub „inicjatywy”).

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
	<i>Przez stosowanie Traktatów należy również rozumieć, że Komisja na mocy art. 48 TUE ma możliwość przedkładania propozycji zmiany Traktatów.</i>

Uzasadnienie

Art. 48 Traktatu o Unii Europejskiej przewiduje, że Komisja może przedkładać Radzie Europejskiej propozycje zmiany Traktatów. Zważywszy na to, że Komisja ma uprawnienia do proponowania takich zmian Traktatów, inicjatywy obywatelskie mające na celu takie zmiany również należy uznać za dopuszczalne.

Poprawka 3

Artykuł 4 ustęp 4

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<i>Informacje i pomoc ze strony Komisji oraz państw członkowskich</i>	<i>Informacje i pomoc ze strony Komisji oraz państw członkowskich</i>
Po zarejestrowaniu inicjatywy przez Komisję zgodnie z art. 6 Komisja zapewnia tłumaczenie treści inicjatywy na wszystkie języki urzędowe Unii w celu publikacji w rejestrze oraz wykorzystania do zbierania deklaracji poparcia zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. <i>Grupa organizatorów może ponadto zapewnić tłumaczenie załącznika na wszystkie języki urzędowe Unii</i> w celu publikacji w rejestrze, <i>a także – stosownie do przypadku – projektu aktu ustawodawczego, o którym mowa w załączniku II, przedłożonego zgodnie z art. 6 ust. 2.</i>	Po zarejestrowaniu inicjatywy przez Komisję zgodnie z art. 6 Komisja zapewnia tłumaczenie treści inicjatywy na wszystkie języki urzędowe Unii w celu publikacji w rejestrze oraz wykorzystania do zbierania deklaracji poparcia zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, <i>w tym także</i> tłumaczenie załącznika w celu publikacji w rejestrze <i>oraz – w stosownym przypadku – projektu aktu ustawodawczego, o którym mowa w załączniku II, przedłożonego zgodnie z art. 6 ust. 2.</i>

Uzasadnienie

Wydaje się sensowne, by skoro już inicjatywa zostanie zarejestrowana, Komisja Europejska zapewniała też tłumaczenie załączników, a w szczególności projektu aktu ustawodawczego, jeśli stanowi on część inicjatywy.

Poprawka 4

Artykuł 6

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<i>Rejestracja</i>	<i>Rejestracja</i>
1. Deklaracje poparcia inicjatywy mogą być zbierane wyłącznie po zarejestrowaniu danej inicjatywy przez Komisję.	1. Deklaracje poparcia inicjatywy mogą być zbierane wyłącznie po zarejestrowaniu danej inicjatywy przez Komisję.
2. Grupa organizatorów składa do Komisji wniosek o rejestrację za pośrednictwem rejestru.	2. Grupa organizatorów składa do Komisji wniosek o rejestrację za pośrednictwem rejestru.

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Składając wniosek, grupa organizatorów: a) przekazuje informacje, o których mowa w załączniku II, w jednym z języków urzędowych Unii; b) w sytuacji gdy składa się z więcej niż siedmiu członków, wskazuje siedmiu członków, którzy będą uwzględniani dla celów art. 5 ust. 1 i 2; c) stosownie do przypadku – wskazuje, że na podstawie art. 5 ust. 7 powołano podmiot prawny. Bez uszczerbku dla ust. 5 i 6 Komisja wydaje decyzję w sprawie wniosku o rejestrację w terminie dwóch miesięcy od jego złożenia.	Składając wniosek, grupa organizatorów: a) przekazuje informacje, o których mowa w załączniku II, w jednym z języków urzędowych Unii; b) w sytuacji gdy składa się z więcej niż siedmiu członków, wskazuje siedmiu członków, którzy będą uwzględniani dla celów art. 5 ust. 1 i 2; c) stosownie do przypadku – wskazuje, że na podstawie art. 5 ust. 7 powołano podmiot prawny. Bez uszczerbku dla ust. 5 i 6 Komisja wydaje decyzję w sprawie wniosku o rejestrację w terminie dwóch miesięcy od jego złożenia. <i>Komisja składa wniosek o rejestrację do niezależnej 7-osobowej komisji, składającej się z prawników, pracowników akademickich oraz przedstawicieli europejskiego społeczeństwa obywatelskiego. Oceniają oni wniosek o rejestrację pod kątem jego dopuszczalności, mogą przeprowadzić wysłuchanie grupy organizatorów i przekazują swoją uzasadnioną decyzję Komisji, która zatwierdza podjętą decyzję.</i>
3. Komisja dokonuje rejestracji inicjatywy, jeżeli: [...]	3. Komisja dokonuje rejestracji inicjatywy, jeżeli:

Uzasadnienie

Jednym z kluczowych niedostatków w nowym rozporządzeniu pozostaje konflikt interesów oraz monopol Komisji na wszystkich etapach procedury. Proponuje się zatem – zgodnie z opinią KR-u z 2015 r. – by decyzję o rejestracji powierzyć niezależnej komisji, składającej się z prawników, pracowników akademickich oraz przedstawicieli europejskiego społeczeństwa obywatelskiego.

Poprawka 5

Artykuł 8

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Okres zbierania deklaracji 1. Wszystkie deklaracje poparcia są zbierane w okresie nieprzekraczającym 12 miesięcy od daty wybranej przez grupę organizatorów („okresie zbierania deklaracji”), bez uszczerbku dla art. 11 ust. 6. Data ta nie może przypadać później niż w terminie trzech miesięcy od rejestracji inicjatywy zgodnie z art. 6. Grupa organizatorów informuje Komisję o wybranej dacie najpóźniej 10 dni roboczych przed tą datą.	Okres zbierania deklaracji 1. Wszystkie deklaracje poparcia są zbierane w okresie nieprzekraczającym 18 miesięcy od daty wybranej przez grupę organizatorów („okresie zbierania deklaracji”), bez uszczerbku dla art. 11 ust. 6. Data ta nie może przypadać później niż w terminie trzech miesięcy od rejestracji inicjatywy zgodnie z art. 6. Grupa organizatorów informuje Komisję o wybranej dacie najpóźniej 10 dni roboczych przed tą datą.

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Jeżeli grupa organizatorów chce zakończyć zbieranie deklaracji poparcia przed upływem okresu 12 miesięcy od rozpoczęcia okresu zbierania, informuje Komisję o dacie, w której ma się zakończyć okres zbierania deklaracji.	Jeżeli grupa organizatorów chce zakończyć zbieranie deklaracji poparcia przed upływem okresu 18 miesięcy od rozpoczęcia okresu zbierania, informuje Komisję o dacie, w której ma się zakończyć okres zbierania deklaracji.

Uzasadnienie

Zebranie miliona podpisów jest ogromnym przedsięwzięciem i wymaga wielu informacji i podnoszenia świadomości wśród obywateli. Aby osiągnąć ostateczny cel w ciągu jednego roku, grupa organizatorów musi być bardzo dobrze zorganizowana. Należy unikać sytuacji, w której tylko duże organizacje pozarządowe zorganizowane w sieci międzynarodowe byłyby gotowe do podejmowania europejskiej inicjatywy obywatelskiej. Proponuje się zatem, aby przedłużyć okres zbierania deklaracji do 18 miesięcy. Będzie to mniej odstraszać dla potencjalnych promotorów inicjatywy.

Poprawka 6

Artykuł 14

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<i>Publikacja i wysłuchanie publiczne</i>	<i>Publikacja i wysłuchanie publiczne</i>
1. [...]	1. [...]
2. W terminie trzech miesięcy od przedłożenia inicjatywy grupa organizatorów ma możliwość przedstawienia inicjatywy podczas wysłuchania publicznego.	2. W terminie trzech miesięcy od przedłożenia inicjatywy grupa organizatorów ma możliwość przedstawienia inicjatywy podczas wysłuchania publicznego.
<i>Komisja i</i> Parlament Europejski <i>współorganizują</i> wysłuchanie publiczne w Parlamencie Europejskim. Przedstawiciele innych instytucji i organów doradczych Unii, jak również zainteresowane strony mają możliwość uczestniczenia w wysłuchaniu.	Parlament Europejski <i>organizuje</i> wysłuchanie publiczne w Parlamencie Europejskim. Przedstawiciele innych instytucji i organów doradczych Unii, <i>parlamenty krajowe</i> , jak również zainteresowane strony mają możliwość uczestniczenia w wysłuchaniu.
<i>Komisja i</i> Parlament Europejski <i>dopilnowują</i> wyważonej reprezentacji istotnych interesów <i>publicznych i prywatnych</i> .	Parlament Europejski <i>dopilnowuje</i> wyważonej reprezentacji istotnych interesów <i>na wysłuchaniu</i> .
3. Komisja jest reprezentowana na wysłuchaniu na odpowiednim szczeblu.	3. Komisja jest reprezentowana na wysłuchaniu na odpowiednim szczeblu.
	4. <i>Po wysłuchaniu Parlament Europejski przyjmuje zalecenie dla Komisji Europejskiej w sprawie tego, jak należałoby zareagować na daną europejską inicjatywę obywatelską.</i>

Uzasadnienie

Najlepszym miejscem, w którym grupa organizatorów może objaśnić swoją inicjatywę, jest Parlament Europejski. Logiczne byłoby zatem, by Parlament Europejski w pełni odpowiadał za organizację takiego wysłuchania. Nie ma powodów instytucjonalnych, dla których Komisja powinna brać w tej organizacji udział. Powinno to się też przyczynić do zwiększenia przekonania organizatorów o przejrzystości i niezależności procesu. Włączenie w ten proces parlamentów krajowych powinno zwiększyć szanse na zapoczątkowanie europejskiej debaty.

Co więcej, istotne jest, by Parlament Europejski po wysłuchaniu przyjmował własne stanowisko w sprawie inicjatywy.

Poprawka 7

Dodać nowy artykuł po art. 15

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
	<i>Inicjatywy, które nie uzyskały certyfikatu, o którym mowa w art. 12 ust. 5, ale w okresie gromadzenia deklaracji zgromadziły 75 % wymaganej liczby podpisów, są w celach informacyjnych przekazywane przez Komisję Parlamentowi Europejskiemu, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Europejskiemu Komitetowi Regionów.</i>

Uzasadnienie

Doświadczenia z przeszłości pokazały, że niektóre inicjatywy nie mogły osiągnąć wymaganej liczby deklaracji poparcia, a jednak były innowacyjne dla polityki europejskiej. Jest zatem godne ubolewania, że przesłanie polityczne takich inicjatyw zostałoby utracone. Parlament Europejski może, ze względu na społeczne i polityczne znaczenie takich inicjatyw, podjąć decyzję o opracowaniu własnych inicjatyw.

Poprawka 8

Artykuł 24

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Przegląd	Przegląd
Komisja dokonuje okresowego przeglądu funkcjonowania europejskiej inicjatywy obywatelskiej i przedstawia Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie sprawozdanie dotyczące stosowania niniejszego rozporządzenia nie później niż pięć lat od daty rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia i co każde kolejne pięć lat . Sprawozdania podaje się do wiadomości publicznej.	Komisja dokonuje okresowego przeglądu funkcjonowania europejskiej inicjatywy obywatelskiej i przedstawia Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie sprawozdanie dotyczące stosowania niniejszego rozporządzenia nie później niż trzy lata od daty rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia i co każde kolejne trzy lata . Sprawozdania podaje się do wiadomości publicznej.

Uzasadnienie

Ważne jest, by w regularnych odstępach czasu oceniać funkcjonowanie europejskiej inicjatywy obywatelskiej, nie tylko w zakresie procedur, lecz również wpływu politycznego i skutecznego zaangażowania obywateli w politykę. Aby można było podejmować działania naprawcze, konieczny jest terminowy przegląd. Okres 3 lat byłby zatem bardziej odpowiedni. Jeżeli to nowe rozporządzenie nie osiągnie celu, idea europejskiej inicjatywy obywatelskiej upadnie.

II. ZALECENIA POLITYCZNE**EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW**

1. W dniu 13 października 2015 r. Komitet Regionów przyjął opinię w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej (EIO) ⁽¹⁾. Opinia ta powstała w odpowiedzi na sprawozdanie Komisji Europejskiej na temat stosowania rozporządzenia nr 211/2011. Ze względu na treść i bardzo dużą liczbę zgłoszonych uwag dotyczących bieżącej procedury Komitet Regionów wezwał do przeglądu wyżej wspomnianego rozporządzenia.

2. Obywatele europejscy są w samym centrum projektu europejskiego. Europejska demokracja uczestnicząca musi być rozumiana jako zachęcanie obywateli europejskich do angażowania się w politykę europejską i kształtowania przyszłości Europy. Art. 10 ust. 3 Traktatu przyznaje każdemu obywatelowi prawo do uczestniczenia w demokratycznym życiu Unii.

3. Europejska inicjatywa obywatelska jest prawem przysługującym obywatelom europejskim. **Może pomóc odpowiedzieć** na postrzegany deficyt demokratyczny **Unii Europejskiej** oraz pokonać dystans, jaki dzieli **obywateli UE** od **instytucji i decydentów** europejskich. Wobec utrzymującego się w UE kryzysu gospodarczego i kryzysu zaufania należy **stwarzać szanse** na otwarty dialog **między obywatelami UE**, tak by zapobiegać pogłębianiu się rozczarowania integracją europejską. **Szczególnie ważne jest odbudowywanie i** wzmacnianie zaufania tych młodych Europejczyków, którzy mogli przestać

⁽¹⁾ Dz.U. C 423 z 17.12.2015, s. 1.

wierzyć w proces integracji europejskiej. **Zapewniając** obywatelom prawo do inicjatywy ustawodawczej, **europejska inicjatywa obywatelska** jako narzędzie transnarodowe **stwarza możliwość zaangażowania się w program polityczny UE** i zmierza do stymulowania ogólnoeuropejskiej debaty o problemach niepokojących europejskich obywateli.

4. Na podstawie art. 11 Traktatu o Unii Europejskiej instytucje UE mają obowiązek informować obywateli i stowarzyszenia przedstawicielskie, umożliwiać im wypowiedanie się i publiczną wymianę poglądów we wszystkich dziedzinach działania Unii. Ten sam artykuł zawiera jednoznaczny mandat dla Komisji Europejskiej do konsultacji z zainteresowanymi stronami w celu zagwarantowania, że działania Unii będą spójne i przejrzyste. Komisja Europejska powinna poważnie potraktować podstawowy wymóg odpowiedzialności jako warunku demokracji i dobrego rządzenia, zgodnie z duchem Traktatów.

5. Aby europejska inicjatywa obywatelska mogła stać się owocnym elementem demokratycznej struktury UE, pomyślnie przeprowadzone europejskie inicjatywy obywatelskie powinny koniecznie prowadzić do rzeczywistych debat politycznych i powinny im towarzyszyć bardziej znaczące działania następcze podejmowane przez instytucje UE.

6. Europejska inicjatywa obywatelska nie zastępuje prawa inicjatywy przysługującego Komisji Europejskiej, które doprowadziło do postępów w pogłębianiu Unii i musi być kontynuowane. Jest dodatkowym kanałem wzajemnego zrozumienia między obywatelami i wnosi wymiar transgraniczny do debat UE, co jest korzystne dla całego systemu instytucjonalnego UE, w tym dla samej Komisji Europejskiej. Może okazać się zatem bardzo dobrym przykładem demokracji w działaniu.

7. Europejska inicjatywa obywatelska stanowi okazję dla obywateli do uczestniczenia w europejskim procesie decyzyjnym i wywierania wpływu na europejski program polityczny. Jednakże Komisja powinna opracować dodatkowe inicjatywy wzmacniające dialog obywatelski i przybliżające ludzi do polityki europejskiej. EIO powinna być postrzegana jako jeden z instrumentów osiągnięcia celów demokracji uczestniczącej, ale nie należy oczekiwać, że automatycznie zapewni zaangażowanie społeczeństwa w europejski proces decyzyjny.

8. Należy zwrócić uwagę na przewidziane w Traktacie możliwości odnośnie do demokracji uczestniczącej, a w szczególności wertykalnego dialogu obywatelskiego⁽²⁾. Aby zachować „otwarty, przejrzysty i regularny dialog ze stowarzyszeniami przedstawicielskimi i społeczeństwem obywatelskim” (art. 11 ust. 2 TUE), Komisja Europejska powinna zainicjować system dialogu, w którym instytucje europejskie koncentrowałyby się na przekazywaniu zasadniczych treści zamiast na procedurach. EIO nie jest roboczym instrumentem współdecyzji: należy ją postrzegać jako podstawowy filar demokracji uczestniczącej służący naradom, współdziałaniu, współpracy i współprojektowaniu oraz jako okazję do przedstawiania Komisji Europejskiej poważnych obaw, po to by budzić świadomość i budować wzajemne zrozumienie.

9. Europejska inicjatywa obywatelska jest wyrazem demokracji uczestniczącej, który dopełnia ideę demokracji przedstawicielskiej; rozszerza zbiór praw związanych z obywatelstwem Unii i debatę publiczną na temat polityki europejskiej. Powinna wzmacniać zaangażowanie obywateli i ich identyfikację z Unią.

10. Należy wzmacniać prawne i polityczne instrumenty partycypacyjne, aby odnowić architekturę sprawowania rządów w oparciu o zasadę wielopoziomowego sprawowania rządów. Wielopoziomowe sprawowanie rządów jest co do zasady wielokanałowe, a zatem umożliwia bardziej aktywne obywatelstwo europejskie. Wyzwaniem jest zapewnienie systemu innowacyjnej reprezentacji interesów, w którym ludzie czuliby się w równym stopniu reprezentowani w swoich różnych tożsamościach.

11. Europejska przestrzeń publiczna dla debaty między obywatelami i z decydentami politycznymi ma istotne znaczenie dla zagwarantowania legitymacji i odpowiedzialności UE. Deficyt demokracji może zostać wyeliminowany dopiero, gdy powstanie europejska przestrzeń publiczna uwzględniająca proces demokratyczny.

12. Zalecenia polityczne w zakresie demokracji uczestniczącej na szczeblu europejskim, wyrażone przez Komitet Regionów w opinii z dnia 13 października 2015 r., pozostają w mocy.

⁽²⁾ *Reaching out to EU citizens: A new opportunity „About us, with us, for us”* [Nawiązywanie kontaktu z obywatelami UE: nowa szansa „O nas, z nami, dla nas”], sprawozdanie przygotowane przez Luca Van den Brandego, doradcę specjalnego przewodniczącego Komisji Europejskiej Jeana-Claude’a Junckera, październik 2017 r.

Nowe rozporządzenie w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej

13. W opinii z 2015 r. Komitet Regionów stwierdził, że europejska inicjatywa obywatelska w swojej obecnej formie nie propaguje demokracji uczestniczącej, ponieważ procedura i różne zasady tworzą zbyt wiele ograniczeń, przeszkód i utrudnień administracyjnych i technicznych, które mogłyby zniechęcać obywateli do udziału w europejskim procesie demokratycznym. Ponadto obecna inicjatywa obywatelska okazała się nieprzydatna do tego, by obywatele mogli za jej pomocą wywierać wpływ na europejski program polityczny i na proces podejmowania decyzji politycznych.

14. Podzielając stanowisko przyjęte przez Parlament Europejski, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, Komitet Regionów uważa, że nowe rozporządzenie jest ważnym krokiem w kierunku poprawy procedur europejskiej inicjatywy obywatelskiej.

Proceduralne i administracyjne usprawnienia w nowym rozporządzeniu

15. Komitet Regionów z zadowoleniem przyjmuje następujące proceduralne i administracyjne usprawnienia w nowym zaproponowanym przez Komisję rozporządzeniu:

- Inicjatorami europejskiej inicjatywy obywatelskiej są indywidualni obywatele (organizatorzy), ale odtąd mogą oni założyć stowarzyszenie mające osobowość prawną, tak by ograniczyć odpowiedzialność karną organizatorów za nadużycia finansowe i poważne zaniedbania.
- Utrzymano maksymalnie 12-miesięczny okres zbierania podpisów, ale inicjatorzy mają teraz dodatkowe 3 miesiące od momentu rejestracji na ustalenie daty rozpoczęcia zbierania podpisów.
- Podpisać deklarację poparcia może każdy obywatel, który ukończył 16 lat.
- Upraszcza się wymóg dotyczący przekazywania danych osobowych w celu podpisania deklaracji poparcia. Przewidziano możliwość wyrażania poparcia przez wszystkich obywateli UE na podstawie ich narodowości niezależnie od miejsca zamieszkania. Komisja proponuje wybór między dwoma wzorami deklaracji poparcia. (Obecnie państwa członkowskie stosują 13 różnych wzorów formularzy).
- Ulepszenia w procedurze rejestracji, w tym możliwość częściowej rejestracji inicjatyw zamiast całkowitego odrzucenia inicjatywy na podstawie dopuszczalności, gdzie Komisja rejestrowałaby tylko część uznaną za dopuszczalną.
- Powstanie internetowa platforma współpracy na potrzeby europejskiej inicjatywy obywatelskiej, stanowiąca forum debaty oraz źródło porad i wsparcia dla organizatorów.
- Komisja utworzy i będzie obsługiwać centralny system zbierania deklaracji online w celu uproszczenia zbierania i katalogowania deklaracji poparcia, jak również sprawdzania tych deklaracji przez krajowe organy. Komisja opracuje ten system, na stałe udostępni serwery na jego potrzeby i udostępni go bezpłatnie.
- W przypadku rejestracji EIO Komisja zapewni tłumaczenie na wszystkie języki UE i powiadomi o nowej EIO wszystkie pozostałe instytucje i organy UE.
- Komisja zapewni wsparcie (potencjalnym) organizatorom europejskiej inicjatywy obywatelskiej (od państw członkowskich wymaga się utworzenia jednego lub większej liczby punktów kontaktowych ds. EIO).
- Komisja podejmie działania na rzecz zwiększania świadomości i komunikowania na temat zagadnień związanych z europejską inicjatywą obywatelską.

Wciąż brakuje podejścia politycznego

16. Pomimo wyżej wymienionych propozycji i środków uwzględnionych w nowym rozporządzeniu z zamiarem ulepszenia procedur europejskiej inicjatywy obywatelskiej i usunięcia przeszkód – wciąż jednak pozostaje wrażenie, że przyjęta przez Komisję postawa jest niewystarczająco otwarta i zbyt defensywna. Widać to szczególnie wyraźnie w przypadku bardziej politycznych aspektów inicjatywy obywatelskiej:

- Demokracja uczestnicząca jest szczególnie ważnym czynnikiem przywrócenia lub zwiększenia zaufania do projektu europejskiego. Dlatego też europejską inicjatywę obywatelską należy postrzegać jako transgraniczne narzędzie umożliwiające obywatelom uczestnictwo w demokracji europejskiej i zabieranie głosu w procesie kształtowania polityki UE – jako europejską przestrzeń debaty publicznej między obywatelami a decydentami politycznymi. W nowym rozporządzeniu nie przewidziano jednak wystarczających podstaw w tym zakresie.
- Obecny konflikt interesów w Komisji – która musi być jednocześnie głównym podmiotem udzielającym informacji i strukturą wsparcia dla europejskich inicjatyw obywatelskich, a zarazem głównym adresatem tych inicjatyw i sędzią decydującym o ich rejestracji i dopuszczalności – poważnie osłabia skuteczność europejskich inicjatyw obywatelskich we wzmacnianiu uczestnictwa i zaufania obywateli.
- Nowe rozporządzenie nie rozwiązuje ponadto sytuacji konfliktu interesów, w której znajduje się Komisja, występująca jako: 1) główny podmiot udzielający informacji i 2) struktura wsparcia dla inicjatyw obywatelskich, ale także 3) instancja, do której organizatorzy muszą się zgłosić i w której muszą się zarejestrować oraz 4) która określa, czy dana inicjatywa może zostać zarejestrowana, czy nie, a także 5) która powinna monitorować każdą europejską inicjatywę obywatelską zakończoną powodzeniem. Brak rozwiązania tego konfliktu interesów stale szkodzi skuteczności i legitymizacji europejskiej inicjatywy obywatelskiej. W opinii KR-u z 2015 r. zaproponowano zatem, by utworzyć bezstronną komisję ad hoc, złożoną z ekspertów, pracowników akademickich i prawników, jako swego rodzaju „radę mędrców” lub „rzecznictwo obywateli europejskich”, i powierzyć jej zadanie analizowania kryteriów dopuszczalności.
- Komisja ogranicza europejskie inicjatywy obywatelskie do kwestii, które należą do jej własnych kompetencji i które mogą stanowić podstawę do przyjęcia aktu prawnego Unii w ramach Traktatów. Komisja nie uwalnia się od legalistycznego podejścia i nie zapewnia dostatecznej jasności zgodnie z kryteriami, które należy określić. Może to prowadzić do arbitralnych ocen i ryzyka oraz uniemożliwiać otwartą, przejrzystą debatę polityczną.
- Komisja nie przedstawiła również żadnej propozycji, która uwzględniłaby życzenie, aby przyjmować inicjatywy obywatelskie proponujące zmianę Traktatów UE.
- W przypadku kryteriów dopuszczalności właściwe byłoby odniesienie do praw i obowiązków obywateli oraz do zasady pomocniczości.
- Istnieją pewne inicjatywy, które podejmują ważne zagadnienia, ale nie uzyskały miliona podpisów lub niezbędnego minimum w określonych krajach. Dziś takie inicjatywy odkładane są do akt. W przypadkach, w których zebrano znaczną liczbę podpisów, Komisja powinna jednak opracować odpowiednie formy odpowiedzi, tak aby potencjalne przesłanie polityczne i idąca za nim mobilizacja społeczna nie zostały utracone.
- Komisja powinna szczegółowo i przejrzysto wyjaśniać społeczeństwu dokonane przez siebie wybory polityczne w swojej formalnej odpowiedzi na europejską inicjatywę obywatelską, która uzyskała ponad milion podpisów. Powinny być zapewnione silne polityczne działania następcze.
- Parlament Europejski ma do odegrania fundamentalną rolę w inicjowaniu debaty politycznej z obywatelami, m.in. za pośrednictwem przewidzianych wysłuchań publicznych. Ponadto powinien gwarantować polityczne działania następcze związane z europejskimi inicjatywami obywatelskimi uwieńczonymi powodzeniem oraz uwzględnić przesłania polityczne tych inicjatyw, których organizatorom nie udało się zebrać wymaganej liczby podpisów.
- Należy gruntownie zastanowić się, jak można by wdrożyć bardziej ustrukturyzowane, długoterminowe działania następcze po wysłuchaniach Parlamentu Europejskiego, dając obywatelom szansę dokonania oceny działań podjętych w odpowiedzi na zwieńczoną sukcesem inicjatywę obywatelską oraz kontynuowania debaty na dany temat. Należy rozważyć, czy istniałaby możliwość, aby po opublikowaniu przez Komisję Europejską odpowiedzi na daną inicjatywę Parlament Europejski zorganizował formalne drugie wysłuchanie z udziałem inicjatorów europejskiej inicjatywy obywatelskiej, tak aby można było kontynuować debatę między wszystkimi zainteresowanymi stronami.

Zwiększenie powszechnej świadomości i wiedzy na temat EIO

17. Wiedza społeczeństwa o europejskiej inicjatywie obywatelskiej jest bardzo istotna. W tym celu należy organizować kampanie upowszechniające i promujące ECI, aby spopularyzować ją w środkach przekazu i społeczeństwie.

18. EIO mogłaby być skutecznym narzędziem demokratycznego uczestnictwa. Komisja i państwa członkowskie powinny zatem nasilić działania komunikacyjne dotyczące tego instrumentu, aby zwrócić uwagę na jego istnienie możliwie największej liczbie obywateli i zachęcić ich do aktywnego w nim udziału.

Wkład Komitetu Regionów oraz władz regionalnych i lokalnych

19. Komisja powinna też zachęcać krajowych i lokalnych przedstawicieli do inicjowania wysiłków, by informować obywateli o instrumencie, jakim jest europejska inicjatywa obywatelska.

20. Europejska inicjatywa obywatelska oferuje obywatelom europejskim narzędzie umożliwiające aktywny udział w kształtowaniu polityki europejskiej. Europejski Komitet Regionów dostrzega swoją własną rolę i zadania i przypomina w tym kontekście decyzję swojego Prezydium ⁽³⁾ w sprawie zaangażowania KR-u w europejskie inicjatywy obywatelskie. Ponawia swoje zobowiązanie do wspierania EIO, które wchodzą w zakres kompetencji KR-u i zostaną uznane za politycznie ważne, a wsparcia tego może udzielać np. przez: wspomaganie Komisji w dokonywaniu przeglądu proponowanych inicjatyw pod kątem znaczenia regionalnego lub lokalnego i pomocniczości, bycie gospodarzem imprez związanych z EIO, wspieranie komunikacji zdecentralizowanej dotyczącej EIO, w stosownych wypadkach opracowywanie opinii z inicjatywy własnej w sprawie EIO, aktywne uczestnictwo w wysłuchaniach w PE oraz w politycznych działaniach następczych, wspieranie wdrażania pomyślnie przeprowadzonych EIO, a w odpowiednich przypadkach także popieranie ustawodawstwa stanowiącego odpowiedź na inicjatywy.

Bruksela, dnia 23 marca 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

⁽³⁾ 144. posiedzenie Prezydium Komitetu Regionów, 10 kwietnia 2013 r., punkt 8 – CDR1335-2013_11_00_TRA_NB-item 8.

ISSN 1977-1002 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5228 (wydanie papierowe)

Urząd Publikacji Unii Europejskiej
2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL